

**8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
ANLATIMDA ATASÖZÜ VE DEYİMLERİ
KULLANMA BECERİLERİ ÜZERİNE
BİR İNCELEME**

Gazi İMRE
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Celal DEMİR
Kasım, 2024
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMDA
ATASÖZÜ VE DEYİMLERİ KULLANMA BECERİLERİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hazırlayan
Gazi İMRE

Danışman
Prof. Dr. Celal DEMİR

AFYONKARAHİSAR 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Atasözü Ve Deyimleri Kullanma Becerileri Üzerine Bir İnceleme**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

05/11/2024

İmza

Gazi İMRE

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Gazi İMRE
	Numarası	210648107
	Anabilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
	Programı	Türkçe Eğitimi
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Atasözü Ve Deyimleri Kullanma Becerileri Üzerine Bir İnceleme
Tez Savunma Sınav Tarihi		05.11.2024
Tez Savunma Sınav Saati		15.00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasını yürütürken bana ilham veren, bilgileri ve deneyimleriyle yol gösteren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Celal DEMİR' e derin saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu zorlu süreçte yanımda olan ve bana desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli eşim Gözde İMRE' ye, moral ve motivasyonumu her zaman yüksek tutan oğullarım Ege İMRE ve Arel İMRE' ye, arkamda olduklarından her zaman emin olduğum annem Güler İMRE ve babam Adnan İMRE'ye teşekkür ederim. Bu süreçte bilgi ve yönlendirmeleri ile beni destekleyen sayın Dr. Öğr. Üyesi Aliye İlkay YEMENİCİ'ye ve dostum Dr. Bahadır OĞUZ'a da teşekkürü bir borç bilirim.

Gazi İMRE
2024, Afyonkarahisar

ÖZET

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMDA ATASÖZÜ VE DEYİMLERİ KULLANMA BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Gazi İMRE

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ve SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Aralık, 2024

Danışman: Prof. Dr. Celal DEMİR

Ana dili eğitimi, bireylerin etkili iletişim kurma becerilerini geliştirmeleri için temel bir araçtır ve bu eğitim, özellikle yazma becerilerinin kazanılmasında kritik bir öneme sahiptir. Yazma eğitimi, bireylerin düşüncelerini açık ve etkili bir şekilde ifade edebilmeleri için gerekli araçları sağlar ve bu süreç, yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesini içerir. Söz varlığı, dilin temel yapı taşlarından biridir ve bireylerin ifade gücünü doğrudan etkiler. Söz varlığını oluşturan ögeler arasında temel söz varlığı, terimler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri (kalıp sözler), kalıplaşmış sözler (vecize), ikilemeler, argo ve jargon bulunur. Yazılı anlatımda, bu ögelerin kullanımı, metnin zenginliğini ve ifade edilen düşüncelerin derinliğini artırır. Deyimler ve atasözleri, dilin renkliliğini ve kültürel derinliğini yansıtan özel bir yer tutar. Bu ögeler, dilin sadece anlam düzeyinde değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal bağlamda da zenginleştirilmesine olanak sağlar. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın amacı 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları atasözleri ve deyimlerin kullanım sıklıklarını ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanmadıklarını tespit etmek olarak belirlenmiştir. Bu amaçla hazırlanan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizine yer verilmiştir. Doküman analizinden önce detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışma grubu olarak Afyonkarahisar Erenler Şehit Ömer Sayar Ortaokulunda 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında 8. sınıfta öğrenim gören öğrenciler seçilmiştir. Bu çalışma grubu olay ulaşabilir olması sebebiyle seçilmiştir. 43 öğrenci araştırmanın çalışma grubunda yer almaktadır. Bu öğrenciler 8/A Şubesinde yer alan 11 erkek ve 12 kız öğrenci, 8/B şubesinde yer alan 9 erkek ve 11 kız öğrencidir. Araştırmanın verilerini Erenler köyündeki 8/A ve 8/B sınıfı öğrencilerinin yazdığı metinler oluşturmaktadır. Bu metinler, atasözü ve deyimler açısından incelenmiştir. Araştırma toplamda 8 ay boyunca sürmüştür. Çalışma grubundan her ay bir metin yazmaları istenmiştir. Metinlerin konuları araştırmacı tarafından sunulmuş ve katılımcılardan bu konularda ürünler oluşturmaları beklenmiştir. Öğrencilerin çevre şartları, sosyo-ekonomik durumları, içinde bulundukları kuşağın özellikleri düşünülerek tarım, ticaret, aile, hayvancılık, eğitim- öğretim, eğlence, kültür ve teknoloji konularında metinler yazmaları istenmiştir. Bu çalışmada veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları atasözleri ve deyimlerin kullanım sıklıklarını ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanmadıklarını belirlemek amacıyla hazırlanan öğrencilerin yazma çalışmalarında toplam 19 adet atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. Bu atasözlerinden 11'i anlamına uygun kullanılırken 9'u anlamına uygun olarak kullanılmadığı görülmüştür. Metinlerde kullanılan deyimlere bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin yazdıkları 8 metinde 276 kez deyim

kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin deyim varlıklarının ve bu varlıkları kullanım becerilerinin atasözlerine nazaran daha iyi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu çalışma, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyim ve atasözü kullanım becerilerinin önemini ve bu öğelerin dil eğitimi içerisindeki yerini vurgulamaktadır. Dil, bireylerin düşüncelerini, duygularını ve deneyimlerini ifade etme yeteneklerinin temelidir ve bu çalışma, yazılı anlatımda söz varlığının zenginleştirilmesinin, özellikle de deyim ve atasözleri kullanımının, öğrencilerin ifade biçimlerini nasıl geliştirebileceğine dair değerli içgörüler sunar. Bu bağlamda, dil eğitimi programlarının, öğrencilere bu önemli dil öğelerini etkili bir şekilde kullanma becerilerini kazandırmak için tasarlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil, Deyimler, Atasözleri, Yazılı Anlatım, 8. Sınıflar

ABSTRACT

A STUDY ON 8TH GRADE STUDENTS' SKILLS IN USING PROVERBS AND PHRASES IN WRITTEN EXPRESSION

Gazi İMRE

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH AND SOCIAL SCIENCES EDUCATION**

December, 2024

Advisor: Prof. Dr. Celal DEMİR

Native language education is a fundamental tool for individuals to develop effective communication skills, and this education is of critical importance, especially in the acquisition of writing skills. Writing education provides individuals with the necessary tools to express their thoughts clearly and effectively, and this process includes the development of written expression skills. Vocabulary is one of the basic building blocks of language and directly affects individuals' power of expression. The elements that make up vocabulary include basic vocabulary, terms, idioms, proverbs, relationship words (formulas), formulaic words (aphorisms), reduplications, slang, and jargon. In written expression, the use of these elements increases the richness of the text and the depth of the thoughts expressed. Idioms and proverbs hold a special place, reflecting the colorfulness and cultural depth of the language. These elements allow the language to be enriched not only at the semantic level, but also in cultural and social context. From this point of view, the aim of this research was determined as to determine the frequency of use of proverbs and idioms used by 8th grade students in their written expressions and whether they use them in accordance with their meanings. In the study prepared for these purposes, document analysis, which is one of the qualitative research methods, was used. A detailed literature review was conducted before the document analysis. The study group was selected as 8th grade students studying at Afyonkarahisar Erenler Şehit Ömer Sayar Secondary School in the 2023-2024 Academic Year. This sample was chosen because it was easily accessible. The fact that the researcher works at Afyonkarahisar Erenler Şehit Ömer Sayar Secondary School and is currently teaching 8th grade students was effective in this selection. 43 students are in the study group of the research. These students are 11 male and 12 female students in Branch 8/A, and 9 male and 11 female students in Branch 8/B. During the data collection phase, texts written by Erenler village 8/A and 8/B grade students were used. The proverbs and idioms in the texts written by these students were examined. The research lasted for a total of 8 months. The study group was asked to write a text every month. The topics of the texts were presented by the researcher and the participants were expected to create products on these topics. Considering the environmental conditions, socio-economic status, and the characteristics of the generation they were in, the students were asked to write texts on agriculture, trade, family, animal husbandry, education-training, entertainment, culture and technology. In this research, the data was analyzed with the content analysis method.

A total of 19 proverbs were used in this study, which was prepared to determine the frequency of use of proverbs and idioms used by 8th grade students in their written expressions and whether they used them in accordance with their meanings. While 11 of

these proverbs were used in accordance with their meanings, 9 were not used in accordance with their meanings. When the idioms used in the texts are examined, it is seen that the students who participated in the study used idioms 289 times in the 8 texts they wrote. It can be said that the students' idiom assets and their skills in using these assets are better than proverbs. This study emphasizes the importance of idiom and proverb usage skills of 8th grade students in written expression and the place of these elements in language education. Language is the basis of individuals' ability to express their thoughts, feelings and experiences, and this study provides valuable insights into how enriching vocabulary in written expression, especially the use of idioms and proverbs, can improve students' forms of expression. In this context, it has been concluded that language education programs should be designed to provide students with the skills to use these important language elements effectively.

Keywords: Language, Idioms, Proverbs, Written Expression, Education

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI.....	ii
ENSTİTÜ ONAYI.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL.....	5
2. ANA DİLİ.....	6
2.1. ANA DİLİ EĞİTİMİ.....	7
2.2. YAZMA BECERİSİ.....	9
2.3. YAZMA EĞİTİMİ.....	10
2.4. YAZILI ANLATIM BECERİSİ.....	11
3. SÖZ VARLIĞI.....	13
3.1. SÖZ VARLIĞINI OLUŞTURAN ÖGELER.....	14
3.1.1. Temel Söz Varlığı.....	15
3.1.2. Terimler.....	16
3.1.3. Deyimler.....	18
3.1.4. Atasözleri.....	19
3.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler).....	20
3.1.6. Kalıplaşmış Sözler (Vecize).....	21
3.1.7. İkilemeler.....	22
3.1.8. Argo.....	23
3.1.9. Jargon.....	25
3.2. YAZILI ANLATIMDA SÖZ VARLIĞI KULLANIMI.....	26
4. DEYİM.....	27
4.1. DEYİMİN TANIMI.....	28
4.2. DEYİMİN İŞLEVİ VE KÜLTÜR İLE İLİŞKİSİ.....	29
4.3. DEYİM YAPILARI.....	31
4.4. DEYİMİN ANLAMLANDIRILMASI VE BAĞLAM.....	32
5. ATASÖZÜ.....	33
5.1. ATASÖZÜNÜN TANIMI.....	33
5.2. ATASÖZÜNÜN BİÇİM ÖZELLİKLERİ.....	34
5.3. ATASÖZÜNÜN KAVRAM ÖZELLİKLERİ.....	35
5.4. ATASÖZÜ İLE DEYİMİN FARKI.....	37
6. ATASÖZÜ VE DEYİM ÖĞRETİMİ.....	38
7. İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	39

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	46
2. ÇALIŞMA GRUBU	46
3. VERİLERİN TOPLANMASI VE UYGULAMA.....	46
4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ.....	47
5. GÜVENİRLİK-GEÇERLİK	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLARI

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLARI.....	52
1.1. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TARIM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	53
1.2. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TİCARET KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	55
1.3. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	56
1.4. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANCILIK KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
1.5. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM - ÖĞRETİM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
1.6. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞLENCE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
1.7. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜR KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
1.8. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
2. İKİNCİ ALT PROBLEME YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLARI.....	60
2.1. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TARIM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	62
2.2. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TİCARET KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	64
2.3. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	67
2.4. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANCILIK KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	69
2.5. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM- ÖĞRETİM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	71
2.6. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞLENCE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	74
2.7. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜR KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	76
2.8. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	78
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	81
KAYNAKÇA.....	84
EKLER DİZİNİ	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Tarım Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	50
Tablo 2. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Ticaret Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	50
Tablo 3. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Aile Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	50
Tablo 4. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Hayvancılık Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	51
Tablo 5. Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	51
Tablo 6. Öğrencilerinin Eğlence Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	51
Tablo 7. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Kültür Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	52
Tablo 8. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin teknoloji Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları	52
Tablo 9. Yazılı Anlatımların Tamamında Kullanılan Atasözlerinin Konulara Göre Dağılımı.....	53
Tablo 10. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında En Çok Kullandıkları Atasözleri	53
Tablo 11. 8/A Sınıfında Tarım Konusunda kullanılan Atasözleri	54
Tablo 12. 8/B sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Atasözleri	54
Tablo 13. 8/A Sınıfında Ticaret Konusunda Kullanılan Atasözleri.....	55
Tablo 14. 8/A Sınıfında Kullanılan Atasözleri	57
Tablo 15. 8/A Sınıfında Eğitim- Öğretim Konusunda Kullanılan Atasözleri	58
Tablo 16. 8/A Sınıfında Eğlence Konusunda Kullanılan Atasözleri	59
Tablo 17. 8/B Sınıfında Teknoloji Konusunda Kullanılan Atasözleri.....	60
Tablo 18. Yazılı Anlatımların Tamamında Kullanılan Deyimlerin Konulara Göre Dağılımı.....	60
Tablo 19. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında En Çok Kullandıkları Deyimlerin Kullanım Sıklıkları	61
Tablo 20. 8/A Sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Deyimler	62
Tablo 21. 8/B Sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Deyimler	63
Tablo 22. 8/A Sınıfında Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler	64
Tablo 23. 8/B Sınıfı Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler	65
Tablo 24. 8/A Sınıfının Aile Konusunda Kullandıkları Deyimler.....	67
Tablo 25. 8/B Sınıfın Aile Konusunda Kullandıkları Deyimler	68
Tablo 26. 8/A Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler.....	69
Tablo 27. 8/B Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler	70
Tablo 28. 8/A Sınıfında Eğitim-Öğretim Konusunda Kullanılan Deyimler.....	72
Tablo 29. 8/B Sınıfında Eğitim-Öğretim Konusunda Kullanılan Deyimler	73
Tablo 30. 8/A Sınıfında Eğlence konusunda Kullanılan Deyimler	74
Tablo 31. 8/B Sınıfında Eğlence Konusunda Kullanılan Deyimler.....	75
Tablo 32. 8/A Sınıfı Kültür Konusunda Kullanılan Deyimler.....	76
Tablo 33. 8/B Sınıfı Kültür Konusunda Kullandıkları Deyimler	77
Tablo 34. 8/A Sınıfının Teknoloji Konusunda Kullandıkları Deyimler	78
Tablo 35. 8/B Sınıfında Teknoloji Konusunda Kullanılan Deyimler	79

GİRİŞ

Yazılı anlatım, bireylerin düşüncelerini, hislerini ve bilgilerini yazılı dil aracılığıyla ifade etme kapasitesini temsil eder. Bu kapasite, özellikle eğitim süreçleri içerisinde önemli bir yer tutar ve öğrencilerin akademik başarısının yanı sıra sosyal ve kültürel gelişimlerinde de kritik bir role sahiptir. 8. sınıf öğrencileri, özellikle yazılı anlatımda kendi düşüncelerini ve yaratıcılıklarını ifade etme noktasında önemli bir dönemeçtedir. Bu yaş grubu, dil becerilerinin gelişimindeki kritik evrelerden birini temsil eder ve bu dönemdeki eğitim, öğrencilerin ilerleyen eğitim hayatlarında ve günlük yaşantılarında kullanacakları dil becerilerinin temelini atar. Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde, atasözleri ve deyimlerin kullanımı özel bir öneme sahiptir. Atasözleri ve deyimler, dilin zenginliğini ve ifade gücünü artırırken yazıya derinlik ve renk katar (Pehlivan, 2003: 97). Bu dil öğeleri, öğrencilere hem dilin estetik yönünü keşfetme imkânı sunar hem de kendi kültürlerinin ve başka kültürlerin değerlerini, normlarını ve inançlarını yansıtan zengin bir içeriğe erişim sağlar. Bu nedenle, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözü ve deyimleri kullanma becerileri üzerine yapılan bir inceleme sadece dil öğrenimi açısından değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal öğrenme bağlamında da önemli bulgular sunabilir.

Dilin ve yazılı anlatımın öğretiminde atasözleri ve deyimler, öğrencilere mecazi anlatımın gücünü ve dilin esnekliğini gösterme fırsatı sunar. Mecazi anlatım, öğrencilerin soyut düşünme yeteneklerini geliştirir ve karmaşık fikirleri daha etkili bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır (Arı, 2003: 98). Atasözleri ve deyimlerin doğru ve yerinde kullanımı, yazılı anlatımda anlamın yoğunlaştırılmasını ve mesajın daha güçlü bir şekilde aktarılmasını sağlar. Bu, öğrencilerin dil becerilerini geliştirirken kritik düşünme ve analitik becerilerini de geliştirmelerine yardımcı olur. Buna ek olarak atasözleri ve deyimlerin yazılı anlatımda kullanımı, öğrencilerin kendi kültürel miraslarına ve diğer kültürlerin dil öğelerine olan farkındalıklarını artırır. Atasözleri ve deyimler; genellikle toplumların tarihinden, sosyal yapısından ve kültürel değerlerinden beslenir (Keskin, 2007: 94). Bu öğelerin öğretimi ve kullanımı, öğrencilere kendi kültürlerinin yanı sıra başka kültürleri de tanıma ve anlama fırsatı sunar. Bu süreç, öğrencilerin empati kurma ve kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur.

Yazılı anlatımda atasözleri ve deyimlerin kullanılması, öğrencilerin dil üzerine düşüncelerini ve dilin nasıl çalıştığını anlamalarını sağlar. Dil bilgisi kurallarının ve söz diziminin ötesine geçen bu öğrenme, öğrencilere dilin canlı ve değişken bir yapı olduğunu

gösterir. Bu kapsamda, atasözleri ve deyimlerin etkili bir şekilde kullanılması, dilin yalnızca iletişim kurmak için değil, yaratıcı ifade ve kültürel aktarım için de bir araç olduğunu vurgular (Kurudayıoğlu, 2005: 97). Son olarak 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözü ve deyimleri kullanma becerileri üzerine yapılan bu inceleme, eğitimciler için de önemli iç görüler sunar. Eğitim süreçlerinde atasözleri ve deyimlerin öğretilmesine yönelik stratejilerin geliştirilmesi, öğrencilerin bu dil öğelerini daha etkili bir şekilde kullanmalarını sağlar. Bu, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmenin yanında onlara dilin estetik ve kültürel boyutlarını keşfetme imkânı da tanır (Akar, 1994: 110). Bu nedenle, atasözleri ve deyimlerin yazılı anlatımda kullanımı üzerine yapılan araştırmalar dil eğitimi alanında değerli katkılar sağlar ve eğitimcilerin öğretim yöntemlerini zenginleştirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda, dilin sadece bir iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda bireylerin dünyayı algılama ve ifade etme şekillerini şekillendiren güçlü bir araç olduğunu anlamak, dil öğretimindeki yaklaşımlarımızı derinden etkiler.

Araştırmanın Problem Durumu ve Gerekeçesi

Kültür aktarımını sağlayan ve kültürel etkileşime imkân veren en önemli araç dildir. “Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan, duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kuralların yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örölü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir” (Korkmaz, 1992: 67). Bir dilin öğretimi esnasında kullanılan önemli ürünlerden biri de edebi ürünlerdir. Bu ürünlerden atasözü ve deyimlerin dil öğretimindeki yeri önemlidir. Sözlü edebiyat ürünlerinin eğitici işlevi atasözleri, deyimler, masallar ve bilmece yoluyla ortaya çıkarılır (Artun, 2004: 1). Türkçe dersleri sayesinde bireylerde dil bilinci oluşturulur, bireylerin dil becerilerini geliştirmek amaçlanır (TDÖP, 2019: 8). Dil becerilerini kazanmak ve bireylerin bu becerileri etkin biçimde kullanabilmesi sahip olduğu zengin söz varlığıyla yakından ilişkilidir (Karatay, 2007: 144). Atasözü ve deyim öğretimi, bir dilin mekanik olmayan kültürel kısmını meydana getirir. Atasözleri ve deyimler sayesinde bir dilin kültürel aktarımı gerçekleştirilir (Bağcı, 2010). Dil becerilerini geliştirmenin en etkili yolu zengin bir söz varlığıdır. Zengin bir söz varlığına sahip bireylerin hem anlatma hem de anlama noktasında daha başarılı olduğu bilinmektedir.

Deyimlerin oluşumunda günlük yaşam, meslekler, fıkralar, halk inançları ve gelenekler önemli rol oynar. Türk milleti de diğer milletler gibi inançlarına ve geleneklerine büyük bir değer verir. Bu unsurlar, hayatın her alanında etkili olduğu gibi, deyimlere de yansımaktadır (Yeşil, 2014: 127). Atasözleri ve deyimler, milletlerin birikimlerinin ve ortak değerlerinin sözlü taşıyıcıları durumundadırlar. Her milletin diline ait kültürünü yansıtan atalara ait sözler vardır. Bu sözler, ait olduğu ulusun düşünce sisteminin, niteliklerinin ve yaşayış tarzının aynası olur ve dünya görüşünün de özüdür (Esin, 2007). Atasözleri ve deyimler, toplumun kültürünü ve felsefesini gösteren zengin anlatım içeriğine sahip, geçmişle bugünü birleştiren, ifadeyi kuvvetlendiren ve anlatımı ilgi çekici hale getiren dil ürünleridir (Varışoğlu ve ark. ,2014). Kültürel özellikler barındırması açısından atasözü ve deyimler dil öğretiminde çok önemli bir yere sahiptir Türkçenin en önemli söz varlıkları olan deyim ve atasözlerinin anlamlarının bilinmesi ve aktif olarak kullanılması dil öğretiminin önemli amaçlarından.

Atasözleri ve deyimler toplumların kültürlerini, değer yargılarını, geleneklerini yansıtan önemli söz varlıklarıdır. Zengin ve köklü bir geçmişi olan Türk milletinin de toplumsal belleğinde var olan atasözleri ve deyimler, kültürümüzün gelecek nesillere aktarımında önemli bir işleve sahiptir. Atasözlerine ve deyimlerine hâkim bireyler kültürüyle bağlarını koparmayarak mensubu oldukları toplumun hassasiyetlerini, ahlaki kurallarını, geleneklerini ve değerlerini özümseyerek geleceğe yönelik hedeflerini gerçekleştirip geçmişiyle olan bağlarını da kaybetmemiş olacaklardır. Türkçe eğitimindeki çalışmalar incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin yalnızca atasözü ve deyim varlıklarının incelenmesine yönelik kapsamlı ve detaylı bir çalışmaya az sayıda rastlanmıştır. Buradan hareketle araştırmanın çıkış noktasını “8.sınıf öğrencilerinin atasözü ve deyim dağarcıklarının belirlenmesi” oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları atasözleri ve deyimlerin kullanım sıklıklarını ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanmadıklarını belirlemektir.

Problem ve Alt Problem Cümleleri

Bu çalışmanın araştırma sorusunu ‘8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları atasözü ve deyim varlıkları nasıldır?’ sorusu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında bu temel soruya bağlı olarak şu alt sorulara cevap aranacaktır:

1. 8. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinlerde kullandıkları atasözü varlıkları nelerdir, bu atasözleri anlamlarına uygun kullanılmış mıdır?

2. 8. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinlerde kullandıkları deyim varlıkları nelerdir, bu atasözleri anlamlarına uygun kullanılmış mıdır?

Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmanın yöntemi amacına uygun olarak belirlenmiştir.
- Araştırmacı veri toplama ve analizi süreçlerinde yansız biçimde davranmıştır.

Araştırmanın Sınırlıkları

Bu araştırma:

- 2023-2024 eğitim öğretim yılında Afyon’da yer alan Erenler Köyü Ortaokulunda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileriyle,
- Sekiz ay ve on altı ders saatiyle,
- Yazma etkinliklerinde kullanılan tarım, ticaret, aile, hayvancılık, eğitim-öğretim, eğlence, kültür ve teknoloji konularıyla,
- Çalışma grubundaki 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım ürünleriyle sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. DİL

Dil, bireyler arasındaki iletişimin ana araçlarından ve insan varoluşunun temel yapı taşlarından biridir. İnsanlık tarihi boyunca dil, toplulukların birbirleriyle bağ kurmalarının, kültürel değerlerini paylaşmalarının ve bilgi aktarımında bulunmalarının temel yolu olmuştur. Dilin bu evrensel doğası, onu sadece bir iletişim aracı olmaktan çıkarıp, bireylerin düşünme şekillerini, sosyal etkileşimlerini ve hatta kimliklerini nasıl şekillendirdiğini anlamamızı sağlayan bir araştırma alanı haline getirir (Dervişoğulları, 2008: 96). Dilin bir başka önemli özelliği, büyük bir çeşitliliğe sahip olmasıdır. Dünya genelinde binlerce dil ve lehçe bulunmaktadır ve her biri kendine özgü söz varlığı, dil bilgisi kuralları ve ses bilimsel özelliklerle zengin bir kültürel mirası temsil eder. Bu dilsel çeşitlilik, insan topluluklarının farklı çevresel koşullara ve sosyal gereksinimlere nasıl uyum sağladığının bir yansımasıdır. Dil, bu bağlamda, insan adaptasyonunun ve yaratıcılığının canlı bir belgesidir (Sönmez, 2011: 93).

Dilin sosyal yönü, üzerinde durulması gereken bir başka önemli noktadır. Dil, bireylerin toplumsal gruplarla bağ kurmasını ve toplumsal kimliklerini ifade etmesini sağlar. Aynı dili veya lehçeyi konuşmak, bireyler arasında bir aidiyet duygusu oluşturur ve bu, genellikle ortak bir kültürel ve tarihsel mirası paylaşmanın işareti olarak görülür. Dil, bu şekilde, sosyal entegrasyonun ve kültürel çeşitliliğin korunmasının bir aracı olarak işlev görür (Yıldız, 2008: 89). Ayrıca dil, düşünme ve öğrenme süreçleri üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Dil, karmaşık fikirleri ifade etme, soyut kavramları anlama ve bilgiyi organize etme kapasitemizi şekillendirir. Bu nedenle, dil eğitimi ve öğrenimi, bireylerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmede kritik bir rol oynar. Ana dilin yanı sıra ikinci bir dil öğrenmek, bireylerin dünya görüşlerini genişletir ve farklı kültürler arası iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Lüle Mert, 2009: 87). Dilin evrimi ve değişimi de dikkate değer bir konudur. Diller, sürekli olarak değişim ve evrim süreçlerinden geçerler. Bu değişiklikler, yeni kelimelerin oluşumu, anlam kaymaları ve dil bilgisi yapılarında değişiklikler şeklinde kendini gösterir. Teknolojik ilerlemeler ve küreselleşme, dillerin evrimini hızlandıran ve yeni dilsel fenomenlerin ortaya çıkmasına neden olan güçlü etkenlerdir. Örneğin, internet ve sosyal medya, gençler arasında yeni jargonların ve kısaltmaların hızla yayılmasına yol açmıştır. Dil, insan yaşamının ayrılmaz

bir parçasıdır ve toplumsal yapılar, kültürel kimlikler ve bireysel düşünme süreçleri üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Dil çeşitliliği, insan uygarlığının zenginliğini ve karmaşıklığını yansıtırken; dilin sosyal işlevi, toplulukların nasıl işlediğini ve bireylerin bu toplulukları nasıl şekillendirdiğini anlamamıza yardımcı olur (Apaydın, 2007: 79). Dilin evrimi, insan kültürünün ve toplumsal değişimin dinamik doğasını gösterir. Bu nedenle, dil üzerine yapılan araştırmalar sadece dili daha iyi anlamamızı değil, aynı zamanda insan topluluklarının nasıl işlediğini ve bireylerin dünyayı nasıl deneyimlediğini de daha iyi anlamamızı sağlar. Bu bağlamda dil araştırmaları, disiplinler arası bir perspektifle dil bilim, sosyoloji, psikoloji ve antropoloji gibi alanlarda önemli katkılar sunmaktadır (Doğrul, 2007: 82).

2. ANA DİLİ

Ana dili, bireyin doğuştan itibaren içinde büyüdüğü ve sosyal iletişimini kurduğu ilk dildir. Kişisel ve kültürel kimliğin şekillenmesinde merkezi bir role sahiptir. Ana dilin öğrenilmesi ve kullanılması, bireyin düşünme, algılama ve ifade etme şekillerini temelden etkiler. Bu bağlamda, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözü ve deyimleri kullanma becerileri, onların ana diliyle olan ilişkilerini ve bu dili nasıl kullandıklarını anlamamız açısından değerli bir araştırma alanı sunar (Yeşil, 2000: 85). Ana dil, bireyler için sadece iletişim aracı olmanın ötesinde kültürel değerleri, gelenekleri ve sosyal normları aktaran bir köprü işlevi görür. Dilin bu yönü, atasözleri ve deyimler gibi özel dil öğeleri aracılığıyla özellikle belirginleşir. Atasözleri ve deyimler, yüzyıllar boyunca toplumlar tarafından oluşturulmuş ve kuşaktan kuşağa aktarılmıştır (Özbay, 2000: 53). Bu dil öğeleri, belirli bir kültürün düşünce yapılarını, inançlarını ve yaşam biçimlerini yansıtan zengin bir miras taşır. Bu nedenle öğrencilerin bu öğeleri kullanabilme becerileri, onların kendi kültürel kimlikleriyle bağlarını ve dilin derinliklerini nasıl kavradıklarını gösterir.

8. sınıf öğrencilerinin ana dilinde atasözü ve deyimleri kullanma becerilerinin incelenmesi, dil öğrenimi sürecindeki mevcut durumu değerlendirme fırsatı sunar. Bu yaş grubu öğrencileri, dil becerilerinin hızla geliştiği ve daha karmaşık dil yapılarını ve anlamlarını anlama ve kullanma yeteneği kazandığı bir dönemdedir. Atasözleri ve deyimler, dilin karmaşıklığını ve güzelliğini öğrencilere göstermenin yanı sıra onlara kendi düşüncelerini daha etkili bir şekilde ifade etme araçları sunar (Aksan, 2015: 51). Bu dil öğelerini etkin bir şekilde kullanabilen öğrenciler, sadece dil becerilerini değil aynı zamanda yaratıcı düşünme ve eleştirel analiz yeteneklerini de geliştirir. Ana dil

eğitiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimi, dil öğreniminde derinlemesine bir anlayış ve kültürel bağların güçlenmesini sağlar. Bu öğretim süreci; öğrencilere atasözleri ve deyimlerin sadece kelime gruplarından ibaret olmadığını, aynı zamanda bir toplumun kolektif bilgeliğinin ve tecrübesinin ifadesi olduğunu gösterir (Karadağ, 2005: 52). Bu kapsamda, öğrencilerin bu öğeleri nasıl kavradıkları ve kullanımlarında ne kadar başarılı oldukları onların dil üzerine düşünme yeteneklerini ve ana dilini anlama derinliklerini gözler önüne serer.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında atasözü ve deyimleri kullanma becerileri, onların dilin nüanslarını ve zenginliklerini ne kadar anladıklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Yazılı anlatım, düşünceleri, hisleri ve bilgileri etkili bir şekilde ifade etmenin yanı sıra, bireyin dil ile olan içsel ilişkisini ve bu dili nasıl manipüle ettiğini de yansıtır (Bayraktar ve Yaşar, 2005: 58). Bu bağlamda atasözleri ve deyimlerin kullanımı; yazılı anlatıma özgünlük, derinlik ve estetik bir boyut katar. Bu nedenle öğrencilerin bu öğeleri kullanma yetenekleri, onların sadece dil bilgisinin değil, aynı zamanda dilin estetik ve ifade edici gücüne olan duyarlılıklarının da bir ölçütüdür. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözü ve deyimleri kullanma becerileri üzerine yapılan bir inceleme; öğrencilerin ana diliyle olan ilişkilerini, dil becerilerini ve kültürel kimliklerini anlama konusunda değerli içgörüler sunar (Baysal, 2007: 58). Bu tür bir araştırma, dil öğretim yöntemlerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir ve eğitimcileri öğrencilerin dil üzerine düşüncelerini ve ifade edici güçlerini en üst düzeye çıkarmalarını teşvik eden stratejiler geliştirmeye yönlendirebilir.

2.1. ANA DİLİ EĞİTİMİ

İnsanlar arası iletişimdeki en büyük araç dildir. Dil, anne karnında, dinleme ile başlar; insanın ölümüne kadar devam eder. Bu süreç içinde insan dil becerileri konusunda kendini sürekli geliştirir. Bu gelişim bazen okul tarafından sistemli biçimde bezen ise bireyin çevresi tarafından plansız bir biçimde gerçekleştirilir (Oğuz ve Aydın, 2016). Ana dili eğitimi; bireylerin düşünce, duygu ve deneyimlerini ifade etmelerini sağlayan temel bir beceri setinin kazandırılmasını hedefler. Bu eğitim süreci, okul öncesi dönemden itibaren başlar ve bireyin eğitim hayatı boyunca devam eder. Ana dili eğitimi; öğrencilere dil bilgisi, kelime dağarcığı, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri gibi temel dil becerilerini öğretmenin yanı sıra dilin kültürel, tarihsel ve sanatsal yönlerine de odaklanır (Özer, 2005: 69). Bu eğitim süreci, öğrencilerin sadece ana dilini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onların eleştirel düşünme, analitik

beceriler ve yaratıcılıklarını da geliştirir. 8. sınıf öğrencileri için ana dili eğitimi, özellikle önemlidir çünkü bu dönem, öğrencilerin dil becerilerinin hızlı bir şekilde geliştiği ve daha karmaşık dil yapılarını anlama ve kullanma yeteneklerinin arttığı bir evredir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin yazılı anlatımda atasözü ve deyimleri kullanma becerileri, ana dili eğitiminin kritik bileşenlerinden biridir (Yaman ve Gülcan, 2009: 65). Atasözleri ve deyimler, dilin zenginliğini ve ifade gücünü gösterir; aynı zamanda öğrencilere, dilin sadece bilgi aktarmak için değil, aynı zamanda kültürel ve tarihsel mirası ifade etmek ve duygusal derinlik sağlamak için de kullanılabileceğini öğretir.

Ana dili eğitiminde atasözü ve deyimlerin öğretimi, öğrencilere bu özel dil öğelerinin kullanımını ve önemini anlatmakla kalmaz, aynı zamanda onlara kendi kültürlerini ve diğer kültürleri daha iyi anlama fırsatı da sunar. Atasözleri ve deyimler; genellikle bir toplumun değerlerini, inançlarını ve yaşam deneyimlerini yansıtan kısa ve öz ifadelerdir (Günay Çavdar, 2007: 113). Bu nedenle bu öğelerin eğitimi, öğrencilere dilin sadece iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda bir toplumun kültürel kimliğinin ve sosyal değerlerinin taşıyıcısı olduğunu gösterir. Ana dili eğitimi, öğrencilere dilin yapısal yönlerini öğretirken aynı zamanda onlara dilin yaratıcı kullanımı konusunda da rehberlik eder. Atasözleri ve deyimlerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirebilir ve onlara metinlerine derinlik ve zenginlik katma fırsatı sunar (Erkul, 2008: 116). Bu öğeler, öğrencilerin yazılarında belirli bir duygusal ton veya anlam zenginliği yaratmalarını sağlar ve okuyucunun metinle daha güçlü bir bağ kurmasına olanak tanır.

Atasözü ve deyimlerin etkili bir şekilde öğretimi ve kullanımı, öğretmenlerin bu öğeleri öğrencilere nasıl sunacaklarına dair pedagojik stratejiler gerektirir. Bu süreç, öğrencilere atasözleri ve deyimlerin anlamlarını, kullanım bağlamlarını ve kültürel kökenlerini anlatmayı içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 114). Ayrıca, öğrencilerin bu öğeleri kendi yazılarında uygun ve yaratıcı bir şekilde kullanmalarını teşvik eden aktiviteler ve alıştırmalar da önemlidir. 8. sınıf öğrencilerinin ana dili eğitimi, onların dil becerilerini geliştirirken yanı sıra kültürel bilinç ve yaratıcılıklarını artırma fırsatı sunar. Atasözü ve deyimlerin öğretimi ve kullanımı, bu eğitim sürecinin önemli bir parçasıdır ve öğrencilere dilin zenginliğini ve ifade gücünü keşfetme imkânı sağlar (Kaya, 2008: 111). Bu nedenle ana dili eğitimi, öğrencilerin sadece etkili iletişim kurmalarının yanında kendi kimliklerini ve kültürel miraslarını ifade etmelerini sağlayan temel bir araçtır. Bu eğitimin amacı öğrencileri sadece dil bilgisi ve kelime dağarcığı konularında yetkin hale

getirmek değildir. Onları kendi düşüncelerini, duygularını ve deneyimlerini yaratıcı ve etkili bir şekilde ifade edebilen bireyler olarak yetiştirmektir (Çotuksöken, 2000: 117).

2.2. YAZMA BECERİSİ

Yazma becerisi, bireylerin düşüncelerini, hislerini ve bilgilerini yazılı formatta ifade etme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Bu beceri, okuryazarlık eğitiminin temelini oluşturur ve bireysel iletişim, akademik başarı ve profesyonel gelişim için kritik öneme sahiptir. 8. sınıf öğrencileri açısından yazma becerisi, öğrencilerin eğitim hayatlarının önemli bir dönüm noktasında bulundukları bir evrede incelenmelidir. Bu dönemde, öğrencilerin yazılı anlatım becerileri, akademik ve kişisel gelişimleri için temel bir araç haline gelir. Atasözleri ve deyimlerin yazılı anlatımda kullanılması, bu becerinin zenginleştirilmesi ve derinleştirilmesinde önemli bir rol oynar (Uzun, 1991: 119). Yazma sayesinde insanlar kendilerini ifade etmek ve fikirlerini geleceğe aktarmak gibi iki önemli ihtiyaçlarını karşılarlar (Oğuz ve Doğan Kahtalı, 2020). Yazma becerisi, bireyin duygu ve düşüncelerini net bir şekilde ifade etmesini, okuyucuyla etkili bir iletişim kurmasını ve karmaşık fikirleri anlaşılır bir biçimde sunmasını sağlar. Bu beceri, kelime dağarcığı, dilbilgisi, imla ve noktalama gibi temel dil bilgisi unsurlarının yanı sıra, metin organizasyonu, argüman geliştirme ve eleştirel düşünme gibi daha ileri düzey becerileri de kapsar. 8. sınıf öğrencileri için yazma eğitimi, bu temel ve ileri düzey becerilerin geliştirilmesine yönelik stratejik bir yaklaşımı gerektirir (Turgut, 2006: 118). Öğrenciler, bu süreçte yalnızca dil kurallarını öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda yazılı anlatımlarını nasıl daha etkili ve ikna edici hale getireceklerini de keşfederler.

Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, öğrencilerin yazılı anlatımlarını zenginleştirme ve ifade gücünü artırma potansiyeline sahiptir. Bu öğeler, yazıya derinlik katar, metnin akıcılığını artırır ve okuyucunun metinle duygusal bir bağ kurmasını sağlar. Ayrıca, atasözleri ve deyimler, metne kültürel bir boyut ekler ve yazıyı daha renkli ve hatırlanması kolay hale getirir (Uzdu, 2008: 125). Öğrencilerin bu öğeleri etkili bir şekilde kullanabilmesi, onların sadece yazma becerilerini değil, aynı zamanda dilin zenginliğini ve çeşitliliğini anlama kabiliyetlerini de geliştirir. Yazma becerisinin geliştirilmesi, öğrencilere düzenli yazma pratiği yapma, farklı türlerde ve amaçlar için yazma denemeleri gerçekleştirme ve yazılarını gözden geçirme ve düzenleme fırsatları sunarak gerçekleştirilebilir. Bu süreçte, öğretmenlerin rehberliği ve geri bildirimi, öğrencilerin yazma becerilerini sistemli bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olur (Açıkgöz, 2008: 126). Yazma, aynı zamanda bir keşif sürecidir ve öğrencilere kendi

düşünce ve hislerini keşfetme, eleştirel düşünme becerilerini kullanma ve kendi seslerini bulma imkânı tanır.

8. sınıf öğrencilerinin yazma becerisini geliştirmede karşılaşılan zorluklar, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına ve beceri seviyelerine göre değişiklik gösterir. Bazı öğrenciler için dilbilgisi ve imla gibi temel beceriler üzerinde çalışmak gerekirken, diğerleri için metin organizasyonu, argüman geliştirme ve eleştirel düşünme gibi daha ileri düzey becerilerin geliştirilmesine odaklanmak gerekebilir. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için bireyselleştirilmiş yaklaşımlar ve çeşitli yazma aktiviteleri uygulamak, her öğrencinin potansiyelini en iyi şekilde gerçekleştirmesine olanak tanır (Göçer, 2010: 118). 8. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin geliştirilmesi, onların akademik ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunan temel bir süreçtir. Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, bu sürecin önemli bir parçası olarak görülebilir ve öğrencilerin yazılı anlatımlarını daha etkili, anlamlı ve ifade güçlü hale getirmelerine yardımcı olabilir. Bu nedenle, yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının, öğrencilere dilin yapısal ve yaratıcı kullanımı arasında denge kurma becerisi kazandırması önem taşır (Kutlu, 2006: 120).

2.3. YAZMA EĞİTİMİ

Yazma eğitimi, öğrencilere etkili bir şekilde düşüncelerini yazılı olarak ifade etme becerisi kazandırmayı amaçlayan bir öğretim sürecidir. Bu süreç, temel dilbilgisi kurallarından karmaşık kompozisyon tekniklerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsar ve öğrencilerin yazılı iletişim becerilerini geliştirmelerine odaklanır. 8. sınıf öğrencileri için yazma eğitimi, onların eğitim hayatlarında kritik bir döneme denk gelir (Fil, 2006: 101). Ancak öğrencilerin genel olarak yazma etkinliklerini sevmedikleri, yazma eylemi esnasında sıkıldıkları bilinmektedir (Oğuz ve Yıldırım, 2023). Bu dönemde öğrenciler, akademik yazıların yanı sıra kişisel ve yaratıcı yazım için de gerekli olan becerileri geliştirirler. Atasözleri ve deyimlerin yazılı anlatımda kullanımı, bu sürecin önemli bir parçasıdır ve öğrencilere dilin zenginliğini ve ifade gücünü keşfetme imkânı tanır. Yazma eğitimi, öğrencilerin sadece yazma tekniklerini öğrenmelerini değil, aynı zamanda okuma ve eleştirel düşünme becerilerini de geliştirmelerini sağlar (Arıca Özkök, 2008: 98). Bu sürecin temel amacı, öğrencilere etkili iletişim kurma ve düşüncelerini açık, tutarlı ve ikna edici bir şekilde ifade etme yeteneği kazandırmaktır. Yazma eğitimi, öğrencilere farklı yazı türleri ve formatları hakkında bilgi verirken aynı zamanda onlara yazılarını planlama, taslak hazırlama, gözden geçirme ve düzenleme gibi süreçlerde rehberlik eder.

Yazma eğitiminin bir başka önemli yönü, öğrencilere yazının yaratıcı ve ifade edici potansiyelini keşfetme fırsatı sunmasıdır. Atasözleri ve deyimler gibi dil öğelerinin kullanımı, yazıya derinlik ve zenginlik katarak metni daha canlı ve hatırlanır hale getirebilir (Demir, 2010: 120). Bu öğeler, öğrencilerin yazılarını kişisel ve kültürel bağlamlarla zenginleştirmelerine olanak tanır ve yazının bilgi aktarımının yanında duygusal ifade ve kültürel iletişim için de kullanılabileceğini gösterir. Yazma eğitimi sürecinde öğretmenlerin rolü; öğrencilere gerekli araçları ve stratejileri sunmak, onları teşvik etmek ve yazma sürecinde rehberlik etmektir. Bu süreçte öğrencilerin bireysel ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına uygun öğretim materyalleri ve yaklaşımlar kullanmak, motivasyonlarını artırabilir ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirebilir (Sağlam, 2001: 129). Yazma öğretimi nitelikli olmalıdır. Buna ek olarak yazma eğitiminin dikkat çekici, motive edici ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Çifçi ve Soyuçok, 2021). Öğrencilere gerçek dünya bağlamlarında yazma deneyimleri sunmak, yazmanın pratik uygulamalarını ve önemini vurgulayabilir.

Yazma eğitimi, öğrencilere eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri kazandırmada da önemli bir role sahiptir. Yazma süreci, öğrencilerin düşüncelerini sorgulamalarını, fikirlerini geliştirmelerini ve argümanlarını desteklemek için kanıtlar sunmalarını gerektirir (Özdemir, 1990: 144). Bu süreç, öğrencilerin bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirmelerini ve kendi görüşlerini mantıklı ve tutarlı bir şekilde ifade etmelerini sağlar. Yazma eğitimi, 8. sınıf öğrencilerinin dil becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra, onlara düşüncelerini etkili bir şekilde ifade etme ve yaşam boyu öğrenme için gerekli olan kritik düşünme becerilerini kazandırmayı amaçlar (Bilgin, 2006: 76). Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, bu eğitimin bir parçası olarak yazıyı zenginleştiren ve öğrencilere dilin ifade gücünü keşfetme imkânı tanıyan önemli bir öğedir. Bu nedenle yazma eğitimi, öğrencilerin akademik başarılarının ve kişisel gelişimlerinin temelini oluşturan kritik bir öğrenme sürecidir.

2.4. YAZILI ANLATIM BECERİSİ

Yazılı anlatım becerisi; bireylerin düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini yazılı olarak ifade edebilme kapasitelerini temsil eden yetenektir. Beceri, eğitimin her aşamasında kritik bir öneme sahiptir. Özellikle 8. sınıf öğrencileri için yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi, akademik başarılarının yanı sıra kişisel ifade ve iletişim yeteneklerinin de temelini oluşturur. Bu yaş grubundaki öğrenciler; kendi kimliklerini keşfettikleri, düşüncelerini daha karmaşık bir şekilde ifade etmeye başladıkları ve sosyal

ilişkilerde daha aktif roller üstlendikleri bir dönemdedir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Yazılı anlatım sözlü anlatıma nazaran daha çok dikkat gerektiren bir süreçtir (Yemenici ve Koca, 2023). Dolayısıyla yazılı anlatımda atasözleri ve deyimleri kullanma becerileri, onların dil ve kültürü daha derinlemesine anlamalarına ve etkili iletişim kurma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi, öğrencilerin dil bilgisi, imla ve noktalama gibi temel dil kurallarını öğrenmelerinin ötesine geçer. Bu beceri aynı zamanda fikirlerini düzenleme, argümanlarını mantıklı bir sırayla sunma ve okuyucuyu etkilemek için etkili kelimeler seçme yeteneğini de içerir. Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, öğrencilerin metinlerine zenginlik ve derinlik katmanın yanında okuyucularla daha güçlü bir bağ kurmalarını sağlayan araçlar sunar (MEB, 1995: 72). Bu dil öğeleri, yazıya mecazi bir boyut ekleyerek, ifade edilen düşüncelere ve duygulara daha geniş bir anlam yelpazesi katar.

Yazılı anlatım eğitiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimi, öğrencilere bu öğelerin kullanımlarını ve bağlamlarını anlama fırsatı verir. Bu süreç; öğrencilerin dilin sadece iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bir mirası taşıdığını keşfetmelerine olanak tanır. Atasözleri ve deyimler; toplumların geçmiş deneyimlerinden, değer yargılarından ve yaşam felsefelerinden beslenir (Güneş, 2002: 140). Bu nedenle bu öğeleri yazılı anlatımda kullanmak, öğrencilere kendi kültürel köklerini ve diğer kültürleri daha iyi anlama şansı verir. Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi, aynı zamanda öğrencilere yazma sürecinin önemli aşamalarını öğretir. Bu aşamalar arasında konu seçimi, ön araştırma, taslak oluşturma, yazma, gözden geçirme ve düzenleme yer alır (Kılıç ve Seven, 2006: 138). Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, bu sürecin her aşamasında öğrencilere rehberlik edebilir ve yazılarını daha anlamlı hale getirebilir. Örneğin bir taslak oluştururken öğrenciler atasözleri ve deyimleri kullanarak ana fikirlerini güçlendirebilir ve argümanlarını daha etkileyici bir şekilde sunabilir.

Öğretmenler için yazılı anlatım becerisinin öğretimi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve yeteneklerine uygun stratejiler geliştirmeyi gerektirir. Öğrencilerin yazma motivasyonunu artırmak için çeşitli türlerde yazma etkinlikleri sunmak, onların ilgi alanlarına hitap eden konuları keşfetmelerine ve yazma becerilerini pratik yaparak geliştirmelerine olanak tanır (Yalçın, 2005: 144). Ayrıca öğretmenlerin sağladığı yapıcı geri bildirim, öğrencilerin yazılarını gözden geçirme ve iyileştirme sürecinde önemli bir rol oynar. Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi, 8. sınıf öğrencilerinin dil üzerine düşünme, etkili iletişim kurma ve kültürel anlayışlarını derinleştirme yeteneklerini artırır.

Atasözleri ve deyimlerin kullanımı, bu becerinin önemli bir bileşeni olarak yazıya renk ve derinlik katmanın yanı sıra öğrencilere dilin zenginliğini ve çeşitliliğini keşfetme imkânı sunar. Bu nedenle yazılı anlatım eğitimi, öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimlerini destekleyen temel bir öğrenme sürecidir.

3. SÖZ VARLIĞI

Söz varlığı, bireyin bir dildeki kelime hazinesinin genişliğini ve derinliğini ifade eder. Bu, herhangi bir dilin öğrenilmesi ve kullanılmasında temel bir unsur olarak kabul edilir. Özellikle 8. sınıf öğrencileri için söz varlığının geliştirilmesi hem akademik başarıları hem de günlük iletişim becerileri açısından büyük önem taşır. Söz varlığının zenginliği; öğrencilerin okuduğunu anlama, düşüncelerini ifade etme ve yeni kavramları öğrenme yetenekleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir (Arslan Kutlu, 2006: 146). Bu bağlamda atasözleri ve deyimler gibi özel dil öğelerinin öğrenilmesi ve kullanılması, söz varlığının geliştirilmesinde önemli bir yer tutar. Söz varlığının genişletilmesi, dilin çeşitli yönlerine maruz kalmayı ve dil üzerine düşünmeyi gerektirir. Atasözleri ve deyimler; genellikle belirli bir kültürün veya toplumun tarihinden, değerlerinden ve deneyimlerinden beslenen zengin ifadelerdir. Bu öğeleri öğrenmek; öğrencilere dilin sadece iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda bir kültürün taşıyıcısı ve ifadesi olduğunu anlama fırsatı sunar (Çiftçi ve Çeçen, 2010: 144). Atasözleri ve deyimler öğrencilere, kelimelerin ve ifadelerin arkasında yatan derin anlamları ve kültürel bağlamları keşfetme imkânı tanırken dil bilgilerini genişletmelerine ve ifade yeteneklerini zenginleştirmelerine yardımcı olur.

Öğrencilerin söz varlığını geliştirmeleri, çeşitli okuma materyallerine maruz kalmalarını ve aktif olarak yeni kelimeleri öğrenme sürecine katılmalarını gerektirir. Okuma, söz varlığını genişletmenin en etkili yollarından biridir çünkü öğrencilere, farklı bağlamlarda kullanılan geniş bir kelime seti sunar (Çalışkan, 2010: 145). Aynı zamanda yazma, öğrencilerin öğrendikleri yeni kelimeleri ve ifadeleri kullanmaları için bir alan sağlar. Yazılı anlatımda atasözleri ve deyimleri kullanmak, öğrencilerin yeni öğrendikleri sözcükleri pratik yapma ve kendi yazılarında bu öğeleri etkili bir şekilde kullanma becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Öğretmenler, söz varlığının genişletilmesi sürecinde öğrencilere rehberlik ederken kelime öğrenimini ilginç ve etkileşimli hale getirmek için çeşitli stratejiler kullanabilir. Kelime oyunları, etkileşimli tartışmalar, kelime duvarları ve yaratıcı yazma etkinlikleri öğrencilerin yeni kelimeleri öğrenme ve kullanma sürecini keyifli bir deneyime dönüştürebilir (Temur, 2006: 150). Ayrıca öğrencilere kelimelerin

anlamalarını, kullanımlarını ve kökenlerini araştırma fırsatı vermek, onların dil hakkında derinlemesine düşünmelerini ve dil bilgilerini aktif olarak genişletmelerini teşvik eder. 8. sınıf öğrencilerinin söz varlığının geliştirilmesi, dil öğrenimi ve kullanımındaki temel bir unsurdur. Atasözleri ve deyimlerin öğrenilmesi ve kullanılması, bu sürecin önemli bir parçası olarak öğrencilere dilin zenginliğini keşfetme ve etkili iletişim becerilerini geliştirme imkânı sunar. Söz varlığının genişletilmesi; öğrencilerin dil üzerine düşünme, yeni kavramları anlama ve düşüncelerini daha zengin ve etkili bir şekilde ifade etme yeteneklerini artırır (Keklik, 2010: 150). Bu nedenle dil eğitiminde atasözleri ve deyimler gibi özel dil öğelerine odaklanmak, öğrencilerin söz varlıklarını genişletmelerine ve dil becerilerini kapsamlı bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olabilir.

3.1. SÖZ VARLIĞINI OLUŞTURAN ÖGELER

Söz varlığını oluşturan ögeler, bir dilin zenginliğini ve çeşitliliğini gösteren temel unsurlardır. Bu ögeler, temel söz varlığı, terimler, deyimler, atasözleri, kalıp sözler (ilişki sözleri), vecizeler (kalıplaşmış sözler), ikilemeler, argo ve jargon gibi geniş bir yelpazeyi kapsar. Bu çeşitlilik, dilin sadece iletişim kurma aracı olmadığını, aynı zamanda bir toplumun kültürünü, tarihini ve değerlerini yansıtan bir araç olduğunu gösterir. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda bu dil öğelerini kullanma becerileri, söz varlığının genişliği ve derinliği ile doğrudan ilişkilidir (Karadağ, 2005: 54). Temel söz varlığı, günlük hayatta sıkça kullanılan ve iletişimin temelini oluşturan kelimelerden oluşur. Bu kelimeler, öğrencilerin yazılı ve sözlü iletişimlerinde en sık başvurdukları ifadelerdir. Temel söz varlığının geliştirilmesi, öğrencilerin anlatımlarını daha net ve anlaşılır hale getirir.

Terimler, özellikle belirli bir bilim dalı, sanat alanı veya meslek grubu ile ilişkilendirilen özelleşmiş kelimelerdir. Öğrencilerin bu tür kelimeleri öğrenmeleri, ilgi alanlarına göre derinlemesine bilgi edinmelerine ve akademik yazılarında daha doğru ve etkili ifadeler kullanmalarına olanak tanır (Bayraktar ve Yaşar, 2005: 60). Deyimler, genellikle mecazi anlamlar taşıyan ve dilin kültürel zenginliğini yansıtan kalıplaşmış ifadelerdir. Deyimlerin kullanımı, yazılı anlatıma derinlik katar ve metni daha canlı ve ilginç hale getirir. Deyimler, öğrencilere dilin esnekliğini ve ifade gücünü keşfetme imkânı sunar. Atasözleri, toplumların yaşam deneyimlerini, öğütlerini ve genel geçer kabullerini özlü bir şekilde ifade eden geleneksel ifadelerdir. Atasözlerinin yazılı anlatımda kullanılması, metne kültürel bir boyut ekler ve öğrencilerin ifadelerine ağırlık katar. Kalıp sözler (ilişki sözleri) ve vecizeler (kalıplaşmış sözler); genellikle belirli bir

durumu veya kavramı özetleyen, yaygın olarak kabul görmüş ifadelerdir (Baysal, 2007: 60). Bu ögeler, yazıyı zenginleştirir ve öğrencilerin düşüncelerini etkileyici bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olur.

İkilemeler ve argo, dilin daha samimi ve halka yönelik yönlerini yansıtan ögelerdir. Bu tür ifadeler, öğrencilerin yazılarını daha doğal ve gerçekçi hale getirebilir ancak akademik ve resmi yazımlarda dikkatli kullanılmaları gerekir. Jargon, belirli bir grup veya topluluğa özgü dili ifade eder ve bu grupların iç iletişiminde önemli bir rol oynar (Özbay, 2000: 55). Öğrencilerin jargon ögelerini anlaması ve kullanması, onların belirli bir alandaki uzmanlık dilini keşfetmelerine ve bu alanda daha etkili iletişim kurmalarına olanak tanır. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda söz varlığını oluşturan bu çeşitli ögeleri kullanma becerileri, onların dil üzerindeki hakimiyetlerini ve ifade yeteneklerini gösterir. Bu ögelerin eğitimi, öğrencilere dilin zenginliğini keşfetme ve kendi yazılı ifadelerini daha etkili ve etkileyici hale getirme imkânı sunar. Bu nedenle, dil eğitiminde söz varlığını oluşturan ögeler üzerinde durmak, öğrencilerin hem dil becerilerini hem de kültürel ve sosyal farkındalıklarını geliştirmelerine yardımcı olabilir (Aksan, 2015: 53).

3.1.1. Temel Söz Varlığı

Temel söz varlığı, bir dilde en sık kullanılan ve temel iletişim ihtiyaçlarını karşılayan kelimeler bütünüdür. Bu kelimeler, günlük konuşma ve yazışmalarda yaygın olarak kullanıldıkları için dil öğreniminin ilk aşamalarında öğretilen ve üzerinde durulan kelimelerdir. 8. sınıf öğrencileri için temel söz varlığının önemi, dil becerilerinin gelişiminde merkezi bir rol oynamasıdır. Bu; onların düşüncelerini daha net ifade etmelerine, okuduklarını daha iyi anlamalarına ve iletişimlerinde daha etkili olmalarına yardımcı olur (Yurtbaşı, 1996: 77). Temel söz varlığı, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde kritik bir öneme sahiptir. Güçlü bir temel söz varlığına sahip öğrenciler, düşüncelerini daha kesin ve etkili bir şekilde ifade edebilirler. Bu, özellikle akademik yazılar, öyküler, anlatılar ve diğer yazılı çalışmalar sırasında önemlidir. Öğrenciler, kelimeleri doğru bağlamlarda kullanma yeteneğine sahip olduklarında metinlerinin anlam derinliği ve zenginliği artar. Temel söz varlığının geliştirilmesi, öğrencilere kelime tanıma ve kelime dağarcığını genişletme konusunda sürekli bir fırsat sunar. Öğrencilerin çeşitli metin türleriyle karşılaşmaları, yeni kelimeler öğrenmeleri ve bu kelimeleri kendi yazılı ve sözlü anlatımlarında kullanmaları teşvik edilmelidir (Özer, 2005: 71). Bu süreç, kelime öğrenme stratejilerini içerir. Örneğin

kelimelerin kökenlerini araştırmak, kelimeleri cümle içinde kullanmak veya kendi kelime kartlarını oluşturmak gibi yöntemler öğrencilerin kelime dağarcıklarını etkin bir şekilde genişletmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, temel söz varlığının öğretimi, kelimelerin eş anlamlılarını ve zıt anlamlılarını tanımayı, kelimeler arasındaki ilişkileri anlamayı ve kelimeleri mecazi anlamlarında kullanma becerisini geliştirmeyi de içermelidir. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin dil üzerinde daha derin bir kavrayış geliştirmelerini sağlar ve yazılı anlatımlarında kelimeleri daha bilinçli bir şekilde kullanmalarına olanak tanır (Yaman ve Gülcan, 2009: 67).

Temel söz varlığının geliştirilmesi sadece bireysel kelime bilgisini artırmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin okuma anlama becerilerini de güçlendirir. Geniş bir temel söz varlığına sahip öğrenciler, metinlerdeki ana fikirleri ve detayları daha kolay anlar. Böylece okudukları materyallerden daha fazla bilgi ve anlam çıkarabilirler (Bilgin, 2006: 78). Bu, özellikle akademik metinler ve sınavlarda karşılaşılan karmaşık yazılı materyaller söz konusu olduğunda önemlidir. Temel söz varlığının geliştirilmesi, öğrencilerin dilin kültürel ve sosyal boyutlarına erişimini sağlar. Dil; bir toplumun değerlerini, inançlarını ve deneyimlerini taşır. Dolayısıyla temel söz varlığındaki kelimeleri anlamak ve kullanmak, öğrencilere kendi kültürlerini ve diğer kültürleri daha iyi anlama fırsatı sunar (Gündüzalp, 2003: 81). Bu, dil öğreniminin sadece teknik bir süreç olmadığını, aynı zamanda bireylerin kültürel anlayışlarını ve empati yeteneklerini geliştiren bir yolculuk olduğunu gösterir. Temel söz varlığının geliştirilmesi, 8. sınıf öğrencilerinin dil becerilerinin temelini oluşturur ve onların akademik başarılarının yanı sıra günlük yaşamda etkili iletişim kurma yeteneklerinin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bu süreç, öğrencilerin sadece daha yetenekli dil kullanıcıları olmalarını sağlamakla kalmaz; aynı zamanda kendi düşüncelerini, duygularını ve deneyimlerini zengin ve anlamlı bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır (Yeşil, 2000: 87).

3.1.2. Terimler

Terimler; özellikle bilim, teknoloji, sanat, hukuk gibi spesifik alanlarda kullanılan özelleşmiş kelimelerdir. Bu kelimeler; o alandaki kavramları, nesneleri veya süreçleri tanımlamak için kullanılır ve genellikle bu terimleri anlamak, ilgili alan hakkında temel bir bilgiye sahip olmayı gerektirir (Apaydın, 2007: 81). 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında terimleri kullanma becerisi, onların belirli konular hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmalarını ve bu bilgileri etkili bir şekilde ifade edebilmelerini sağlar. Terimlerin doğru ve yerinde kullanımı, yazının otoritesini artırır ve okuyucuya yazarın

konu hakkında sağlam bir bilgiye sahip olduğu mesajını verir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında terimleri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için öncelikle bu terimlerin anlamlarını ve kullanım bağlamlarını iyi anlamaları gerekir. Bu; öğrencilerin okuma ve araştırma yapmalarını, terimlerin kullanıldığı örnek metinleri incelemelerini ve bu terimleri kendi cümlelerinde uygulamaya çalışmalarını gerektirir (Doğrul, 2007: 84). Bu süreç öğrencilere terimlerin sadece tanımlarını değil, aynı zamanda bu terimlerin nasıl kullanıldığını ve ilgili alanın dilini nasıl şekillendirdiğini de öğretir.

Terimlerin öğretimi ve kullanımı, öğrencilere eleştirel düşünme becerileri kazandırır. Öğrenciler, bir terimin ne zaman ve nasıl kullanılacağını düşünmek zorunda kalırlar. Bu da onların dikkatli bir şekilde düşüncelerini ve yazdıkları her kelimenin önemini değerlendirmelerini gerektirir (Lüle Mert, 2009: 89). Bu süreç, öğrencilerin sadece belirli bir alandaki bilgilerini değil, aynı zamanda genel yazım ve ifade becerilerini de geliştirmeyi sağlar. Öğretmenler, öğrencilerin terimleri öğrenme ve kullanma sürecini desteklemek için çeşitli yöntemler kullanabilirler. Örneğin, öğrencilere özel bir alana ait metinler okutarak veya öğrencilerin bu alandaki terimleri içeren kendi yazılarını oluşturmalarını sağlayarak pratik yapma fırsatları sunabilirler. Ayrıca terimlerle ilgili quizler, bulmacalar veya kelime eşleştirme oyunları gibi etkileşimli etkinlikler öğrencilerin yeni öğrendikleri terimleri pekiştirmelerine yardımcı olabilir (Pehlivan, 2003: 99). Terimlerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarını ve sunumlarında nasıl bir netlik ve tutarlılık sağladıklarını gösterir. Bu beceri, özellikle akademik yazılar ve projelerde önemlidir. Çünkü öğrencilerin araştırmalarını ve analizlerini doğru ve ikna edici bir şekilde ifade etmeleri gerekir. Terimlerin doğru kullanımı, öğrencilerin kendi argümanlarını güçlendirmelerine ve okuyucuları bilgilendirmelerine olanak tanır. Terimlerin kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında önemli bir rol oynar. Terimler, öğrencilerin belirli alanlardaki bilgilerini ifade etmelerini sağlar. Yazılarına derinlik ve otorite katar ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle öğrencilerin terimleri etkili bir şekilde öğrenmeleri ve kullanmaları, onların genel dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunur ve akademik başarılarını destekler. Terimlerin öğretimi ve kullanımı, dil eğitiminin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Öğrencilerin bu öğeleri başarıyla kullanma becerileri, onların konuları hakkındaki derinlemesine anlayışlarını ve ifade yeteneklerini gösterir.

3.1.3. Deyimler

Deyimler; bir dilin kültürel ve tarihsel dokusunu yansıtan, genellikle mecazi anlam taşıyan kalıplaşmış ifadelerdir. Bu özel dil öğeleri, yazılı ve sözlü anlatımda kullanıldığında iletişime derinlik ve renk katar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerileri, onların dil üzerine hâkimiyetlerini ve dilin zenginliğini anlama yeteneklerini gösterir (Arı, 2003: 100). Deyimler, içinde metafor bulunduran ve kültürümüzde yer alan söz varlıklarıdır (Demir ve Karakaş Yıldırım, 2019) Deyimler, sıklıkla belirli bir kültüre veya topluma özgü deneyimlerden ve gözlemlerden türetilir. Bu nedenle onları kullanmak, öğrencilerin dilin temel işlevlerinin ötesine geçerek dilin kültürel boyutlarını keşfetmelerini sağlar. Deyimlerin yazılı anlatımda kullanılması, metne canlılık ve etkileycilik katar. Öğrenciler, uygun deyimleri seçip metinlerine dahil ederek okuyucuların dikkatini çekebilir ve mesajlarını daha akılda kalıcı bir şekilde iletebilirler (Keskin, 2007: 96). Örneğin "zaman su gibi akıp gidiyor" veya "el üstünde tutmak" gibi deyimler, sıradan kelimelerle ifade edilenden çok daha güçlü ve imgelerle dolu anlamlar taşır. Bu kullanım, öğrencilerin yazılarında duygusal bir derinlik oluşturmaya ve okuyucularla daha güçlü bir bağlantı kurmasına olanak tanır.

Öğrencilerin deyimleri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için bu ifadelerin anlamlarını ve kullanımlarını iyi anlamaları gerekir. Bu, dilbilgisi ve kelime dağarcığı çalışmalarının ötesine geçen deyimlerin arkasındaki kültürel ve tarihsel bağlamları keşfetmeyi de içerir. Deyimlerin kökenlerini ve nasıl ortaya çıktıklarını öğrenmek, öğrencilere dilin ve kültürün dinamik doğasını anlama fırsatı sunar (Kurudayıoğlu, 2005: 99). Bu süreç, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme ve analiz becerilerini geliştirir. Çünkü deyimlerin mecazi anlamlarını çözümlmek ve bu ifadeleri uygun bağlamlarda kullanmak, derinlemesine düşünmeyi gerektirir. Öğretmenler, deyimlerin öğretiminde ve kullanımında öğrencilere rehberlik ederken çeşitli öğretim yöntemleri ve etkinliklerden yararlanabilirler (Akar, 1994: 112). Deyimlerle ilgili hikâyeler okumak, deyimlerin kullanıldığı oyunlar oynamak ve öğrencilerin kendi yazılarında bu ifadeleri kullanmaları için teşvik edici projeler düzenlemek, öğrencilerin bu dil öğeleriyle etkileşimini artırabilir. Ayrıca öğrencilerin deyimleri günlük yaşamlarında gözlemlmeleri ve kendi deneyimleriyle ilişkilendirmeleri, öğrendikleri ifadeleri daha iyi hatırlamalarına ve anlamalarına yardımcı olur. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerileri, onların dilin estetik ve kültürel boyutlarını anlama ve bu boyutları etkili bir şekilde kullanma yeteneklerinin bir göstergesidir. Deyimler, metinlere özgünlük ve

zenginlik katarak yazılı anlatımı sadece bir bilgi aktarım aracı olmaktan çıkarıp güçlü ve etkileyici bir iletişim biçimine dönüştürür (Dervişoğulları, 2008: 98). Bu nedenle deyimlerin öğretimi ve kullanımı, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmek ve dil üzerine derinlemesine bir kavrayış geliştirmek için önemli bir araçtır.

3.1.4. Atasözleri

Atasözleri; toplumların yüzyıllar boyunca biriktirdiği yaşam bilgeliğini, deneyimlerini ve öğretilerini öz ve etkileyici bir dille ifade eden kısa, öğretici ifadelerdir. Bu geleneksel ifadeler, genellikle nesilden nesile aktarılır ve bir toplumun kültürel, sosyal ve ahlaki değerlerini yansıtır. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözleri kullanma becerisi, onların dilin zenginliğini ve çeşitliliğini anlama, aynı zamanda kültürel mirası ve toplumsal normları yansıtmaya kapasitelerini gösterir (Sönmez, 2011: 95). Atasözlerinin etkili kullanımı yazıya derinlik katar, iletişimi güçlendirir ve metni daha anlamlı ve ikna edici hale getirir. Atasözleri, genellikle evrensel temaları ele alır ve insan deneyiminin ortak yönlerini ifade eder. Bu, öğrencilerin kendi yaşam deneyimleri ve gözlemleriyle bağlantı kurmalarını sağlar. Atasözlerini yazılı anlatıma dahil eden öğrenciler, metinlerine geniş bir perspektif katma ve okuyucuların ilgisini çekme fırsatı bulur (Arıca Özkök, 2008: 100). Bu kullanım, öğrencilerin yazılarını sadece bir bilgi aktarım aracı olmaktan çıkarır ve onları kültürel değerlerin ve insanlık durumunun keşfine dönüştürür.

Öğrencilerin atasözlerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri için atasözlerinin anlamlarını, kullanım kontektlerini ve kökenlerini anlamaları gerekir. Bu süreç, öğrencileri atasözlerinin arkasındaki hikâyeleri ve tarihi keşfetmeye teşvik eder. Böylece dil öğrenimi, kültürel bir keşif yolculuğuna dönüşür. Öğrenciler, atasözlerinin çeşitli kullanımlarını inceleyerek ve kendi yazılarında bu ifadeleri deneyerek dilin ve kültürün dinamik etkileşimini gözlemleyebilirler (Uzun, 1991: 121). Öğretmenler, öğrencilerin atasözlerini öğrenme ve kullanma sürecini zenginleştirmek için çeşitli öğretim yöntemleri kullanabilir. Atasözlerine dayalı tartışmalar, atasözlerini analiz etme ve yorumlama alıştırmaları ve öğrencilerin kendi yaşam deneyimleriyle ilgili atasözlerini seçip bu atasözlerini yazılı anlatımlarına dahil etme projeleri, öğrencilerin atasözlerini daha iyi anlamalarına ve etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir (Ekiz, 2009: 105). Bu tür etkinlikler, atasözlerinin sadece dil öğrenimi için değil; aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcılık ve kültürel farkındalık becerilerini geliştirmek için de değerli bir araç olduğunu gösterir. Atasözlerinin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilere metinlerine otantik ve zengin bir dil eklemeleri için bir fırsat sunar. Bu

ifadeler öğrencilerin mesajlarını güçlendirebilir, yazılarına ahlaki ve etik boyutlar katabilir ve okuyucuları etkilemek için güçlü bir araç haline gelebilir. Atasözlerinin etkili kullanımı, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmenin yanı sıra onların toplumsal değerleri, ahlaki öğretileri ve insan deneyiminin evrensel yönlerini anlama kapasitelerini de artırır (Akyol, 2006: 110). Atasözlerinin kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Bu geleneksel ifadeler; öğrencilere dilin sadece pratik bir araç olmadığını, aynı zamanda kültürel bir miras ve toplumsal değerlerin taşıyıcısı olduğunu öğretir. Atasözlerinin öğretimi ve kullanımı; öğrencilerin dil becerilerini, kültürel farkındalıklarını ve insan deneyimine dair anlayışlarını derinleştirir. Böylece onları daha yetkin iletişimciler ve düşünürler haline getirir (Çotuksöken, 2000: 119). Bu süreç, öğrencilerin hem dil üzerine hakimiyetlerini artırır hem de yazılı anlatımlarını zenginleştirir. Onlara dilin ve kültürün zengin dokusunu keşfetme imkânı sunar.

3.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)

İlişki sözleri veya kalıp sözler; genellikle belirli bir durumu, olguyu veya ilişkiyi ifade etmek için kullanılan standart ifadelerdir. Bu ifadeler, yazılı ve sözlü anlatımda sıklıkla başvurulmuş araçlardır. Çünkü karmaşık fikirleri, durumları veya duyguları basit ve anlaşılır bir şekilde aktarmanın bir yolunu sunarlar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda ilişki sözlerini kullanma becerisi, dil üzerine olan hakimiyetlerini ve iletişimdeki etkinliklerini gösterir (Kaya, 2008: 113). İlişki sözleri, metinlere netlik ve akıcılık katarak yazarın mesajını daha etkili bir şekilde iletebilmesine olanak tanır. İlişki sözleri, yazılı anlatımın çeşitli yönlerini destekler. Örneğin bir argümanı güçlendirmek, bir hikâyeye geçişler sağlamak veya bir açıklamayı desteklemek için kullanılabilirler. Bu ifadeler, öğrencilerin yazılarında bir fikirden diğerine sorunsuz bir geçiş yapmalarını sağlar ve okuyucunun metni takip etmesini kolaylaştırır. İlişki sözlerinin kullanımı, özellikle karmaşık fikirlerin açıklanması veya bir dizi olayın anlatılması gerektiğinde yazının anlaşılabilirliğini artırır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 116). Öğrenciler için ilişki sözlerini etkili bir şekilde kullanabilmek, bu ifadelerin anlamlarını ve uygun kullanım bağlamlarını anlamalarını gerektirir. Bu süreç, kelime dağarcığının genişletilmesi ve dilin nüanslarının anlaşılmasını içerir. İlişki sözleri, öğrencilere yazılarını daha zengin ve dinamik hale getirme imkânı sunarken aynı zamanda dilin ve ifadenin gücünü keşfetme fırsatı da sağlar. Öğretmenler, öğrencilere ilişki sözlerini öğretirken ve kullanımlarını teşvik ederken çeşitli stratejileri benimseyebilir. Bu stratejiler arasında; örnek metinler

üzerinden ilişki sözlerini tanıma ve analiz etme, öğrencilerin kendi yazılarında bu ifadeleri kullanmaları için alıştırmalar yapma ve ilişki sözlerine dayalı yaratıcı yazma etkinlikleri düzenleme yer alabilir (Günay Çavdar, 2007: 115). Bu tür etkinlikler, öğrencilerin ilişki sözlerini tanıma, anlama ve uygulama becerilerini geliştirirken aynı zamanda yazılı anlatımlarında daha etkili olmalarına yardımcı olur.

İlişki sözlerinin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin metinlerine derinlik ve çeşitlilik katar. Bu ifadeler, yazıların daha akıcı ve anlaşılır olmasını sağlar ve okuyucuların yazarın mesajını daha kolay algılamasına olanak tanır. Ayrıca, ilişki sözlerinin kullanımı, öğrencilerin dil üzerine olan kavrayışlarını gösterir ve onların yazılarını daha ikna edici ve etkileyici hale getirir (Erkul, 2008: 118). İlişki sözlerinin kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin önemli bir parçasıdır. Bu ifadeler, öğrencilere metinlerinde fikirleri etkili bir şekilde bağlama ve ifade etme imkânı sunar. Öğretmenlerin bu konuda sağladığı rehberlik ve destek, öğrencilerin bu becerileri geliştirmelerine ve dilin zenginliğini ve ifade gücünü daha iyi anlamalarına yardımcı olur (Turgut, 2006: 120). Bu süreç, öğrencilerin sadece daha iyi yazarlar olmalarını değil, aynı zamanda daha bilinçli ve etkili iletişimciler haline gelmelerini sağlar.

3.1.6. Kalıplaşmış Sözler (Vecize)

Kalıplaşmış sözler veya vecizeler, genellikle derin anlamlar içeren ve tarih boyunca önemli düşünürler, yazarlar veya toplumsal liderler tarafından söylenmiş etkileyici ifadelerdir. Bu ifadeler, kısa olmalarına rağmen üzerinde düşünülmesi gereken derin felsefi görüşler, yaşam dersleri veya evrensel gerçekler sunar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kalıplaşmış sözleri kullanma becerisi, onların hem dil üzerindeki hakimiyetlerini hem de düşüncelerini daha geniş bir bağlamda ifade etme yeteneklerini gösterir (Kutlu, 2006: 122). Vecizelerin yazıya dahil edilmesi, metnin etkileyciliğini artırır ve okuyucunun konuya olan ilgisini çeker. Bu, öğrencilerin yazılarını sadece bir bilgi aktarım aracı olmaktan çıkarır. Onları düşündürücü, derinlemesine bir düşünme sürecine dönüştürür. Vecizelerin etkili kullanımı, öğrencilerin bu ifadelerin anlamını ve kullanım bağlamlarını iyi anlamalarını gerektirir. Öğrenciler, vecizeleri kendi yazılarına dahil etmeden önce bu ifadelerin kökenini, kim tarafından söylendiğini ve hangi durumlar için uygun olduğunu anlamalıdır (Göçer, 2010: 120). Bu süreç, öğrencilere vecizelerin arkasındaki tarihi ve kültürel bağlamları keşfetme imkânı sunar ve dilin sadece iletişim kurma aracı olmadığını, aynı zamanda bir kültürün, tarihin ve felsefenin taşıyıcısı olduğunu gösterir.

Öğretmenler, öğrencilere vecizeleri öğretirken ve kullanımlarını teşvik ederken öğrencilerin kendi yaşam deneyimleriyle ilgili vecizeleri seçmelerini ve bu vecizeleri yazılı anlatımlarında nasıl kullanabileceklerini düşünmelerini sağlayacak etkinlikler düzenleyebilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin vecizeleri kavrayıp çözümleme yeteneklerini geliştirirken yazılı anlatımlarını daha güçlü ve etkili hale getirmelerine de katkı sağlar (Demir, 2010: 122). Öğrenciler, vecizeleri kullanarak yazılarında belirli bir otorite oluşturabilir ve okuyucuları daha derin düşünmeye teşvik edebilir. Vecizelerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin metinlerine derinlik ve ağırlık katar. Bu ifadeler, öğrencilerin argümanlarını güçlendirebilir, yazılarına etik ve ahlaki boyutlar katabilir ve okuyucuları etkilemek için güçlü bir araç haline gelebilir (Sağlam, 2001: 131). Ayrıca vecizelerin kullanımı, öğrencilerin dil üzerine olan kavrayışlarını ve ifade yeteneklerini gösterir ve onların yazılarını daha ikna edici ve etkileyici hale getirir. Kalıplaşmış sözlerin veya vecizelerin kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin önemli bir parçasıdır. Bu ifadeler, öğrencilere metinlerine otantik ve zengin bir dil eklemeleri için bir fırsat sunar. Öğretmenlerin bu konuda sağladığı rehberlik ve destek, öğrencilerin bu becerileri geliştirmelerine ve dilin zenginliğini ve ifade gücünü daha iyi anlamalarına yardımcı olur (Uzdu, 2008: 127). Bu süreç, öğrencilerin sadece daha yetkin yazarlar olmalarını değil aynı zamanda daha bilinçli ve etkili iletişimciler haline gelmelerini sağlar; onlara dilin ve kültürün zengin dokusunu keşfetme imkânı sunar.

3.1.7. İkilemeler

İkilemeler, dilin renkli ve ritmik yönlerini ortaya koyan genellikle iki benzer veya zıt kelimedenden oluşan ifadelerdir. Bu ifadeler, dilin estetik ve akustik özelliklerini kullanarak anlamın güçlendirilmesi veya vurgulanması amacı taşır. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda ikilemeleri kullanma becerisi, onların dil üzerindeki yaratıcılıklarını ve kelime oyunları ile ifade etme yeteneklerini gösterir (Açıkgöz, 2008: 128). İkilemeler, metinlere ritim ve akıcılık katar; okuyucunun ilgisini çeker ve yazıların hafızada kalıcılığını artırır. İkilemelerin etkili bir şekilde kullanılması, öğrencilerin bu ifadelerin yapılarını ve işlevlerini anlamalarını gerektirir. Öğrenciler, ikilemelerin sıklıkla tekrar eden yapılar olduğunu ve genellikle anlamın güçlendirilmesi, duygusal bir etki yaratılması veya belirli bir durumun vurgulanması amacıyla kullanıldığını keşfeder (Özdemir, 1990: 146). Örneğin, "yavaş yavaş", "kara kara düşünmek" veya "günbegün"

gibi ifadeler, anlatılan durumun niteliğini vurgulamak için kullanılır ve yazıya özgün bir ton kazandırır.

Öğrenciler için ikilemeleri yazılarında kullanmak, dilin ve ifadenin yaratıcı yönlerini keşfetme fırsatı sunar. Bu ifadeler, öğrencilerin yazılarını daha çekici hale getirebilir ve anlatım tarzlarını zenginleştirebilir. İkilemelerin kullanımı, öğrencilerin yazılarında bir ritim duygusu yaratmalarına ve okuyucuların metni daha akıcı bir şekilde okumalarına yardımcı olur (Büyüköztürk ve ark., 2012). Bu, özellikle hikâye anlatımı, şiirsel yazılar ve kişisel denemeler gibi yazı türlerinde önemlidir. Öğretmenler, öğrencilerin ikilemeleri öğrenme ve kullanma sürecinde çeşitli öğretim yöntemleri ve etkinlikler kullanabilir. Bu yöntemler arasında, ikilemeler içeren metinlerin incelenmesi, öğrencilerin kendi ikilemelerini oluşturmaları için yaratıcı yazma etkinlikleri ve ikilemelerin etkilerini tartışmak üzere sınıf içi tartışmalar bulunabilir (Güneş, 2002: 142). Bu tür etkinlikler, öğrencilerin ikilemelerin yapısını ve işlevlerini anlamalarını sağlar ve onların bu ifadeleri kendi yazılarında etkili bir şekilde kullanmalarına olanak tanır.

İkilemelerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin metinlerine canlılık ve dinamizm katar. Bu ifadeler, yazının akılda kalıcılığını ve etkileyciliğini artırır Aynı zamanda öğrencilerin dil üzerindeki yaratıcılıklarını sergilemelerine olanak tanır. Ayrıca ikilemelerin kullanımı, öğrencilerin dilin ritmik ve melodik yönlerine dair farkındalıklarını artırır ve onların yazılı ifadelerini daha etkili ve çekici hale getirir (Kılıç ve Seven, 2006: 140). İkilemelerin kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini geliştirmenin önemli bir yönüdür. Bu ifadeler, dilin estetik ve ritmik gücünü vurgular ve öğrencilere yazılarını daha çekici ve akılda kalıcı hale getirme imkânı sunar. Öğretmenlerin rehberliği ve destekleyici etkinlikler, öğrencilerin ikilemeleri etkili bir şekilde öğrenmelerine ve kullanmalarına yardımcı olur. Böylece onların yaratıcı ifade becerilerini ve dil üzerindeki hakimiyetlerini geliştirir. Bu süreç, öğrencilerin daha yetenekli yazarlar olmalarını sağlamakla birlikte dilin zenginliğini ve ifade gücünü derinlemesine keşfetmelerine de olanak tanır.

3.1.8. Argo

Argo; dilin resmi olmayan, çoğunlukla konuşma dilinde yer bulan, belirli bir grup veya topluluk tarafından kullanılan özgün ifadeler ve kelimeler bütünüdür. Bu dil formu, genellikle gençler arasında popülerdir ve grup içi aidiyet duygusunu pekiştirirken dışlayıcı bir işlev de görebilir. 8. sınıf öğrencileri arasında argonun kullanımı, onların

sosyal dinamikleri, kültürel eğilimleri ve grup kimlikleri hakkında önemli bilgiler sunar (Yalçın, 2005: 146). Öğrencilerin yazılı anlatımlarında argo kullanmaları, dilin esnekliğini ve ifade çeşitliliğini gösterir. Ancak akademik ve resmi yazımda uygun olmayabilir. Argo, gençlerin günlük iletişimde duygusal ifadeyi güçlendirme ve belirli duyguları veya durumları daha canlı bir şekilde aktarma yeteneğine sahiptir. Öğrencilerin yazılı anlatımda argo kullanımı, onların metinlerine samimiyet ve gerçekçilik katabilir; ancak, bu kullanımın uygun olup olmadığını değerlendirmek önemlidir. Akademik yazımda argo kullanımı genellikle tercih edilmezken yaratıcı yazımda veya kişisel anlatılarda argonun kullanılması metne özgünlük ve karakter katabilir (Arslan Kutlu, 2006: 148).

Öğrencilerin argo kullanımını anlamaları ve uygun şekilde uygulamaları, dil bilincinin gelişimine katkıda bulunabilir. Öğrenciler, argonun ne zaman ve nasıl kullanılacağını öğrenirken dilin resmi ve gayri resmi kullanımları arasındaki farkları keşfeder ve dil seçimlerinin iletişim üzerindeki etkilerini anlamaya başlar (Çiftçi ve Çeçen, 2010: 146). Bu süreç, öğrencilerin dil üzerine eleştirel düşünme becerilerini geliştirir ve onlara çeşitli iletişim durumlarında uygun dil seçimleri yapma konusunda rehberlik eder. Öğretmenler, argonun öğrencilerin yazılı anlatımlarında nasıl kullanılabileceğini tartışırken dilin uygun kullanımı ve iletişimin bağlamı üzerine vurgu yapabilir. Öğrencilere argonun akademik yazımda neden uygun olmadığını, belirli yaratıcı yazım projelerinde veya karakter diyaloglarında nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğini anlatarak onlara dil seçimlerinin önemini gösterebilir (Yıldız, 2008: 91). Ayrıca, argonun zamanla nasıl değişebildiğini ve dilin dinamik doğasını vurgulamak, öğrencilere dilin ve kültürün sürekli evrim geçirdiğini gösterir.

Argonun yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin dilin çeşitliliğini ve ifade özgürlüğünü keşfetmelerine olanak tanır. Bu süreçte, öğrenciler aynı zamanda dilin sosyal işlevlerini ve grup içi iletişimdeki rolünü anlarlar. Ancak, öğrencilerin argoyu uygun bağlamlarda kullanmaları ve yazılı anlatımlarında dengeli bir yaklaşım benimsemeleri önemlidir (Çalışkan, 2010: 147). 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda argo kullanma becerileri, onların dil üzerindeki yaratıcılıklarını ve sosyal bağlamları anlama yeteneklerini gösterir. Öğrencilerde bu becerinin geliştirilmesi, dil bilincinin ve ifade çeşitliliğinin artırılmasına yardımcı olur. Ancak argonun uygun kullanımı konusunda rehberlik ve bilinçlendirme gereklidir. Bu süreç, öğrencilere dilin gücünü ve

iletişimdeki rolünü keşfetme imkânı sunar ve onları farklı iletişim durumlarında bilinçli dil seçimleri yapmaya teşvik eder (Temur, 2006: 152).

3.1.9. Jargon

Jargon; belirli bir meslek grubu, uzmanlık alanı veya sosyal topluluk içinde kullanılan özelleşmiş dil veya terminolojidir. Bu özelleşmiş dil, ilgili alanın karmaşıklıklarını ve inceliklerini ifade etmek için gelişmiştir ve genellikle alan dışındaki kişiler tarafından kolayca anlaşılamaz. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda jargon kullanma becerisi, onların belirli bir alanda edindikleri bilgi ve anlayışın yanı sıra bu bilgiyi ifade etme yeteneklerini de gösterir (Keklik, 2010: 152). Jargonun kullanımı, yazıya derinlik katar ve öğrencinin belirli bir konuya olan hakimiyetini yansıtır. Ancak bu durum yazının erişilebilirliğini ve anlaşılabilirliğini de sınırlandırabilir. Jargonun yazılı anlatımda etkili bir şekilde kullanılması, öğrencilerin özelleşmiş terimlerin anlamlarını ve bu terimlerin uygun kullanım bağlamlarını anlamalarını gerektirir. Öğrenciler, jargonun belirli bir konuyu daha detaylı ve doğru bir şekilde açıklamak için güçlü bir araç olabileceğini keşfederken aynı zamanda jargonun yazının genel anlaşılabilirliği üzerinde olumsuz bir etki yaratabileceği konusunda da bilinçlendirilmelidir (Yurtbaşı, 1996: 79). Bu, özellikle geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden yazılarda önemlidir; çünkü jargon, alan dışındaki okuyucular için engeller oluşturabilir.

Öğrencilerin jargonu kullanma süreci, dilin sosyal ve bağlamsal yönlerini keşfetmelerine olanak tanır. Öğrenciler, jargonun bir grup içindeki aidiyet ve profesyonellik duygusunu pekiştirebileceğini öğrenirken ayrıca grup dışındakileri dışlayabileceğini de öğrenir (Özer, 2005: 73). Bu süreç, öğrencilere iletişimde dil seçimlerinin önemini ve bu seçimlerin mesajın alıcı üzerindeki etkisini gösterir. Öğretmenler, öğrencilere jargonun kullanımı ve etkileri hakkında rehberlik ederken öğrencilerin jargonu tanıma, anlama ve uygun şekilde kullanma becerilerini geliştirecek etkinlikler düzenleyebilir (Yaman ve Gülcan, 2009: 69). Bu etkinlikler; öğrencilerin çeşitli jargon örneklerini analiz etmelerini, jargonun yazılı anlatımdaki işlevlerini tartışmalarını ve özellikle akademik veya teknik yazımlarda jargonu etkili bir şekilde kullanmalarını içerebilir. Ayrıca öğrencilerin jargonun yazının anlaşılabilirliği üzerindeki olası olumsuz etkilerini değerlendirmeleri ve geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmak için dil seçimlerini nasıl ayarlayacaklarını öğrenmeleri teşvik edilebilir.

Jargonun yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilere bir alanda derinlemesine bilgi sahibi olmanın yanı sıra bu bilgiyi çeşitli okuyucu kitlesine nasıl aktaracaklarını düşünme fırsatı sunar. Bu süreç, öğrencilerin hem uzmanlık alanlarında bilgi birikimlerini hem de bu bilgileri etkili bir şekilde iletebilme becerilerini geliştirir. Ayrıca jargonun kullanımı, öğrencilere dilin bağlamsal doğasını ve iletişimde dil seçimlerinin önemini anlamada değerli dersler sunar (Bilgin, 2006: 80). Jargonun kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini geliştirmenin önemli bir yönüdür. Bu özelleşmiş dil formu, öğrencilerin belirli bir alandaki bilgi ve anlayışlarını ifade etmelerine olanak tanırken aynı zamanda yazının genel anlaşılabilirliği ve erişilebilirliği konusunda önemli dersler sunar (Gündüzalp, 2003: 83). Öğretmenlerin rehberliği altında, öğrenciler jargonu etkili bir şekilde kullanmayı öğrenirken dilin ve iletişimin bağlamsal yönlerine dair derinlemesine bir anlayış geliştirebilirler.

3.2. YAZILI ANLATIMDA SÖZ VARLIĞI KULLANIMI

Yazılı anlatımda söz varlığı kullanımı, öğrencilerin düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini ifade etme şekillerini doğrudan etkileyen kritik bir unsurdur. Bu, öğrencilerin yazılarını zenginleştiren ve onların iletişim yeteneklerini genişleten bir araçtır. 8. sınıf öğrencileri için çeşitli söz varlığı öğelerinin kullanımı, yazılı anlatımlarının derinliğini ve anlamını artırmanın yanı sıra onların akademik ve yaratıcı yazım becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. (Yeşil, 2000: 89). Yazılı anlatımda söz varlığı kullanımını ele alırken, temel söz varlığından özelleşmiş terimlere, deyimlerden atasözlerine, ilişki sözlerinden argo ve jargona kadar geniş bir yelpazedeki dil öğelerinin önemi üzerinde durulur. Temel söz varlığı, öğrencilerin günlük iletişimde sıklıkla kullandıkları kelimeleri içerir ve yazılı anlatımlarının temelini oluşturur (Apaydın, 2007: 83). Bu kelimeler, anlatımın netliği ve anlaşılabilirliği için temel taşlardır. Ancak, yazıların sadece temel söz varlığı ile sınırlı kalması, anlatımın yüzeysel kalmasına ve derinliğin eksik olmasına neden olabilir. Bu nedenle, öğrencilerin yazılarında daha geniş ve çeşitli bir söz varlığı kullanmaları teşvik edilir.

Terimler ve özelleşmiş kelimeler, öğrencilerin belirli bir konu hakkında derinlemesine bilgi sahibi olduklarını ve bu konuyu detaylı bir şekilde anlatabildiklerini gösterir. Bu, özellikle bilimsel yazılar, teknik raporlar ve akademik makaleler gibi spesifik konular üzerine yazılan metinlerde önemlidir. Terimlerin doğru kullanımı, yazının otoritesini artırır ve okuyucunun konuya olan hakimiyetini pekiştirir. Deyimler ve atasözleri, yazılı anlatıma renk katarak metni daha ilgi çekici ve hatırlanır hale getirir.

Bu dil ögeleri, metne kültürel ve duygusal bir boyut eklerken, öğrencilerin dilin mecazi kullanımıyla oynamalarına ve ifadelerini zenginleştirmelerine olanak tanır (Doğrul, 2007: 86). Ancak, bu ifadelerin kullanımı bağlama uygun olmalı ve yazının genel tonuyla uyumlu olmalıdır. İlişki sözleri, yazının akışını ve yapısal bütünlüğünü destekler. Bu kalıp sözler, fikirler arasında bağlantı kurar ve okuyucunun metni daha kolay takip etmesini sağlar. İkilemeler ise, yazıya ritim ve akıcılık katarak, özellikle hikâye anlatımı ve şiirsel metinlerde etkili olabilir. Argo ve jargon kullanımı, öğrencilerin yazılarında dikkatli olmaları gereken alanlardır (Mert Lüle, 2009: 91). Bu tür dil ögeleri, yazının samimiyetini artırabilir ve belirli bir grupta olan aidiyet duygusunu pekiştirebilir; ancak, yazının anlaşılabilirliğini ve profesyonelliğini sınırlayabilir. Bu nedenle, öğrencilerin argo ve jargonu uygun bağlamlarda ve dikkatli bir şekilde kullanmaları önemlidir. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda çeşitli söz varlığı ögelerini kullanma becerisi, onların ifade yeteneklerini geliştirmenin ve metinlerine derinlik katmanın önemli bir yoludur. Bu süreç, öğrencilere dilin zenginliğini keşfetme ve çeşitli ifade biçimleri aracılığıyla düşüncelerini etkili bir şekilde aktarma fırsatı sunar (Pehlivan, 2003: 101). Öğretmenlerin rehberliği ve desteği, öğrencilerin bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olur ve onların sadece daha yetenekli yazarlar olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dilin gücünü ve etkisini anlamalarına da olanak tanır.

4. DEYİM

Deyimler; dilin renkli ve imgeli yönlerini temsil eden, genellikle mecazi anlamlar içeren sabit ifade biçimleridir. Bu ifadeler, kelimelerin sıradan anlamlarının ötesine geçerek konuşma ve yazıya derinlik ve zenginlik katar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerisi, onların dil üzerindeki yaratıcılığını, mecazi düşünme yeteneğini ve dilin nüanslarına olan duyarlılıklarını gösterir (Arı, 2003: 102). Deyimler, dilin ve kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrencilerin bu ifadeleri anlaması ve kullanması, dilin estetik yönlerini ve ifade gücünü anlama yolculuklarında önemli bir adımdır. Deyimler, sıklıkla geleneksel hikâyelerden, tarihsel olaylardan veya toplumsal gözlemlerden türetilir ve bu yönüyle toplumun kültürel ve sosyal mirasının taşıyıcılarıdır. Öğrencilerin deyimleri yazılı anlatımlarında kullanmaları, metinlerine çeşitlilik ve ilgi çekicilik katmanın yanı sıra, okuyucularıyla daha güçlü bir iletişim kurmalarını sağlar (Keskin, 2007: 98). Deyimlerin etkili kullanımı, öğrencilerin metinlerine mecazi bir boyut ekler ve okuyucunun metni daha zengin bir deneyimle okumasına olanak tanır.

Deyimlerin yazılı anlatımda kullanımı, öğrencilerin bu ifadelerin arkasındaki anlamı ve bağlamı anlamalarını gerektirir. Deyimler genellikle belirli bir kültürel veya tarihsel bağlamdan kaynaklanır ve bu yüzden öğrencilerin, deyimleri kullanmadan önce onların kökenlerini, mecazi anlamlarını ve uygun kullanım senaryolarını anlamaları önemlidir (Kurudayıoğlu, 2005: 101). Bu süreç öğrencilere deyimlerin sadece kelime gruplarından ibaret olmadığını, aynı zamanda dilin ve kültürün zenginliğini yansıtan derin ve katmanlı anlamlar taşıdığını gösterir. Öğretmenler, öğrencilerin deyimleri etkili bir şekilde öğrenmeleri ve kullanmaları için çeşitli stratejiler uygulayabilir. Bu stratejiler arasında deyimleri içeren metinlerin okunması, deyimlerle ilgili alıştırmalar yapılması, öğrencilerin kendi yazılarında deyimleri kullanmaları için teşvik edici projeler düzenlenmesi yer alabilir (Akar, 1994: 114). Bu tür etkinlikler öğrencilerin deyimleri tanıma, anlama ve uygun bir şekilde kullanma becerilerini geliştirirken aynı zamanda yazılarını daha etkili, ifadelerini daha güçlü hale getirmelerine yardımcı olur. Deyimlerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilerin metinlerine bir boyut ekler ve onların yaratıcı ifade becerilerini geliştirir. Bu ifadeler, yazının akılda kalıcılığını ve etkileyciliğini artırır. Aynı zamanda öğrencilerin dil üzerindeki yaratıcılıklarını ve mecazi düşünme yeteneklerini sergilemelerine olanak tanır. Ayrıca deyimlerin kullanımı, öğrencilerin dilin ve kültürün dinamik yönlerine dair farkındalıklarını artırır ve onları dilin estetik ve ifade gücünü keşfetmeye teşvik eder.

4.1. DEYİMİN TANIMI

Deyim, genellikle mecazi anlam taşıyan ve dilin kültürel zenginliğini yansıtan kalıplaşmış söz grubudur. Bu ifadeler, kelime sıralarının ötesinde, geniş bir anlam yelpazesi sunar ve dil kullanımında önemli bir rol oynar. Deyimler bir toplumun tarihinden, geleneklerinden, değerlerinden ve günlük yaşam deneyimlerinden beslenir; böylece dilin sadece iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda kültürel bir mirasın ve toplumsal bir bilgeliğin taşıyıcısı olduğunu gösterir (Dervişoğulları, 2008: 100). 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerisi, onların dilin mecazi ve kültürel yönlerini anlama ve bu yönleri ifade edebilme kapasitesini gösterir. Deyimler genellikle belirli bir durumu, duyguyu veya durumu açıklamak için kullanılır ve bu ifadelerin kullanımı, yazıya derinlik, renk ve anlam katma yeteneğine sahiptir. Örneğin, "kulağa küpe olmak" ya da "ağzından bal damlamak" gibi deyimler, doğrudan çevirileri yapıldığında mantıklı olmayabilir ancak mecazi anlamları ile zengin ve güçlü mesajlar taşır (Sönmez, 2011: 97). Bu; deyimlerin dilin yalnızca belli bir topluma özgü olmadığını,

aynı zamanda evrensel duyguları ve durumları ifade edebilen evrensel bir araç olduğunu gösterir.

Deyimlerin kullanımı, öğrencilerin yazılarını daha canlı ve etkileyici hale getirmelerine yardımcı olur. Bu ifadeler, öğrencilere yazılarında kullanacakları zengin bir dil aracı sunar ve okuyucuların metni daha derinlemesine anlamalarını sağlar. Ancak deyimlerin etkili kullanımı, öğrencilerin bu ifadelerin anlamını ve uygun kullanım kontekstlerini iyi anlamalarını gerektirir (Arıca Özkök, 2008: 102). Deyimlerin kökenleri ve mecazi anlamları hakkında bilgi sahibi olmak, öğrencilerin bu ifadeleri yazılarında daha bilinçli ve uygun bir şekilde kullanmalarına olanak tanır. Öğretmenler, öğrencilerin deyimleri öğrenme ve kullanma sürecinde rehberlik ederken çeşitli öğretim yöntemleri ve etkinlikler kullanabilir. Deyimleri içeren metinlerin analizi, deyimlerle ilgili kelime oyunları ve yaratıcı yazma alıştırmaları; öğrencilerin deyimleri tanıma, anlama ve kullanma becerilerini geliştirebilir (Fil, 2006: 105). Bu etkinlikler, öğrencilerin deyimlerin arkasındaki kültürel ve mecazi anlamları keşfetmelerine ve dilin zenginliğini anlamalarına yardımcı olur.

Deyimlerin yazılı anlatımda kullanılması, öğrencilere metinlerine özgünlük ve karakter katma imkânı sunar. Bu ifadeler, öğrencilerin dil üzerindeki yaratıcılıklarını sergilemelerine ve mecazi düşünme yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanır. Ayrıca deyimlerin kullanımı, öğrencilerin dilin ve kültürün dinamik yönlerine dair farkındalıklarını artırır ve onları dilin estetik ve ifade gücünü keşfetmeye teşvik eder (MEB, 1995: 76). Deyimlerin tanımı ve kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Bu ifadeler, öğrencilere dilin estetik ve kültürel boyutlarını keşfetme ve anlatımlarına derinlik katma fırsatı sunar. Öğretmenlerin rehberliği ve destekleyici etkinlikler, öğrencilerin deyimleri etkili bir şekilde öğrenmelerine ve kullanmalarına yardımcı olur. Bu da onların sadece daha yetenekli yazarlar olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dilin ve ifadenin gücünü anlamalarına da olanak tanır (Baysal, 2007: 62).

4.2. DEYİMİN İŞLEVİ VE KÜLTÜR İLE İLİŞKİSİ

Deyimlerin işlevi ve kültür ile ilişkisi, dilin sadece bir iletişim aracı olmadığını, aynı zamanda bir toplumun kültürel, tarihsel ve sosyal değerlerini yansıtan bir ayna olduğunu gösterir. Deyimler, dilin canlı bir parçası olarak belirli bir kültürün özünü taşıyan ve nesilden nesile aktarılan zengin ve renkli ifadelerdir (Bayraktar ve Yaşar, 2005:

62). Bu ifadeler bir toplumun geçmiş deneyimlerinden, ortak inançlarından ve yaşam tarzından beslenir; böylece bu toplumun diline özgü bir karakter kazanır. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerisi, onların bu kültürel ve mecazi dil öğelerini nasıl anladıklarını ve bu öğeleri kendi ifadelerinde nasıl etkili bir şekilde kullanabildiklerini gösterir. Deyimler, dildeki mecazi kullanımın mükemmel örnekleridir ve genellikle doğrudan çeviriyle anlaşılmaları zor olan derin anlamlar taşırlar. Bu ifadeler, bir yazarın veya konuşmacının mesajına derinlik katmanın yanı sıra iletişime duygusal bir boyut ekler. Örneğin, "gözden düşmek" veya "el üstünde tutmak" gibi deyimler, sıradan ifadelerle açıklamak zor olabilecek duygusal durumları veya sosyal ilişkileri açıklar (Uzun, 1991: 123). Bu, deyimlerin yazılı ve sözlü anlatımda ne kadar güçlü araçlar olabileceğini gösterir.

Deyimlerin kültür ile ilişkisi; bu ifadelerin bir toplumun tarihini, geleneklerini ve yaşam tarzını nasıl yansıttığını gösterir. Her kültürün kendine özgü deyimleri vardır ve bu deyimler o kültürün özgün deneyimlerini, düşünce tarzlarını ve değerlerini aktarır. Bu nedenle deyimlerin öğrenilmesi ve kullanılması, bir toplumun kültürel mirasına bir pencere açar ve dil öğrenenlere bu kültür hakkında derinlemesine bilgiler sunar (Karadağ, 2005: 56). Öğrencilerin yazılı anlatımda deyimleri kullanma süreci, onlara dilin ve kültürün zenginliğini keşfetme fırsatı sunar. Bu süreç, öğrencilerin sadece belirli deyimleri öğrenmelerini değil; aynı zamanda bu deyimlerin kökenlerini, kullanımlarını ve taşıdıkları kültürel anlamları anlamalarını gerektirir (Ekiz, 2009: 107). Deyimlerin etkili kullanımı, öğrencilerin yazılarını daha zengin ve anlamlı hale getirirken aynı zamanda onların kültürel farkındalıklarını ve dil üzerine eleştirel düşünme becerilerini geliştirir (Akyol, 2006: 112). Öğretmenler, öğrencilerin deyimleri öğrenme ve kullanma sürecinde çeşitli öğretim yöntemleri ve etkinlikler kullanabilir. Deyimleri içeren hikâyelerin okunması, deyimlerle ilgili kelime oyunları ve öğrencilerin kendi yazılarında deyimleri kullanmaları için teşvik edici projelerin düzenlenmesi öğrencilerin bu ifadeleri daha iyi anlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olabilir. Bu tür etkinlikler deyimlerin sadece dilin bir parçası olmadığını, aynı zamanda kültürel bir mirasın ve toplumsal bilgeliliğin taşıyıcısı olduğunu gösterir. Deyimlerin işlevi ve kültür ile ilişkisi, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında önemli bir rol oynar. Bu ifadeler, öğrencilere dilin ve kültürün derinliklerini keşfetme imkânı sunar ve onların metinlerine zenginlik ve derinlik katar (Çotuksöken, 2000: 121). Deyimlerin öğrenilmesi ve kullanılması, öğrencilerin

sadece daha etkili iletişimciler olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dil ve kültür arasındaki karmaşık ilişkileri anlamalarına da yardımcı olur.

4.3. DEYİM YAPILARI

Deyim yapıları, dilin en renkli ve ifade gücü yüksek unsurlarından birini oluşturur. Bu yapılar, genellikle mecazi anlam taşıyan sabit kelime gruplarından oluşur ve dilin esnekliğini, zenginliğini ve kültürel derinliğini gösterir. Deyimler, belli bir dil veya kültür içinde benzersiz bir yer tutar ve sıklıkla belirli durumları, duyguları veya olayları açıklamak için kullanılır. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyim yapılarını kullanma becerisi, onların dil üzerindeki ustalığını ve dilin mecazi yönlerini anlama yeteneklerini yansıtır (Aksan, 2015: 55). Bu yapılar, öğrencilerin yazılarını daha canlı, etkileyici ve anlamlı hale getirmelerine yardımcı olur. Deyim yapıları, genellikle birkaç kelimenin bir araya gelmesiyle oluşur ve bu kelimeler birlikte, kelimelerin tek tek taşıdığı anlamların ötesinde yeni, mecazi bir anlam kazanır. Örneğin, "gözden düşmek" ifadesi kelime kelime değerlendirildiğinde anlamını tam olarak yansıtmaz; ancak bir bütün olarak, bir kişinin itibarının veya değerinin azaldığını ifade eder (Kaya, 2008: 115). Bu özelliğiyle deyimler, dilin sadece literal anlamların ötesine geçebilen bir araç olduğunu kanıtlar. Deyimlerin yapısı, onların kullanımını belirli durumlarla sınırlar. Her deyim, genellikle özel bir bağlam veya durumla ilişkilendirilir ve doğru kullanıldığında, yazıya özgünlük ve derinlik katar. Öğrencilerin deyim yapılarını anlamaları ve uygun şekilde kullanmaları, onların dilin nüanslarını ve zenginliklerini kavramalarını sağlar. Bu süreç, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini de geliştirir. Çünkü öğrenciler her deyimın arkasındaki mecazi anlamı ve kültürel bağlamı düşünmek zorundadır. Öğretmenler, deyim yapılarının öğretilmesi ve kullanılması sürecinde, öğrencilere deyimlerin kökenleri, anlamları ve uygun kullanım senaryoları hakkında bilgi vererek rehberlik edebilir. Bu eğitim süreci, öğrencilerin deyimleri kendi yazılarında etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamak için metinlerde deyim analizi yapma, deyimlerle ilgili kelime oyunları ve yaratıcı yazma alıştırmaları gibi etkinlikleri içerebilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin deyim yapılarını daha iyi anlamalarına ve yazılarında bu ifadeleri daha bilinçli bir şekilde kullanmalarına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 118).

Deyim yapılarının yazılı anlatımda kullanılması, metinlere zenginlik ve renk katarak öğrencilerin ifade biçimlerini genişletir. Bu ifadeler, yazıların daha akılda kalıcı ve etkileyici olmasını sağlar ve okuyucuların metni daha derin bir düzeyde anlamalarına yardımcı olur (Günay Çavdar, 2007: 117). Ayrıca deyimlerin kullanımı, öğrencilerin dil

ve kültür arasındaki ilişkiyi anlamalarına ve dilin sadece bilgi aktarmak için değil, aynı zamanda kültürel değerleri ve sosyal normları ifade etmek için de kullanılabileceğini görmelerine yardımcı olur. Deyim yapılarının kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Bu yapılar, öğrencilere dilin ve ifadenin zenginliğini keşfetme fırsatı sunar ve onların metinlerine derinlik ve çeşitlilik katar (Erkul, 2008: 120). Öğretmenlerin rehberliği ve destekleyici etkinlikler yapmaları, öğrencilerin bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olur ve onları sadece daha yetkin yazarlar olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dilin gücünü ve etkisini anlamalarına da olanak tanır.

4.4. DEYİMİN ANLAMLANDIRILMASI VE BAĞLAM

Deyimin anlamlanması ve bağlamı, dilin ve kültürel ifadenin kesiştiği noktada yer alır. Deyimler, üzerinde durulması gereken mecazi anlamlar taşıyan ve genellikle belli bir kültürel veya tarihsel bağlamdan beslenen dil yapılarıdır. Bu mecazi ifadeler, kelimelerin sıradan anlamlarının ötesine geçerek anlatıma derinlik ve renklilik katar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda deyimleri etkili bir şekilde kullanabilmeleri, bu öğrencilerin deyimlerin mecazi anlamlarını ve bağlamlarını nasıl anladıklarını ve yorumladıklarını gösterir (Turgut, 2006: 122). Deyimlerin doğru bağlamda kullanımı, öğrencilerin dil ve kültür arasındaki ilişkiyi anlama yeteneklerini yansıtır ve yazılarının anlamını ve etkisini artırır. Deyimlerin anlamlanması, onların taşıdığı mecazi değerle yakından ilişkilidir. Her deyim, genellikle geniş bir deneyim yelpazesini, özgün bir ifadeyle sıkı ve özlü bir biçimde aktarır. Örneğin, "ağızdan laf almak" ifadesi, bir kişinin konuşmakta tereddüt ettiği veya isteksiz olduğu durumları açıklamak için kullanılır ve bu mecazi ifade, doğrudan anlamının ötesinde bir iletişim zenginliği sunar (Kutlu, 2006: 124). Bu nedenle deyimlerin anlamlandırılması, kelimelerin sözlük anlamının ötesine geçen bir süreci içerir ve bu süreç, öğrencilerin deyimlerin altında yatan mecazi anlamları ve bunların nasıl kullanılacağını anlamalarını gerektirir.

Deyimlerin bağlamı, onların anlamının tam olarak anlaşılması için hayati öneme sahiptir. Deyimlerin uygun şekilde kullanılması, yazının bağlamına ve amacına bağlıdır. Örneğin, resmi bir akademik makalede argo deyimlerin kullanımı genellikle uygun olmazken bir hikâye veya kişisel bir anlatı içinde bu tür ifadeler yazının gerçekçiliğini ve ifade gücünü artırabilir (Göçer, 2010: 122). Bu, öğrencilerin deyimleri kullanırken yazının bağlamını ve okuyucunun beklentilerini dikkate almaları gerektiğini gösterir. Bağlamın doğru bir şekilde anlaşılması, deyimlerin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar

ve mesajın okuyucuya açık ve anlaşılır bir şekilde iletilmesine yardımcı olur. Öğretmenler, öğrencilerin deyimlerin anlamlanması ve bağlamı konusunda derinlemesine bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu; deyimlerin kökenlerini, mecazi anlamlarını ve kullanıldıkları çeşitli bağlamları inceleyerek öğrencilerin dilin zenginliğini ve çeşitliliğini keşfetmelerini sağlayan etkinlikler düzenleyerek gerçekleştirilebilir (Demir, 2010: 124). Bu süreç, öğrencilere deyimlerin sadece dilin bir parçası olmadığını, aynı zamanda kültürel bir mirasın ve toplumsal bilgelik taşıyıcısı olduğunu gösterir. Deyimlerin anlamlanması ve bağlamı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin önemli bir yönünü oluşturur. Deyimlerin etkili kullanımı, öğrencilere dilin ve kültürün derinliklerini keşfetme imkânı sunar ve onların metinlerine zenginlik ve derinlik katar. Öğretmenlerin rehberliği ve destekleyici etkinlikler, öğrencilerin bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olur ve onları sadece daha yetkin yazarlar olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dilin gücünü ve etkisini anlamalarına da olanak tanır (Sağlam, 2001: 133).

5. ATASÖZÜ

5.1. ATASÖZÜNÜN TANIMI

Uzun süreli deneyimler ve gözlemler sonucunda ortaya çıkmış, toplumda yaygınlaşmış ve genellikle öğüt verme amacı taşıyan sözlere atasözü denir. (TDK, 2005: 140). Atasözünün tanımı, dil ve kültürel mirasın zenginliğini keşfetmek için mükemmel bir başlangıç noktasıdır. Atasözleri genellikle kısa, özlü ifadelerle sunulan ve nesilden nesile aktarılan toplumsal bilgelik ve yaşam deneyimlerini içeren kalıplaşmış sözlerdir. Bu ifadeler, belirli bir kültürün değerlerini, inançlarını, öğretilerini ve yaşam tarzını yansıtır. Atasözleri, genel geçerlik kazanmış hayat dersleri sunar ve genellikle mecazi bir anlama sahiptir. Bu ifadeler, evrensel gerçekleri, ahlaki değerleri veya pratik öğütleri kısa ve etkili bir şekilde iletmek için kullanılır (Uzdu, 2008: 129). Atasözleri; bir toplumun tarihini, geleneklerini ve sosyal yapılarını anlama konusunda değerli kaynaklar sunar. Bu ifadeler, belirli bir kültürel bağlamda şekillenir ve o kültürün dilinde, tarihinde ve sosyal ilişkilerinde önemli bir yer tutar. Atasözlerinin kullanımı, bireylerin toplumsal normları ve değerleri hakkında derin bir anlayışa sahip olmalarını sağlar ve aynı zamanda nesiller arası bilgi ve deneyim aktarımında kritik bir role sahiptir (Uzdu, 2008: 129).

8. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözlerini kullanma becerisi, onların dilin mecazi ve kültürel yönlerini anlama ve bu yönleri kendi ifadelerinde nasıl

kullanabileceklerini gösterir. Atasözlerinin doğru bağlamda ve anlamda kullanılması, öğrencilerin hem yazılı hem de sözlü iletişimde daha etkili olmalarını sağlar. Atasözleri, öğrencilerin yazılarını zenginleştiren ve okuyucunun dikkatini çeken güçlü araçlardır. Bu ifadeler, metne derinlik katmanın yanı sıra, öğrencilerin kültürel mirası ve dilin ifade gücünü anlamalarına yardımcı olur (Özbay, 2000: 57). Atasözlerinin öğretilmesi ve kullanılması, dil öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Öğretmenler, atasözlerinin anlamlarını, kullanıldıkları bağlamları ve kökenlerini öğrencilere açıklamalıdır. Bu süreç; atasözlerinin sadece kelime gruplarından ibaret olmadığını, aynı zamanda derin ve katmanlı anlamlar taşıdığını ve dilin ve kültürün zenginliğini yansıttığını gösterir (Açıkgöz, 2008: 130). Öğrencilere atasözlerini kendi yazılarında ve konuşmalarında kullanmaları için fırsatlar sunmak, onların bu ifadeleri pratikte uygulamalarına ve dil becerilerini genişletmelerine olanak tanır. Atasözleri, öğrencilerin yazılı anlatımlarına özgünlük ve karakter katma imkânı sunar. Bu ifadeler, yazıların daha akılda kalıcı ve etkileyici olmasını sağlar ve okuyucuların metni daha derin bir düzeyde anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca, atasözlerinin kullanımı, öğrencilerin dilin ve kültürün dinamik yönlerine dair farkındalıklarını artırır ve onları, dilin estetik ve ifade gücünü keşfetmeye teşvik eder (Özdemir, 1990: 148). Atasözlerinin tanımı ve kullanımı, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin önemli bir yönünü oluşturur. Bu ifadeler, öğrencilere dilin ve kültürün derinliklerini keşfetme imkânı sunar ve onların metinlerine zenginlik ve derinlik katar. Atasözlerinin öğrenilmesi ve kullanılması, öğrencilerin sadece daha yetkin dil kullanıcıları olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dil ve kültür arasındaki karmaşık ilişkileri anlamalarına ve dilin gücünü etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur.

5.2. ATASÖZÜNÜN BİÇİM ÖZELLİKLERİ

Atasözlerinin biçim özellikleri, bu kalıplaşmış ifadelerin dil ve kültür içinde nasıl bir yer tuttuğunu ve iletişimde nasıl bir işlev gördüğünü anlamamıza yardımcı olur. Bu özellikler, atasözlerinin akılda kalıcılığını, etkileyiciliğini ve iletim gücünü artırır. Atasözleri; genellikle kısa ve özlü yapıları, ritmik dilleri, tekrar öğeleri ve çoğu zaman içerdikleri kafiye gibi özelliklerle tanınır. Bu yapısal özellikler, atasözlerinin nesilden nesile aktarılmasını kolaylaştırır ve onları hem sözlü hem de yazılı anlatımda güçlü bir araç haline getirir. Atasözlerinin kısalığı ve özlülüğü, onları hızla anlamlandırma ve kolayca hatırlama imkânı sunar. Bu ifadeler, genellikle bir ya da iki cümleden oluşur ve kompleks fikirleri veya öğütleri sade bir dille ifade eder. Bu özelliği, atasözlerinin hem

günlük konuşmada hem de edebi eserlerde sıkça kullanılmasının temel nedenlerinden biridir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Ritmik dil ve tekrar, atasözlerinin diğer önemli biçim özellikleridir. Bu özellikler, atasözlerinin melodik bir yapıya sahip olmasını sağlar ve onların akılda kalıcılığını artırır. Ritim ve tekrar, aynı zamanda atasözlerinin sözlü iletimini kolaylaştırır ve bu ifadelerin toplum içinde yayılmasını destekler. Kafiye kullanımı, atasözlerinin bazılarında görülen bir diğer özelliktir. Kafiye, atasözlerine bir müzikalite katar ve onları daha etkileyici hale getirir. Kafiye, aynı zamanda atasözlerinin hatırlanmasını kolaylaştırır ve bu ifadelerin estetik bir değer kazanmasını sağlar (Güneş, 2002: 144).

Atasözlerinin kullanımındaki çeşitlilik, bu ifadelerin geniş bir tematik yelpazeyi kapsamalarını sağlar. Atasözleri hayatın çeşitli yönlerine dair öğütler, ahlaki değerler, pratik bilgiler ve toplumsal normlar hakkında bilgi verir. Bu çeşitlilik, atasözlerinin her türlü durum ve konuşma için uygun bir ifade sunmasını sağlar. 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda atasözlerini kullanma becerisi, onların bu biçim özelliklerini anlama ve bu özellikleri kendi yazılarında etkili bir şekilde kullanabilme kapasitesini gösterir. Öğrenciler, atasözlerini kullanarak metinlerine derinlik, zenginlik ve kültürel bağlam ekleyebilirler. Bu süreç, öğrencilerin dilin ve kültürün dinamik yönlerine dair farkındalıklarını artırır ve onları, dilin estetik ve ifade gücünü keşfetmeye teşvik eder (Kılıç ve Seven, 2006: 142). Sonuç olarak, atasözlerinin biçim özellikleri, onların dil ve kültür içindeki etkileyici yerini ve iletişimdeki işlevselliğini açıklar. Bu özellikler, atasözlerini nesilden nesile aktarılabilen değerli dil öğeleri yapar ve öğrencilerin yazılı anlatımlarına katkıda bulunur. Atasözlerinin öğrenilmesi ve kullanılması, öğrencilere sadece daha yetkin dil kullanıcıları olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dil ve kültür arasındaki karmaşık ilişkileri anlamalarına ve dilin gücünü etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur (Yalçın, 2005: 148).

5.3. ATASÖZÜNÜN KAVRAM ÖZELLİKLERİ

Atasözlerinin kavram özellikleri, bu zengin dil öğelerinin taşıdığı anlamların içerdikleri bilgeliğin ve sosyo-kültürel bağlamın derinliklerine inmemizi sağlar. Atasözleri; genellikle evrensel yaşam dersleri, ahlaki değerler, pratik öğütler ve toplumsal gözlemler gibi geniş bir kavram yelpazesini kapsar. Bu ifadeler, belli bir kültüre ait olmakla birlikte insan deneyiminin evrensel yönlerine dokunan temel gerçeklikleri yansıtır (Arslan Kutlu, 2006: 150). 8. sınıf öğrencilerinin atasözlerini anlama ve kullanma becerisi, onların dilin sadece iletişim aracı olarak değil aynı zamanda kültürel değerleri

ve insanlık hallerini aktaran bir araç olarak kavradıklarını gösterir. Atasözlerinin kavramsal özellikleri, onların taşıdığı öğretileri ve mesajları ön plana çıkarır (Çiftçi ve Çeçen, 2010: 148). Bu ifadeler, toplumların geçmiş deneyimlerinden süzülen öz bilgileri ve kuşaktan kuşağa aktarılan yaşam derslerini içerir. Örneğin, "Damlaya damlaya göl olur" atasözü, sabrın ve azmin önemini; "Bir elin nesi var, iki elin sesi var" atasözü ise dayanışma ve işbirliğinin gücünü vurgular. Bu tür atasözleri, bireysel ve toplumsal davranışlara dair kılavuzlar sunar ve genellikle belirli bir etik veya moral değerin altını çizer.

Atasözleri, toplumsal normları ve değerleri de yansıtır. Bu ifadeler bir toplumun neyi önemli bulduğunu, hangi davranışların takdir veya kınama ile karşılandığını gösterir. Atasözleri aracılığıyla aktarılan bu normlar ve değerler, öğrencilere belirli bir kültür hakkında derinlemesine bir anlayış kazandırır ve farklı toplumların nasıl işlediğini anlamalarına yardımcı olur (Çalışkan, 2010: 149). Ayrıca atasözleri, insan deneyimlerinin evrensel yönlerine işaret eder. Aşk, dostluk, ihanet, cesaret, korku gibi temaları içeren atasözleri; farklı kültürler ve zamanlarda yaşamış insanların benzer duyguları ve durumları yaşadığını gösterir. Bu evrensel temalar, atasözlerinin sadece belli bir topluma özgü olmadığını, aynı zamanda insanlık durumuna dair evrensel gerçekleri yansıttığını gösterir (Temur, 2006: 154). Öğrencilerin atasözlerinin bu kavramsal özelliklerini keşfetmeleri, onlara dilin zenginliğini ve kültürel çeşitliliği anlama fırsatı sunar. Bu süreç, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Çünkü atasözlerinin arkasındaki anlamları, öğretileri ve bağlamları düşünmek zorundadırlar. Atasözlerini etkili bir şekilde kullanmak, öğrencilerin metinlerine derinlik ve anlam katmanın yanı sıra, kültürel farkındalıklarını ve ifade becerilerini de geliştirir (Keklik, 2010: 154). Atasözlerinin kavramsal özellikleri, 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında önemli bir yer tutar. Bu ifadeler, öğrencilere sadece daha yetkin dil kullanıcıları olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dil ve kültür arasındaki karmaşık ilişkileri anlamalarına ve dilin gücünü etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur. Atasözlerinin kavramsal özelliklerine dair bu derinlemesine inceleme, öğrencilerin atasözlerini yalnızca belli bir dil veya kültürün ürünü olmasının dışında insanlık hallerinin evrensel yansımaları olarak görmelerine olanak tanır. Bu, atasözlerinin sadece geçmişin değil, aynı zamanda bugünün ve geleceğin de bilgeliğini barındırdığını anlamalarına yardımcı olur (Aksan, 2015: 57).

5.4. ATASÖZÜ İLE DEYİMİN FARKI

Atasözü ile deyimın farkı, her iki dil ögesinin kökeni, kullanım amacı ve ilettiği mesaj açısından incelendiğinde daha net bir şekilde ortaya çıkar. Bu iki dil ögesi, dilin ve kültürel ifadenin zenginliğini yansıtır ancak aralarında belirgin farklar bulunur. Atasözleri ve deyimler, öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarını zenginleştirebilecek önemli araçlardır; fakat bu araçların etkili kullanımı, aralarındaki farkların iyi anlaşılmasını gerektirir. Atasözleri, genellikle yaşamın evrensel gerçeklerini, ahlaki değerleri veya pratik öğütleri özlü bir şekilde ifade eden kalıplaşmış ifadelerdir (Yaman ve Gülcan, 2009: 71). Bu ifadeler, geniş bir toplumsal kabul görmüş bilgelik içerir ve genellikle nesilden nesile aktarılır. Atasözleri, somut durumlar ve soyut kavramlar arasında köprü kurar ve çoğu zaman belirli bir ahlaki veya öğretici mesaj içerir. Örneğin, "Taş yerinde ağırdır" atasözü, kişilerin veya nesnelerin uygun ortam veya durumda daha değerli veya işlevsel olduğu fikrini vurgular (Bilgin, 2006: 82). Deyimler ise genellikle mecazi anlam taşıyan, belli bir dil veya kültüre özgü kalıplaşmış ifadelerdir. Deyimler, doğrudan bir ahlaki veya öğretici mesajdan ziyade belirli bir durumu, duyguyu veya olayı ifade etmek için kullanılır. Deyimlerin anlamı, kelimelerin bireysel anlamlarının toplamından ziyade bu kelimelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecazi yapıdan kaynaklanır. "Kulağına küpe olmak" gibi bir deyim, birine verilen öğütün veya tavsiyenin unutulmaması gerektiğini anlatır. Bu deyim doğrudan bir ahlaki ders sunmaktan ziyade, belirli bir durumu açıklar. Atasözleri ve deyimler arasındaki temel fark, atasözlerinin genellikle evrensel bir bilgelik veya öğreti sunması ve toplumlar arası geçerliliğe sahip olabilmesi; deyimlerin ise daha çok mecazi anlam içermesi ve belirli bir dil veya kültürle sınırlı kalmasıdır (Gündüzalp, 2003: 85). Atasözleri, yaşamın çeşitli yönlerine dair genel geçer öğütler sunarken; deyimler, özel durumları ifade etmek için kullanılan, daha dar bir bağlama sahip dil ögeleridir. Öğrencilerin atasözleri ve deyimleri etkili bir şekilde kullanabilmeleri için bu iki dil ögesinin kökenlerini, anlamlarını ve uygun kullanım bağlamlarını anlamaları gerekir. Bu, öğrencilere dilin ve kültürün zenginliğini keşfetme imkânı sunar ve onların yazılı ve sözlü ifadelerini daha etkileyici ve anlamlı hale getirir. Atasözleri ve deyimlerin öğretimi, dil öğreniminde önemli bir yer tutar ve öğrencilerin dil üzerine eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken aynı zamanda kültürel farkındalıklarını artırır. Bu süreç, öğrencilerin sadece daha yetkin dil kullanıcıları olmalarını sağlamakla kalmaz. Dilin gücünü ve etkisini anlamalarına da yardımcı olur (Yeşil, 2000: 91).

6. ATASÖZÜ VE DEYİM ÖĞRETİMİ

Atasözü öğretimi, öğrencilere dilin zengin katmanlarını keşfetme ve anlamlandırma fırsatı sunar. Bu süreç, atasözlerinin tanımından başlayarak onların dilimizdeki yerini ve toplumumuzdaki işlevlerini kapsamlı bir şekilde ele alır. Atasözleri yalnızca dilsel yapılar olmanın ötesinde, bir toplumun geçmişten günümüze aktardığı kültürel mirasın, yaşam derslerinin ve ahlaki değerlerin bir özeti olarak kabul edilir. Bu nedenle atasözü öğretimi, öğrencilere yalnızca dil becerilerini geliştirme olanağı sağlamakla kalmaz; aynı zamanda onlara toplumsal normlar, değerler ve insan deneyimleri hakkında derinlemesine bilgi sunar (Apaydın, 2007: 85). Öğretim sürecinin ilk adımı, öğrencilere atasözlerinin ne olduğu ve nasıl bir işlev gördüğü konusunda bilgi vermekten geçer. Atasözleri genelde yaşamın evrensel gerçeklerini, ahlaki öğütleri veya pratik yaşam tavsiyelerini özlü ve etkili bir biçimde ifade eden kalıplaşmış ifadelerdir. Bu ifadeler, nesiller boyunca sözlü ve yazılı anlatımın bir parçası olarak korunmuş ve bir toplumun ortak bilgelikliğini yansıtır (Doğrul, 2007: 88).

Eğitimin ikinci aşamasında, öğrencilere farklı atasözleri tanıtılır ve bu atasözlerinin anlamları, kullanım bağlamları ve kökenleri üzerinde durulur. Bu süreçte, öğrencilere çeşitli kültürlerden ve tarih dönemlerinden atasözleri sunulur ve bu atasözlerinin taşıdığı mesajlar ve arkasındaki hikâyeler anlatılır. Öğrenciler, atasözlerinin yalnızca geçmişle ilgili olmadığını, günümüz yaşamında da uygulanabilir ve ilham verici olduğunu keşfederler. Uygulama aşaması, atasözü öğretiminin temel bir bileşenidir (Lüle Mert, 2009: 93). Öğrencilere, atasözlerini kendi yazılı anlatımlarında ve günlük konuşmalarında kullanma imkânı tanınır. Bu, atasözlerini kendi yaşamlarıyla ilişkilendirme ve öğrendikleri bilgileri pekiştirme şansı sunar. Hikâye yazma, kompozisyon çalışmaları ve atasözlerine dayalı tartışmalar ve sunumlar öğrencilerin atasözlerini daha etkin ve anlamlı bir şekilde kullanmalarını sağlar. Öğrencilerin çalışmaları sınıf içinde paylaşılmalı ve tartışılmalıdır (Yıldız, 2008:95). Bu süreç, öğrencilere kendi yorumlarını ve yaratıcı ifadelerini sunma fırsatı verir ve diğer öğrencilerin bakış açılarını dinleyerek farklı perspektifleri değerlendirme olanağı sağlar. Atasözü öğretimi, dil ve kültür arasındaki etkileşimi keşfetme ve öğrencilere sadece daha yetkin dil kullanıcıları olma yolunda değil aynı zamanda toplumsal değerleri ve ahlaki dersleri içselleştirme yolunda rehberlik eder. Bu süreç, öğrencilerin yazılı ve sözlü ifadelerine derinlik ve zenginlik katmanın yanında onların kültürel farkındalıklarını ve eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirir (Pehlivan, 2003: 103).

Deyimlerin öğretimi, dili etkili kullanmada ve anlatımın gücünü arttırmada önemli etkiler sunar. Deyimler, bir dilin sözvarlığının önemli bir kısmını oluşturmakla kalmaz aynı zamanda o dilin kültürel ve dilsel özelliklerini de yansıtır. Bir dilde tam anlamıyla ustalaşabilmek için dil bilgisi ve kelime bilgisi kadar deyimlerin de öğrenilmesi gerekir. Dil bilgisel kurallar ve kelime dağarcığı ne kadar iyi öğrenilirse öğrenilsin, deyimler bilinmeden dil bilgisi eksik kalır. Çünkü deyimler, dilin doğal ve akıcı kullanımını mümkün kılar (Aksan, 2015: 35). Deyimler, anlatımı daha etkili ve güçlü kılmak için dilin sunduğu önemli araçlardır. Bir düşünceyi ya da duyguyu daha çarpıcı ve anlamlı bir şekilde ifade etmek için deyimlerin kullanımı, dilin anlatım gücünü artırır. Deyimler, soyut kavramları somutlaştırarak ya da sıradan ifadeleri daha renkli hale getirerek iletişimi zenginleştirir ve dinleyici ya da okuyucu üzerinde daha derin bir etki bırakır.

7. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Çetin (2023) hazırladığı yüksek lisans tezinde, Türkçe öğretim kaynaklarını atasözü ve deyimler bağlamında betimsel olarak değerlendirmiştir. Çalışma, nitel bir araştırma deseni olan doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (B1-B2) ile MEB İlkokul 3. Sınıf Türkçe ders kitapları atasözü ve deyimler bağlamında incelenmiş, bu öğelerin öğretiminde her iki kaynak türünde de hangi etkinlik ve yöntemlerin kullanıldığı tespit edilerek bu iki kaynak türü karşılaştırılmıştır. Araştırmada Türkçe öğretim kaynaklarında daha fazla deyim ve atasözüne yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Yabancı dil öğrenirken kelimelerin doğru bir şekilde telaffuzuna önem veriliyorsa aynı hassasiyet Türkçe için de gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin Türkçeyi daha iyi, hızlı ve etkili kullanmaları için günlük konuşma dilinin, diksiyonun ve telaffuzun oldukça önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Karakurt (2023) hazırladığı yüksek lisans tezinde ortaokul Türkçe ders kitaplarında geçen atasözleri ile deyimlerin tespit ve sınıflandırılmasını araştırmıştır. Çalışmanın amacı, 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim öğretim yıllarında Talim ve Terbiye Kurulu tarafından MEB'e bağlı okullarda okutulmasına onay verilen Anıttepe, Ata, Ekoyay, MEB ve Özgün Yayınları tarafından hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler ve okuma metinlerinde bulunan atasözü ve deyimlerin varlığını tespit etmek ve bu unsurları çeşitli başlıklar altında sınıflandırmaktır. Araştırma, nitel bir yaklaşım benimseyerek gerçekleştirilmiş ve veriler doküman analizi yöntemiyle

toplanmıştır. Araştırmada ortaokul Türkçe ders kitaplarında deyimlerin 1446, atasözünün ise 125 defa kullanıldığı ve atasözü ve deyimlerin daha iyi öğretilmesi için daha fazla etkinliklere gerek duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Akkar (2021) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Kitaplarında Deyim ve Atasözlerinin Kullanımına İlişkin Bir İnceleme” konulu yüksek lisans tezi yazmıştır. Araştırmanın amacını Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki atasözü ve deyimleri belirlemek olarak seçmiştir. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiş ve çalışmanın ilk bölümünde seçilen kaynak kitaplar detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu kitaplarda yer alan deyim ve atasözleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, Yedi İklim Türkçe öğretim setindeki kitaplarda bulunan deyim ve atasözlerinin hangilerine yer verildiği belirtilmiş ve bu deyim ile atasözlerinin kullanım sıklığı analiz edilmiştir. Öğretim düzeyi arttıkça, kitaplarda yer alan deyim ve atasözlerinin kullanımının da doğru orantılı olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tek (2021) deneysel araştırma yöntemi ile yaptığı “Deyimlerin Hikâyesini Bilmenin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Deyim Kullanımına Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde deyim hikâyesini ve gerçek anlamını bilmenin yazılı anlatımda söz varlığını artırmaya ve deyim kullanımına etkisini araştırmıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desen kullanılmıştır. Veri analizleri neticesinde Türkçe deyim öğretiminde, deyim hikâyesini ve gerçek anlamını bilmenin söz varlığını artırmaya ve deyim kullanımına etkisinin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin ön test puanlarının son test puanlarından düşük olduğu, dolayısıyla verilen eğitimin ya da oluşturulan algının öğrenciler üzerinde başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özen (2020) hazırladığı yüksek lisans tezinde 5. sınıf öğrencilerinin kalıp sözleri tanıma ve yazılı anlatımda kullanma durumlarını incelemiştir. Model olarak yakınsayan paralel karma inceleme yöntemi kullanmış, veri toplama aracı olan anket formu oluşturulurken tarama modelinden yararlanmıştır. Araştırma grubunu Manisa İlinde 148’i şehir merkezinde 152’si kırsal kesimde ikamet eden 149 erkek 151 kız olmak üzere toplam 300 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla bir anket hazırlanmış ve bu anket hakkında üç uzmandan görüş alınmıştır. Anket uygulandıktan sonra, elde edilen puanlar üç uzman tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirmeye, en az iki uzmanın hemfikir olduğu puanlar dahil edilmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında, Türkçede günlük konuşma ve yazı dilinde yaygın olarak kullanılan kalıp sözlerin öğrenciler tarafından ne

derece tanındığı ve yazılı anlatımda nasıl kullanıldığı araştırılmıştır. Araştırma sonunda 5. sınıf öğrencilerinin kalıp sözleri tanıma konusunda cinsiyetler arasında belirgin bir fark gözlemlenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin kırsal alanda yaşayan akranlarına göre bu konuda daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımda kalıp söz kullanımları incelendiğinde kız öğrencilerin erkeklere göre, şehirde ikamet edenlerin kırsal kesimde yaşayan öğrencilere oranla daha başarılı olduğunu söylemekle birlikte tüm öğrencilerin yazılı anlatımda kalıp söz kullanımları yeterli görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Akyıldız (2019) yaptığı yüksek lisans tezinde Türkçe derslerinde atasözü öğretimi işlenirken metin ve görsel kullanımının farkını ve bunun öğrenci başarısına etkisini araştırmıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma modelleri birlikte kullanılmış olup görsel materyal kullanımının atasözü öğretiminde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aktay (2019) yüksek lisans tezinde 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile yazılı anlatım becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Tezini 386 öğrenci ve ilişkisel tarama modeli ile hazırlamıştır. 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla onlara 20 maddeden oluşan bir tutum ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin yazılı anlatım başarılarını ölçmek için kendilerine verilen çeşitli konulardan birini seçmeleri veya istedikleri herhangi bir konuda kompozisyon yazmaları istenmiştir. Aktay, araştırmasında ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ve yazılı anlatım becerileri arasında pozitif anlamda bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tekin (2019) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarında Atasözü Ve Deyimlerin Öğretim Stratejileri Üzerine Bir Durum Tespiti” adlı yüksek lisans tezini nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi ile yazmıştır. Araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan B1 seviyesi ders ve çalışma kitaplarında bulunan atasözü ve deyimlerin öğretim stratejilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanmış kitaplarda yer alan atasözü ve deyim öğretimi sürecinde birden fazla söz varlığı unsurunu ele aldığı için iç içe geçmiş tek durum deseni özelliği gösterdiğini belirtmiştir. Öğretim stratejilerini doğrudan ve dolaylı öğretim stratejileri olmak üzere iki ana başlık altında toplamıştır. Araştırma sonunda kitaplarda tespit edilen atasözü ve deyim öğretim stratejilerinin literatürde ilgili alanla yapılan çalışmalarla uyuşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulguları, doğrudan

öğretim stratejilerinin dolaylı öğretim stratejilerine göre çok daha az kullanıldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, kitaplarda yer alan atasözü ve deyim öğretim stratejilerinin, ilgili alandaki literatürdeki çalışmalarla uyumsuz olduğu gözlemlenmiştir.

Aldık (2018) hazırladığı yüksek lisans tezinde “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Atasözü ve Deyimlerin Öğrencilerin Dil Kullanımına Etkisi” konusunu araştırmıştır. Araştırmada Literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amacını ortaokul Türkçe ders kitaplarında kullanılan deyim ve atasözlerinin, öğrencilerin dil kullanımındaki etkisini betimsel analiz ve anket yöntemlerini kullanarak incelemek ve analiz etmek olarak belirlemiştir. Yaptığı araştırmada Türkçe ders kitaplarının deyim bakımından zengin ancak atasözü bakımından oldukça yetersiz olduğu, öğrencilerin atasözlerini deyimlerden daha iyi tanımlamakta ve daha sık kullanmakta olduğu, öğrencilerin konuşma dilinde kullandığı kalıp sözler çarpıtılmış Türkçe kelimeler ve düzgün kullanılan İngilizce kelimeler ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazı dilinde deyimleri sıklıkla kullanırken günlük konuşmalarında kalıp sözleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe ders kitaplarında Deyim tekrarları ve pekiştirme ya da atasözü geçiş sıklığının eksikliğini tespit etmiştir.

İnan (2016) hazırladığı yüksek lisans tezinde ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki deyim, atasözü ve özdeyişlerin analizi ve Türkçe eğitime katkılarını doküman analizi yöntemi ile incelemiştir. Çalışmanın evrenini; 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Millî Eğitim Bakanlığına ait 5, 6, 7 ve ADA yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri oluşturmaktadır. Çalışma iki açıdan değerlendirilmiştir. Birinci aşamada; Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kullanılan özlü sözler; atasözü, deyim ve özdeyiş olarak incelenmiştir. Sınıf bazında ve bütün sınıflar toplamında sayısal bir değere ulaşılmıştır. İkinci aşamada; tespit edilmiş olan özlü sözlerden deyimler, bireyin dil ve kişilik gelişiminde önemli noktalar olduğunu düşündüğümüz duygu-duyu, tavır-davranış ve durum kategorilerinde sınıflandırılmıştır. Araştırmada Türkçe ders kitaplarında özlü sözlerin bulunması öğrencilerin çok yönlü düşüncelerine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Bununla beraber ders kitapları ve Türkçe eğitim programı arasında ortak yönler bulunmakla beraber atasözü ve özdeyişlere deyimlere göre daha az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

İspir (2013) genel tarama modeli ile “İlköğretim Öğrencilerine Tavsiye Edilen 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Türk Yazarlara Ait Eserlerde Kullanılan Deyimler ve Atasözlerinin Kullanım Sıklığı Üzerine Bir İnceleme” konusunu araştırmıştır. Yapılan araştırmada MEB’in 2005 yılında ilköğretim okulları için tavsiye ettiği 100 temel eserdeki Türk yazarlara ait kitapları deyim ve atasözü aktarımı açısından yeterli görmemiştir. Kitapların sayfa sayısı arttıkça kullanılan deyim sayısının arttığını belirtmiştir. Edebi eserler yoluyla deyimlerin öğretilebileceği fakat atasözü öğretiminde yetersizlikler olacağı sonucuna varmıştır. Öğretmenlerin deyim ve atasözü öğretiminde yol gösterici olması gerektiğinin öneminden bahsetmiştir. Ayrıca öğrenci çalışma kitaplarında daha çok etkinlik olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Eğilmez (2010) yaptığı doktora tezinde Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımı konusunu işlemiştir. Araştırmasında tarama modelini kullanmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında kullandıkları söz varlıklarının kullanım sıklıkları ele alınmıştır. Sosyoekonomik düzey arttıkça öğrencilerin söz varlığının da genel olarak artması, deyim ve atasözü kullanımı açısından alt sosyoekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Kayhan (2009) yaptığı yüksek lisans tezinde ilköğretim 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin deyim, atasözü ve bilmece dağarcıklarının belirlenmesini araştırmıştır. Yapılan araştırmada kelimelerde değişiklik yaparak aslına uygun kullanımdan uzaklaştıklarına ve atasözlerinde kelimeleri daha doğru kullanıldıklarına ulaşmıştır. Öğrencilerin deyim yerine atasözlerini kullandıkları, deyimlerin kullanımında özellikle kelimelerin yanlış kullanımı bulgusuna ulaşmıştır. Uygulamaya katılan öğrencilerin Türk kültürüne ait deyim, atasözü ve bilmece dağarcığının gelişimine yeterince önem verilmediği takdirde, sözlü anlatım becerileri zayıf, özgüvenleri düşük ve kendilerini ifade etmekte zorluk çeken bireyler yetişeceği sonucuna ulaşmıştır.

Can (2009) çalışmasında beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri konusunu araştırmıştır. Beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin yetiştikleri ortama bağlı birtakım değişkenlerden ne ölçüde etkilendiğinin tespitine dayalı bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini okulun 39 öğrencisi olmuştur. Araştırma sonunda öğrencilerin aynı okuldan ve 39 kişiyle sınırlı, homojenliği yüksek bir grup olmalarından ötürü anlamlı fark elde edilen alt problemler cinsiyetin kavram oranına etkisi ve tv seyretme süresinin etkisiyle sınırlı kalması sonucuna ulaşmıştır.

Çakmakçı (2009) hazırladığı yüksek lisans tezinde ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde kavram geliştirme açısından atasözü ve deyimleri tarama yöntemi ile araştırmıştır. Araştırmada öğrencilerin büyük bir kısmının, atasözleri ve deyimlerin temel özelliklerini anlamış olduğu belirtilmiştir. Az sözle çok şey anlatma ve milletimizin geçmişine dair izler taşıma gibi nitelikler, atasözleri ve deyimlerin öğrenciler tarafından bilinmesi ve kullanılması gereken önemli dil unsurları olarak belirtilmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin bildikleri atasözü ve deyimlerin sayısının oldukça yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Kültürünü tanıyan ve ona sahip çıkan bireyler yetiştirmek için kültürümüze ait unsurlarla daha fazla karşılaşmaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Avcı (2006) yaptığı yüksek lisans tezinde 8.Sınıf öğrencilerinin yaptıkları yazılı anlatım yanlışlarını incelemiştir. Muğla il merkezindeki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımda en çok yaptığı yanlışların, yazılı anlatım ile ilgili davranışların cinsiyete ve okullara göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Tezde 100 öğrenci ile 31 davranış değerlendirmiştir. On dört davranışın uygulanmasında, okullara göre anlamlı farklılık olduğu; on yedi davranışta ise anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Çelikipazu (2006) yaptığı yüksek lisans tezinde 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmada 13 ayrı okuldan 6. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarda yaptıkları yanlışlar belirlenip bu yanlışların sebepleri ve karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. Araştırmada öğrencilerin ses bilgisi seviyesinde, şekil bilgisi seviyesinde, anlam bilgisi seviyesinde, anlatım bozukluğu seviyesinde ve yazım ve noktalama seviyesinde yapılan yanlışlar araştırılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda öğrencilerin başarılarını etkileyen en büyük faktörün yerel ağzın etkisiyle ortaya çıkan okuma yazma alışkanlığının yetersizliği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kullandıkları yazılı dilde hem yerel ağzın hem de standart dilin özelliklerini taşıyan bir dil kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Özbay (1995) Ankara merkez Ortaokullardaki üçüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir doktora tezi yazmıştır. Araştırma 1993 – 1994 yılları arasında toplam 15 okulda 515 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmanın daha iyi sonuçlar vermesi için okullar sosyo – ekonomik olarak her düzeyi temsil eden okullardan seçilmiştir. Araştırma sonucunda Özbay, okullarımızdaki Türkçe öğretiminin son derece yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Öğrencilere verilen bilgiler yeterli olsa bile davranışa dönüştürmede sorunlar olduğuna ve bu neticede sosyo ekonomik şartlardan öğretmene, öğretmenden programa, programdan fiziki imkânlarla kadar birçok faktörün rol oynadığı

sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında yazılı anlatımların daha iyi olması için gereken tedbirleri de söylemiştir. Haftalık Türkçe ders saatlerinin en az birinin yazma çalışmalarına ayrılması, sık sık yazma ödevlerinin verilmesi, öğrencilerin gelişimi için ders yükünün azaltılması, dil bilgisinin yazılı anlatımı destekleyecek şekilde işlenmesi bu sorunun çözümüne yönelik adımlar olarak bulunmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri analizi, uygulama sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine göre yapılandırılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. (Yıldırım, 1999: 10). Bu çalışmada doküman analizine yer verilerek Afyonkarahisar Erenler köyü 8/A ve 8/B sınıfı öğrencilerinin yazılı anlatımları incelenmiştir.

2. ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubu, Afyonkarahisar Erenler köyünde 2023-2024 Eğitim ve Öğretim yılında 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bu örneklem kolay ulaşılabilir olması sebebiyle seçilmiştir. Patton' göre (2005) kolay ulaşılabilir veya elverişli örnekleme tamamen mevcut olan, ulaşması hızlı ve kolay olan ögelere dayanır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan ancak kullanılması en az istenen stratejidir. Singleton ve Straits'e göre (2005) kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminde araştırmacı, mevcut durumda var olan öge içerisinde yeterli sayıda ögeyi örneklem olarak belirler.

Afyonkarahisar Erenler köyü 8.sınıf seviyesindeki 43 öğrenci araştırmanın çalışma grubunda yer almaktadır. Çalışma grubu 8/A Şubesinde yer alan 11 erkek ve 12 kız öğrenci, 8/B şubesinde yer alan 9 erkek ve 11 kız öğrenciden oluşmaktadır.

3. VERİLERİN TOPLANMASI VE UYGULAMA

Verilerin toplanması aşamasında Erenler köyü 8/A ve 8/B sınıfı öğrencilerinin yazdığı metinler kullanılmıştır. Öğrencilerin yazdıkları metinlerde yer alan atasözü ve deyimler incelenmiştir. Araştırma toplamda 8 ay sürmüştür. Çalışma grubundan her ay bir metin yazmaları istenmiştir. Metinlerin konuları araştırmacı tarafından sunulmuş ve katılımcılardan bu konularda ürünler oluşturmaları beklenmiştir.

Araştırmada öncelikle sekiz farklı konu ve bunların hangi ayda uygulanacağı belirlenmiştir. Bu konular ve ayları; Ekim ayında tarım, Kasım ayında ticaret, Aralık

ayında aile, Ocak ayında hayvancılık, Şubat ayında eğitim- öğretim, Mart ayında eğlence, Nisan ayında kültür ve Mayıs ayında ise teknoloji olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları yer köy- mahalle olduğundan onlara başlık seçerken kendilerine yakın konular olmasına özen gösterilmiştir. Konular belirlenirken öğrencilerin köylerinde sık sık rastladıkları, yeri geldiğinde kendilerinin çalışıp uğraştıkları ve yaş grubu olarak onları ilgilendiren konular olmasına özen gösterilmiştir. Erenler köyünde yaşayanların temel geçim kaynakları tarım, hayvancılık ve emlak sektörüdür. Erenler köyünün Afyon Kocatepe Üniversitesi' nin karşısında bulunması emlak sektörünün gelişmesini sağlamıştır. Alım ve satımın çok olması emlak sektöründeki ticareti geliştirmiştir. Köyde parçalanmış aileler oldukça fazladır. Yeni yapıların olması ve diğer yerleşim yerlerine göre uygun kiraların uygun olması başka illerden gelenler için tercih sebebi olmuştur. Erenler köyünün bu özellikleri öğrenci konularının seçilmesinde önemli rol oynamıştır.

Öğrencilere araştırma yapıldığı bilgisi verilmiş ama araştırmada amaçlanan konunun ne olduğu ve neler kullanmaları gerektiği bilgisi verilmemiştir. Öğrencilere yazılı anlatım metinleri yazdırılmadan önce yazılı anlatım metnlerinin nasıl olacağı, nelere dikkat edeceği ve nelere dikkat ederse daha zengin bir anlatıma ulaşacakları ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Öğrencilere yazdıkları ile ilgili herhangi bir dönüt verilmemiştir.

Araştırmada deyimler master halleri ile kullanılmışlardır. Kaynaklarda belirlenen atasözü ve deyimler TDK çevirim içi atasözü ve deyimler sözlüğünden yararlanılarak belirlenmiştir.

4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Bu araştırmada veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi metinlerde belirli kurallara göre belirlenen kelimelerin ve ifadelerin daha küçük içerik kategorileriyle gruplandırılmasını sağlayan, tekrarlanabilir ve sistematik bir yöntemdir (Büyüköztürk ve ark., 2012). Bu analiz yönteminde elde edilen verilerden açıklayıcı kavramlar ve ilişkiler çıkarmak amaçlanmaktadır. Verilerin kodlanması ve kategorilerin oluşturulma aşamalarında benzer nitelikteki veriler bir araya getirilerek düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu çalışmada öğrencilerin yazılı anlatım metinleri analiz edilirken öncelikle metinlerde yer alan deyim ve atasözleri belirlenmiştir. Ardından bu deyim ve atasözlerinin varlığından emin olmak ve anlamlarını kontrol etmek için Türk Dil

Kurumunun çevrimiçi Güncel Türkçe Sözlüğü ve İlhan Ayverdi'nin Kubbealtı Lûgati kullanılmıştır. Varlığından emin olunan atasözleri ve deyimler araştırmaya dahil edilmiş ve anlamlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıkları teyit edilmiştir. Son olarak da bu atasözü ve deyimler tablolar halinde bulgular bölümünde sunulmuştur.

5. GÜVENİRLİK-GEÇERLİK

Bu araştırmada Amerikan Psikoloji Derneği (APA, 2020) tarafından önerilen etik prosedürlere uyulmuştur. Kişisel gizlilikle birlikte katılımcıların itibarı ve hakları güvence altına alınmaya çalışılmıştır. Katılımcılara araştırmanın herhangi bir bölümünde gerekçe belirtmeksizin çalışmadan çekilebilecekleri bilgisi verilmiştir. Ayrıca araştırmacılar analiz ve raporlama sürecinde şeffaflık ilkesini titizlikle benimsemişlerdir. Araştırmanın inanırlığını artırmak için elde edilen veriler tablolar ile sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmacının öğrenci grubunu yakından tanıyor olması ve o öğrencilerin okullarında görev yapıyor olması bu araştırmanın inanırlığını güçlü kılmaktadır. Öğrencilerin yazılı anlatımlarından bazılarının fotoğrafı öğrencilerin kişisel bilgileri ifşa edilmeden ekler başlığı altında verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLARI

Bu bölümde araştırmacının topladığı veriler sistematik bir şekilde tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmada Afyonkarahisar Erenler köyündeki 8/A ve 8/B öğrencilerinin yazılı anlatımları incelenmiştir. Araştırma zamanında 8/A sınıfının mevcudu 11 erkek, 12 kız toplam 23; 8/B sınıfının mevcudu 9 erkek, 11 kız 20 öğrencidir. Veri toplama süreci 8 ay sürdüğü için zaman zaman zaman öğrenci sayılarında değişiklikler olmuştur.

Ortaokul öğrencilerine sekiz farklı konudan kompozisyon yazdırılmıştır. Bu konular öğrencilerin bulundukları bölgede sık rastladıkları ve kendileri ile alakalı konulardan seçilmiştir. Çocukların sık rastladıkları bu konular tarım, ticaret, aile, hayvancılık, eğitim – öğretim, eğlence, kültür ve teknoloji olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında en çok atasözü kullandıkları konu beşer atasözü ile tarım ve ticaret olarak belirlenmiştir. Sonrasında 4 deyim ile eğitim – öğretim, ikişer deyimle aile ve teknoloji olarak tespit edilmiştir. Hayvancılık ve kültür konularında hiç atasözü kullanmadıkları tespit edilmiştir. Yazılı anlatımlarda en çok deyim kullanılan konu tarım olarak tespit edilmiştir. Tarım konusunda 54 deyim kullanıldığı, sonrasında sırasıyla 47 deyimle aile, 44 deyimle ticaret, 39 deyimle eğitim – öğretim, 38 deyimle eğlence ve teknoloji ve 35 deyimle hayvancılık konularında deyim kullanıldığı tespit edilmiştir. En az deyim kullanılan konu ise 15 deyimle kültür konusu olduğu tespit edilmiştir.

Yazılı anlatımlarda kullanılan atasözlerinin hepsi öğrenci cümleleri ile birlikte değerlendirilmiştir. Deyimlerden ise rastgele alınan üç örnek öğrencinin kullandığı cümle ile gösterilmiştir. Diğer deyimler tablolarda değerlendirilmiştir. Bu bölümde yazılı anlatımda kullanılan toplam deyim ve toplam atasözleri tablo halinde sunulmuştur.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarının tümünde yazdıkları atasözleri ve deyimlerin konulara göre dağılımı tablolarla gösterilmiştir.

Öğrencilerin tarım konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Tarım Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	2	20	2
8/B	5	26	0

Tablo 1 incelendiğinde tarım konulu metinlerde 7 atasözü ve 46 deyim kullanıldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımlarının ikisinde herhangi bir deyim ya da atasözü kullanılmadıkları belirlenmiştir. Diğer öğrencilerin metinlerinde atasözü ve deyimlerden herhangi birini kullandıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin ticaret konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Ticaret Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	5	16	0
8/B	0	27	0

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin ticaret konusunda yazdıkları metinlerin tümünde deyim ya da atasözü kullandıkları belirlenmiştir. Toplam 43 deyim kullanıldığı belirlenmiştir. 8/A sınıfının beş atasözü kullandığı görülürken 8/B sınıfında atasözü kullanan olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin aile konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Aile Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	2	16	4
8/B	0	27	4

Tablo 3 incelendiğinde aile konusunda 2 atasözü ve 43 deyim kullanıldığı belirlenmiştir. Üçüncü konu olan aile yazılı anlatımlarında 8/A ve 8/B sınıflarından dörder öğrencinin herhangi bir atasözü veya deyim kullanmadığı belirlenmiştir. 8/A sınıfında 2 atasözü kullanılmış 8/B sınıfında ise atasözü kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin hayvancılık konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Hayvancılık Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	0	16	7
8/B	0	14	7

Tablo 4 incelendiğinde hayvancılık konusunda yazılan metinlerde atasözü kullanımı belirlenememiştir. Metinlerde 30 deyim kullanıldığı tespit edilmiştir. 8/A ve 8/B sınıflarından yedişer öğrencinin herhangi bir atasözü veya deyim kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin eğitim-öğretim konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	4	10	5
8/B	0	23	7

Tablo 5 incelendiğinde eğitim-öğretim konulu metinlerde öğrencilerin 4 atasözü ve 33 deyim kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerden on ikisi herhangi bir deyim ya da atasözü kullanmadıkları belirlenmiştir. 8/ A sınıfının dört atasözü kullandığı, 8/B sınıfının hiç atasözü kullanmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin eğlence konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerinin Eğlence Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	1	16	5
8/B	0	17	4

Bu konuda yazılan metinlerde dokuz öğrencinin herhangi bir atasözü ya da deyim kullanmadıkları belirlenmiştir. Toplam 33 deyim, 1 atasözü kullandıkları belirlenmiştir. 8/B sınıfından hiç kimse atasözü kullanmazken 8/A sınıfından bir kişinin atasözü kullandığı belirlenmiştir. Deyim kullanımlarının iki sınıf için de benzer değerde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin kültür konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Kültür Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	0	6	7
8/B	0	9	6

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin kültür konusunda 15 deyim kullandığı görülürken yazdıkları metinlerde herhangi bir atasözüne yer vermedikleri belirlenmiştir. On üç öğrencinin herhangi bir atasözü veya deyim kullanmadığı belirlenmiştir. Kullanılan deyimler diğer konularda kullanılanlardan daha az olduğu belirlenmiştir. İki sınıfta da kültür konusunda atasözü kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin teknoloji konusunda yazdıkları metinlerde belirlenen atasözleri ve deyimlere ilişkin betimsel veriler tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin teknoloji Konulu Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Deyim ve Atasözlerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Sınıf	Atasözü	Deyim	Atasözü veya Deyim Kullanmayan Öğrenci Sayısı
8/A	0	13	5
8/B	1	20	6

Tablo 8 incelendiğinde teknoloji konulu bütün metinlerde toplamda 1 atasözü ve 33 deyim kullanıldığı belirlenmiştir. 8/B sınıfında bir atasözü kullanıldığı belirlenmiştir. 11 öğrencinin ise metinlerinde atasözü ve deyimlere yer vermediği tespit edilmiştir.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLARI

“8. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinlerde kullandıkları atasözü varlıkları nelerdir, bu atasözleri anlamlarına uygun kullanılmış mıdır?” sorusunun yanıtı aşağıda kapsamlı olarak hazırlanan Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12, Tablo 13, Tablo 14, Tablo 15, Tablo 16 ve Tablo 17 ‘ de yer almaktadır.

Oluşturulan tüm metinlerde ortaya çıkan atasözlerin konulara göre dağılımına ilişkin betimsel veriler Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. Yazılı Anlatımların Tamamında Kullanılan Atasözlerinin Konulara Göre Dağılımı

Sınıf	Tarım	Ticaret	Aile	Hayvancılık	Eğitim Öğretimi	Eğlence	Kültür	Teknoloji	Sınıflar Toplamı
8/A	2	5	2	0	4	1	0	0	14
8/B	3	0	0	0	0	0	0	1	4
Toplam	5	5	2	0	4	1	0	2	18

Tablo 9 incelendiğinde tarım görüldüğü üzere yazılı anlatımda en çok atasözü tarım konusunda kullanıldığı belirlenmiştir. Atasözünün en az kullanıldığı konular ise hayvancılık ve kültür olduğu belirlenmiştir. 8/A sınıfının daha fazla atasözü kullanım özelliğine sahip olduğu, 8/B sınıfının ise ilk konuda atasözü kullanıp daha sonra altı konuda hiç atasözü kullanmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin metinlerde en sık kullandıkları atasözleri ve bunlara ilişkin betimsel veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında En Çok Kullandıkları Atasözleri

Sıra	Atasözü	Kullanım Sıklığı
1	Damlaya damlaya göl olur	3
2	Ne ekersen onu biçersin	2
3	Rüzgâr eken fırtına biçer	2
4	Yalancının mumu yatsıya kadar yanar	2

Tablo 10 incelendiğinde bütün metinlerde yalnızca 4 atasözü kullanımı olduğu belirlenmiştir. Kullanılan atasözlerinin birden fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Bunların içinde “Damlaya damlaya göl olur” atasözü 3 kere kullanılarak en çok kullanılan atasözü olduğu tespit edilmiştir.

1.1. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TARIM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Erenler köyünde bulunan öğrencilerin ilk konusu tarım olmuştur. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 10 kız, 11 erkek 21 kişi; 8/B sınıfından 4 erkek, 11 kız 15 kişi toplamda 36 öğrenci katılmıştır.

Öğrencilerin tarım konusunda yazdıkları metinlerde kullandıkları atasözleri tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. 8/A Sınıfında Tarım Konusunda kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Ne ekersen onu biçersin.		X
2	Alacakla borç ödenmez.		X

Tablo 11 incelendiğinde 8/A sınıfında tarım konusunda yazdırılan metinlerde 2 atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Ne ekersen onu biçersin.

“Adamlar çocuğa sormuş sen (tarlada atın küpünü) nasıl buldun? O da ne ekersen onu biçersin demiş.” Bu bağlamda bakıldığında atasözü anlamına uygun kullanılmamıştır.

2. Alacakla borç ödenmez.

“Ama çocuk artık fakirlikten utanır olmuş. Bu ailenin bir adama 5000tl borcu olmuş. Ve Ali’nin annesi alacakla borç ödenmez demiş.” Bu atasözü de anlamına uygun kullanılmamıştır.

8/A sınıfında tarım konusunda yazılan metinlerde belirlenen atasözleri ve bu atasözlerin anlamlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. 8/B sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Yazın başı pişenin, kışın aşı pişer.	X	
2	Rüzgâr eken fırtına biçer.		X
3	Ne ekersen onu biçersin.		X

Tablo 12 incelendiğinde 8/B sınıfında tarım konusunda yazdırılan metinlerde 3 atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1.. Yazın başı pişenin, kışın aşı pişer.

‘Çocuk hiç çalışmayı sevmezmiş. Babası da buna karşılık; kışın başı pişenin yazın aşı pişer, demiş.’

Atasözü bu cümlede anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Rüzgâr eken fırtına biçer.

‘Ve sonunda babamın hayali gerçek olmuştu. Kendi arazisinde rüzgâr ekip fırtına biçme yolunda adımını atmıştı.’

Bu atasözü anlamına uygun kullanılmamıştır.

3. Ne ekersen onu biçersin.

‘Eskiden günümüze gelen tarım hayatımız için önemlidir. Atalarımızın dediği gibi ne ekersen onu biçersin.’

Bu atasözü bağlamdan ayrı kullanılmıştır bu yüzden anlam bakımından doğru kullanılmamıştır.

1.2. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TİCARET KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sekizinci sınıf öğrencilerinin ikinci konusu ticaret konusudur. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 10 kız, 7 erkek 17 kişi; 8/B sınıfından 5 erkek, 14 kız 19 kişi toplamda 36 öğrenci katılmıştır.

8/A sınıfında ticaret konusunda yazılan metinlerde belirlenen atasözleri ve bu atasözlerin anlamlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. 8/A Sınıfında Ticaret Konusunda Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.	X	
2	Komşu komşunun külüne muhtaçtır.	X	
3	Ayağını yorganına göre uzat.	X	
4	Erken kalkan yol alır.	X	
5	Damlaya damlaya göl olur	X	

Tablo 13 incelendiğinde 8/A sınıfında ticaret konusunda yazdırılan metinlerde 5 atasözü kullanıldığı belirlenmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1.Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.

“O zaman anladı ki Ramazan ’ın yalan söylediğini. Yalancının mumu yatsıya kadar yanar atasözünü hatırladı hemen.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

2.Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

“Sen bana çok yardım ettin, benim de bir küçük yardımım olsun der. Sonra sözünün hemen arkasından şöyle bir atasözü bıraktı. Komşu komşunun külüne muhtaçtır.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Ayağını yorganına göre uzat.

“Adam babasından kalan tarlayı ekmiş biçmiş. Ama bu sefer ayağını yorganına göre uzatmamış. Adam arabasını alamamış yine.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

4. Erken kalkan yol alır.

“Ahmetcan 1-2 haftası güzel geçmiş ama sonra çok sıkılıyormuş her sabah erken kalkmaktan ve her defasında kuzeni ona erken kalkan yol alır dermiş.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

5. Damlaya damlaya göl olur.

“Adam parasını biriktirmeye başlamış artık parası damlaya damlaya göl oluşturmuş.” Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

1.3. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Üçüncü konu aile olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 8 kız, 7 erkek 15 kişi; 8/B sınıfından 5 erkek, 12 kız 17 kişi toplamda 32 öğrenci katılmıştır.

8/A sınıfında aile konusunda yazılan metinlerde belirlenen atasözleri ve bu atasözlerinin anlamına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıklarına ilişkin veriler tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14. 8/A Sınıfında Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Balta değmemiş ağaç olmaz.		X
2	İşleyen demir pas tutmaz	X	

Tablo 14 incelendiğinde 8/A sınıfında ticaret konusunda yazdırılan metinlerde 2 atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1.Balta değmemiş ağaç olmaz.

“Salondaki resmin ortasında balta değmemiş ağaç olmaz, yazıyormuş. Sonra Oturma odasında beliyormuş.”

Atasözü bu cümlede anlamına uygun kullanılmamıştır.

2. İşleyen demir pas tutmaz.

“İyice çalışan azimle çalışır ve her zaman kazanır ne demişler işlenen demir pas tutmaz.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

1.4. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANCILIK KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dördüncü yazılı anlatım konusu hayvancılık olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 7 kız, 7 erkek 14 kişi; 8/B sınıfından 7 erkek, 11 kız 18 kişi toplamda 32 öğrenci katılmıştır.

Hayvancılık konusunda 8/ A ve 8/ B sınıflarında herhangi bir atasözü kullanılmadığı tespit edilmiştir.

1.5. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM - ÖĞRETİM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Beşinci konu eğitim – öğretim olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 7 kız, 9 erkek 16 kişi; 8/B sınıfından 7 erkek, 10 kız 17 kişi toplamda 33 öğrenci katılmıştır.

8/A sınıfının eğitim-öğretim konusunda kullandığı bütün atasözleri ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. 8/A Sınıfında Eğitim- Öğretim Konusunda Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Damlaya damlaya göl olur.	X	
2	Ağaç yaş iken eğilir.		X
3	Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.	X	
4	İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.	X	

Tablo 15 incelendiğinde 8/A sınıfında eğitim-öğretim konusunda yazdırılan metinlerde 4 atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1.Damlaya damlaya göl olur.

“Durumum iyi diye çalışmamazlık yapma kazandığın parayı koy bir kenara o para damlaya damlaya göl olur.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Ağaç yaş iken eğilir.

“... iyi yerlere gelebilmek için katlanması lazımdı. Öğretmenler küçükler için ne söylemek istersin diye sordu. Ekim de ağaç yaş iken eğilir, dedi.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmamıştır.

3.Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.

“Babası eve gider gitmez Mert’e hesap sordu ve Mert’in yalanı ortaya çıktı. Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır

4. İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.

“Annesi ne kadar çabaladıysa da bu huyundan vazgeçmedi. İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmıştır.

1.6. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞLENCE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Altıncı konu eğlence olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 9 kız, 8 erkek 17 kişi; 8/B sınıfından 8 erkek, 6 kız 14 kişi toplamda 31 öğrenci katılmıştır.

8/A sınıfının eğlence konusunda kullandığı bütün atasözleri ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. 8/A Sınıfında Eğlence Konusunda Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Son pişmanlık fayda etmez.		X

Tablo 16 incelendiğinde 8/A sınıfında eğlence konusunda yazdırılan metinlerde 1 atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1.Son pişmanlık fayda etmez.

Öğrenci bu atasözünü ayrı bir parafta bir bağlam kurmadan kullandığı için atasözü anlamına uygun kullanılmamıştır.

1.7. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜR KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yedinci konu kültür olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 7 kız, 7 erkek 14 kişi; 8/B sınıfından 5 erkek, 6 kız 11 kişi toplamda 25 öğrenci katılmıştır.

Kültür konusunda 8/ A ve 8/ B sınıflarında herhangi bir atasözü kullanılmadığı tespit edilmiştir.

1.8. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ ATASÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Son konu teknoloji olarak belirlenmiştir. Bu konudaki araştırmaya 8/A sınıfından 9 kız,6 erkek 15 kişi; 8/B sınıfından 8 erkek, 10 kız 18 kişi toplamda 33 öğrenci katılmıştır.

Kültür konusunda 8/ A sınıfında herhangi bir atasözü kullanılmadığı tespit edilmiştir.

8/B sınıfının teknoloji konusunda kullandığı bütün atasözleri ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 17’te sunulmuştur.

Tablo 17. 8/B Sınıfında Teknoloji Konusunda Kullanılan Atasözleri

Sıra	Atasözü	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Damlaya damlaya göl olur.	X	

Tablo 17 incelendiğinde 8/B sınıfı metinleri tek atasözü belirlenmiştir.

1.Damlaya damlaya göl olur.

“... icat yapmaya başlayacakmış ama hocası ona şöyle demiş damlaya damlaya göl olur sözünü söylemiş.”

Atasözü anlamına uygun kullanılmamıştır.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLARI

“8. sınıf öğrencilerinin yazdıkları metinlerde kullandıkları deyim varlıkları nelerdir, bu atasözleri anlamlarına uygun kullanılmış mıdır?” sorusunun yanıtı aşağıda kapsamlı olarak hazırlanan Tablo 18, Tablo 19, Tablo 20, Tablo 21, Tablo 22, Tablo 23, Tablo 24, Tablo 25, Tablo 26, Tablo 27, Tablo 28, Tablo 29, Tablo 30, Tablo31, Tablo 32, Tablo 33, Tablo 34 ve Tablo 35 ‘ te yer almaktadır.

Öğrencilerin yazdığı metinlerin tümünde kullanılan deyimlerin konulara göre dağılımı Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Yazılı Anlatımların Tamamında Kullanılan Deyimlerin Konulara Göre Dağılımı

Sınıf	Tarım	Ticaret	Aile	Hayvancılık	Eğitim Öğretim	Eğlence	Kültür	Teknoloji	Sınıflar Toplam
8/A	20	16	16	16	10	16	6	13	119
8/B	26	27	27	14	23	17	9	20	167
Toplam	46	43	43	30	33	33	15	33	276

Tablo 18 incelendiğinde konulara göre deyim kullanımları belirtilmiştir. Atasözü kullanımları göz önüne alındığında öğrencilerin deyimleri çok daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. En fazla deyim tarım konusunda kullanıldığı en az deyim ise kültür konusunda kullanıldığı tespit edilmiştir. 8/A sınıfının kullandığı atasözü sayısı 8/B sınıfından daha fazlayken 8/B sınıfı 8/A sınıfından daha fazla deyim kullandığı tespit edilmiştir

Araştırmaya katılan öğrencilerin metinlerde en sık kullandıkları deyimlere ilişkin betimsel veriler Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında En Çok Kullandıkları Deyimlerin Kullanım Sıklıkları

Sıra	Deyimler	Kullanım Sıklığı
1	Karar vermek	9
2	Yola çıkmak	9
3	Özür Dilemek	8
4	Gurur duymak	7
5	Ağzı kulaklarına varmak	6
6	Söz vermek	5
7	Vakit geçirmek	5
8	Havalara uçmak	4
9	Etekleri zil çalmak	4
10	Fark etmek	3
11	Kendine özgü olmak	3
12	Ağzı açık kalmak	2
13	Aklına gelmek	2
14	Ayaklarına kara sular inmek	2
15	Boş vermek	2
16	Bir deri bir kemik kalmak	2
17	Değer vermek	2
18	Dikkate almak	2
19	Ders çıkarmak	2
20	Eli ayağı birbirine dolanmak	2
21	Elde etmek	2
22	Eğitim almak	2
23	Farkına varmak	2
24	Gönül almak	2
25	Geri kalmak	2
26	Gözü doymak	2
27	Hasret gidermek	2
28	Kıymet bilmek	3
29	Kavgaya tutuşmak	2
30	Pes etmek	2
31	Pişman olmak	2
32	Yolunu tutmak	2
33	Merak salmak	2
34	Zevk almak	2

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin sekiz farklı konuda yazdıkları metinlerde en çok karar vermek, yola çıkmak, gurur duymak ve özür dilemek deyimlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Karar vermek ve yola çıkmak deyimleri 9’ar kez kullanılarak en öne çıkan deyimler olarak belirlenmiştir.

2.1. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TARIM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının tarım konusunda kullandığı deyimler tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. 8/A Sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Karar vermek	2	X	
2	Merak salmak	2	X	
3	Yola çıkmak	2	X	
4	Şahitlik etmek	1		X
5	Havalara uçmak	1	X	
6	Burnunu sokmak	1	X	
7	Rol oynamak	1	X	
8	Az gelmek	1	X	
9	Gurur duymak	1	X	
10	Özür dilemek	1	X	
11	Satışa çıkarmak	1	X	
12	Fark etmek	1	X	
13	Boş vermek	1	X	
14	Lakap takmak	1	X	
15	Geri dönmek	1	X	
16	Musallat olmak	1	X	
17	Rüyalarına girmek	1	X	

Tablo 20 incelendiğinde 8/A sınıfı öğrencilerin oluşturdukları metinlerde toplamda 20 kere deyim kullandığı belirlenmiştir. Karar vermek, merak salmak ve yola çıkmak deyimlerinin daha sık kullanıldığı belirlenmiştir. Şahitlik etmek deyimini anlamı dışında kullanılmış, onun dışındaki deyimler anlamlarına uygun kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Bayılıp ölmek

“Patlıcandan almış bir lokma, ahali bayılıp ölmesini beklerken tadının güzel olduğunu söylemiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmamıştır.

2. Rol oynamak

“Tarım hayatımızda önemli bir rol oynar.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Huzura kavuşmak

“Bu kasaba huzura kavuşuyor.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B Sınıfının Tarım konusunda kullandığı deyimler ve bu deyimlerin anlamlarına uygun kullanılıp kullanılmadığına ilişkin veriler tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. 8/B Sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Dalıp gitmek	1	X	
2	Eli Ayağı Birbirine Dolaşmak	1	X	
3	Yatağa düşmek	1	X	
4	Nasır tutmak	1	X	
5	Ders vermek	1	X	
6	Umutunu kesmek	1	X	
7	Eli darda olmak	1	X	
8	Havalara uçmak	1	X	
9	İleriye götürmek	1	X	
10	Farkına varmak	1	X	
11	Dikkate almak	1	X	
12	Dilinden anlamak	1	X	
13	Örnek vermek	1	X	
14	Dikkati çekmek	1	X	
15	Not almak	1	X	
16	Boş vermek	1	X	
17	Canını acıtmak	1	X	
18	Kapı dışarı etmek	1	X	
19	İntikamını almak	1	X	
20	Elde etmek	1	X	

Tablo 21 (Devam). 8/B Sınıfında Tarım Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
21	Yerle bir etmek	1	X	
22	Bir deri bir kemik kalmak	1	X	
23	Elinden geleni yapmak	1	X	
24	Gurur duymak	1	X	
25	Yolunu tutmak	1	X	
26	Emek vermek	1	X	

Tablo 21 incelendiğinde tarım konusunda 8/B öğrencilerinin 26 deyim kullandıkları tespit edilmiştir. Tekrar eden deyim belirlenmemiştir. Her öğrencinin farklı deyim kullandığı belirlenmiştir. Kullanılan deyimlerden hepsi anlamlarına uygun kullandıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Dikkate almak

“Bunları yaparken hava koşullarını da dikkate almalıyız.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Havalara uçmak

“Bizim aile mutluluktan havalara uçmuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Nasır tutmak

“Oğullarının elleri nasır tutmuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmamıştır.

2.2. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TİCARET KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının ticaret konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22. 8/A Sınıfında Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Karar vermek	4	X	
2	Yola çıkmak	4	X	
3	Üstüne gelmek	1	X	

Tablo 22 (Devam). 8/A Sınıfında Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
4	Hasret gidermek	1	X	
5	Oyun oynamak	1	X	
6	Pes etmek	1	X	
7	Özür dilemek	1	X	
8	Uykuya dalmak	1	X	
9	El uzatmak	1	X	
10	Muhtaç olmak	1	X	

Tablo 22 incelendiğinde 8/A sınıfı öğrencilerinin ticaret konulu metinlerde 16 kere deyim kullandıkları tespit edilmiştir. Karar vermek ve yola çıkmak en sık kullanılan deyimler olduğu belirlenmiştir. Diğer deyimlerin birer kez kullanıldıkları tespit edilmiştir. Deyimler anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Karar vermek

“Çarşıda gezerken bir adamdan arpa almaya karar vermiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Oyun oynamak

“Muhtara bir oyun oynamak istiyorlarmış.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. El uzatmak

“Helal ye harama el uzatma, demiştir.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının Ticaret konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 23’te sunulmuştur.

Tablo 23. 8/B Sınıfı Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Karar vermek	2	X	
2	Yola çıkmak	2	X	
3	Yolunu tutmak	2	X	X
4	İçinden geçirmek	1	X	
5	Eli ayağı birbirine dolanmak	1	X	

Tablo 23 (Devam). 8/B Sınıfı Ticaret Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
6	Vakit geçirmek	1	X	
7	İlgi görmek	1	X	
8	Gurur duymak	1	X	
9	Geç kalmak	1	X	
10	Tadı tuzu olmamak	1	X	
11	Elden gitmek	1	X	
12	Özür dilemek	1	X	
13	Gönül yapmak	1		X
14	Para etmek	1	X	
15	Hizmet etmek	1	X	
16	Gözü dönmek	1	X	
17	Elde etmek	1	X	
18	Karşılık vermek	1	X	
19	Dikkate almak	1	X	
20	Hayal kırıklığına uğramak	1	X	
21	Kafaya takmak	1	X	
22	Maceraya atılmak	1	X	
23	Rahat etmek	1	X	
24	Selam vermek	1	X	

Tablo 23 incelendiğinde 8/B sınıfı ticaret konulu metinlerde en sık karar vermek, yola çıkmak ve yolunu tutmak deyimlerini kullandıkları belirlenmiştir. Bu iki deyim ikişer kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer bütün deyimlerin birer kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Gönül yapmak deyiminin anlamı dışında kullanıldığı diğer deyimler anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Tadı tuzu olmamak

“Adamın tadı tuzu yoktu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Gurur duymak

“Bütün Türkiye onlarla gurur duyuyordu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Yolunu tutmak

“Ve mutlu bir şekilde evinin yolunu tuttu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.3. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının aile konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24. 8/A Sınıfının Aile Konusunda Kullandıkları Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Özür dilemek	2	X	
2	Fark etmek	2	X	
3	Teselli etmek	1	X	
4	Kavgaya tutuşmak	1	X	
5	Birlik olmak	1	X	
6	Güven Kazanmak	1	X	
7	Kulak misafiri olmak	1	X	
8	Adı geçmek	1	X	
9	Paha biçmek	1	X	
10	Kıymet bilmek	1	X	
11	Pişman olmak	1	X	
12	Kol kanat germek	1	X	
13	Aklı ermek	1	X	
14	Akıl sır ermemek	1	X	

Tablo 24 incelendiğinde aile konusunda 8/A sınıfının en sık fark etmek ve özür dilemek deyimlerini kullandığı tespit edilmiştir. Kullanılan tüm deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Aklı ermek

“Ali artık olan biten her şeyi anlıyor, aklı eriyordu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Kulak misafiri olmak

“Aralarında geçen konuşmaya kulak misafiri oldu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Kol kanat germek

“Çünkü aile küçükken sana kol kanat gerer.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının aile konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanılıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25. 8/B Sınıfın Aile Konusunda Kullandıkları Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Özür dilemek	2	X	
2	Dikkatini çekmek	2	X	
3	Yola çıkmak	2	X	
4	Kıymet bilmek	2	X	
5	Pişman olmak	1	X	
6	Aklını kullanmak	1	X	
7	Ayaklarına kara sular inmek	1	X	
8	Ödün vermemek	1	X	
9	Eğitim almak	1	X	
10	Strese girmek	1	X	
11	Oflayıp puflamak	1	X	
12	Karar vermek	1	X	
13	Hasret gidermek	1	X	
14	Vakit geçirmek	1	X	
15	Yolları ayrılmak	1	X	
16	Kendine hâkim olamamak	1	X	
17	Donup kalmak	1	X	
18	Kusura bakmamak	1	X	
19	Hafıza da yer edinmek	1	X	
20	Anlam vermek	1	X	
21	Kapı çalmak	1	X	
22	Helallik istemek	1	X	
23	Kafasının dikine gitmek	1	X	

Tablo 25 incelendiğinde 8/B sınıfının aile konusunda özür dilemek, dikkatini çekmek ve yola çıkmak deyimlerini ikişer kere kullandıkları tespit edilmiştir. Diğer tüm deyimlerin birer kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Kıymetini bilmek

“Bu yüzden ailelerimizin kıymetini bilelim.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Aklını kullanmak

“Kız tembel değildi aslında ama aklını kullanmak istemiyordu.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Strese girmek

“Çok üzerine gitmeyin çocukların, strese giriyorlar.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.4. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYVANCILIK KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının hayvancılık konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. 8/A Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Ders çıkarmak	2	X	
2	Gel zaman git zaman	1	X	
3	Gözüne çarpmak	1	X	
4	Darbe almak	1	X	
5	Hayran kalmak	1	X	
6	Galip gelmek	1	X	
7	Vicdan azabı çekmek	1	X	
8	İçi cız etmek	1	X	
9	Yüzü asılmak	1	X	
10	Etekleri zil çalmak	1	X	

Tablo 26 (Devam). 8/A Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
11	Ağzı kulaklarına varmak	1	X	
12	Bir deri bir kemik kalmak	1	X	
13	Söz vermek	1	X	
14	Yemeden içmeden kesilmek	1	X	
15	Bağrına basmak	1		X

Tablo 26 incelendiğinde 8/A sınıfının hayvancılık konusundaki yazılı metinlerde ders çıkarmak deyimini iki kere kullandığı tespit edilmiştir. Diğer tüm deyimlerin birer kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Bağrına basmak deyiminin anlamına uygun kullanılmadığı tespit edilmiştir. Diğer deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Cız etmek

“Elif o manzarayı görünce içi cız etmiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Etekleri zil çalmak

“Bu haberi duyunca çok sevinmiş, resmen etekleri zil çalmış.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Hayran kalmak

“Kedi o kadar güzel olur ki görenler hayran kalır.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının hayvancılık konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27. 8/B Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Gurur duymak	2	X	
2	Şefkat göstermek	1	X	
3	Aklını kaçırmak	1		X
4	Zarar vermek	1	X	
5	Tahrip etmek	1	X	

Tablo 27 (Devam). 8/B Sınıfında Hayvancılık Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
6	Neye uğradığını şaşırarak	1	X	
7	Değer vermek	1	X	
8	Mahsur kalmak	1	X	
9	Lafa atlamak	1	X	
10	İşe koyulmak	1	X	
11	Zevk almak	1	X	
12	Göz açıp kapanıncaya kadar	1	X	
13	Dengesini bozulmak	1	X	
14	Başına gelmek	1	X	

Tablo 27 incelendiğinde hayvancılık konusunda 8/B sınıfındaki metinlerde gurur duymak deyiminin iki kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer tüm deyimleri birer kere kullandıkları tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Korktuğu başına gelmek

“Korktuğu başına gelmiş, hayvanların bir tanesi bile yokmuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Değer vermek

“Sokaktaki hayvanlara her zaman çok değer vermiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Mahsur kalmak

“Damla bir gün okuldan eve dönerken ağaçta mahsur kalan bir kedi görmüş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.5. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM- ÖĞRETİM KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının eğitim-öğretim konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. 8/A Sınıfında Eğitim-Öğretim Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Gurur duymak	2	X	
2	Eğitim almak	1	X	
3	Sorun çıkarmak	1	X	
4	Eline bakmak	1	X	
5	Gına gelmek	1	X	
6	Kıymetini bilmek	1	X	
7	Ayakları üstünde durmak	1	X	
8	Önem vermek	1	X	
9	Dalga geçmek	1	X	

Tablo 28 incelendiğinde Eğitim – öğretim konusu metinlerinde 8/A sınıfında 10 deyim kullanıldığı tespit edilmiştir. Gurur duymak deyiminin 2 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Gına gelmek

“Artık Ekim’in kavgalarından gına gelmişti.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Gurur duymak

“Ailesi, akrabaları Fuat ile gurur duymuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Kıymetini bilmek

“Eğer eğitimin kıymetini bilirsek güzel meslekler edinip...” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının eğitim-öğretim konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29. 8/B Sınıfında Eğitim-Öğretim Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Adam akıllı	1	X	
2	Destek olmak	1	X	
3	Söz vermek	1	X	
4	Sözünü tutmak	1	X	
5	Pes etmek	1	X	
6	Alt üst olmak	1	X	
7	Ümidini kesmek	1		X
8	Gurur duymak	1	X	
9	İşe yaramak	1	X	
10	Küçük düşürmek	1	X	
11	Kavgaya tutuşmak	1	X	
12	Çaba göstermek	1	X	
13	Ağzı kulaklarına varmak	1	X	
14	Adam olmak	1	X	
15	Mürekkep yalamak	1	X	
16	İğne atsa yere düşmemek	1	X	
17	Gönül almak	1	X	
18	Nasihat vermek	1	X	
19	Burun kıvrırmak	1	X	
20	Kafası karıştırmak	1	X	
21	Dilinde tüy bitmek	1	X	
22	Tatmin etmek	1	X	
23	Çaba harcamak	1	X	

Tablo 29 incelendiğinde 8/B sınıfı öğrencileri Eğitim-öğretim konulu metinlerde 24 defa deyim kullandıkları tespit edilmiştir. 8/B sınıfının eğitim öğretim konusunda her deyimini eşit sıklıkta kullandıkları tespit edilmiştir. Ümidini kesmek deyiminin anlamı dışında, diğer deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Gönül olmak

“Babasının pek gönül yokmuş ama annesi çok sevdiği için sahiplenmişler.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Burun kıvırmak

“Çocuk büyümüş egolu her şeye burun kıvıran bir çocuk olmuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Ağzı kulaklarına varmak

“Zaten babam anlamamın iyileşeceğini söyleyince ağzım kulaklarıma varmıştı.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.6. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EĞLENCE KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A sınıfının eğlence konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30. 8/A Sınıfında Eğlence konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Ağzı kulaklarına varmak	3	X	
2	Havalara uçmak	1	X	
3	İhtiyaç duymak	1	X	
4	Zarara uğramak	1	X	
5	Değer vermek	1	X	
6	Özen göstermek	1	X	
7	Zevk almak	1	X	
8	Gözüne girmek	1	X	
9	Kafa dinlemek	1	X	
10	Ayakları yerden kesilmek	1	X	
11	Canı sıkılmak	1	X	
12	Etekleri zil çalmak	1	X	
13	Özür dilemek	1	X	
14	Zil takıp oynamak	1	X	

Tablo 30 incelendiğinde 8/A sınıfının eğlence konusunda 16 deyim kullandığı tespit edilmiştir. Üç defa ile en sık kullanılan deyim ağzı kulaklarına varmak deyiminin olduğu tespit edilmiştir. Diğer deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Etekleri zil çalmak

“Etekleri zil takan çocukları eve getirmek istemediler.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Gözüne girmek

“Amaçladıkları her şey öğretmenin gözüne girmekmiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Zil takıp oynamak

“Hazal da kafede zil takıp oynuyordu sanki.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının eğlence konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31. 8/B Sınıfında Eğlence Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Söz vermek	2	X	
2	Etekleri zil çalmak	2	X	
3	Vakit geçirmek	2	X	
4	Ağzı kulaklarına varmak	1	X	
5	Ağzı açık kalmak	1	X	
6	Önlem almak	1	X	
7	Dikkat çekmek	1	X	
8	Başından geçmek	1	X	
9	Ne olur ne olmaz	1	X	
10	Ayaklarına kara sular inmek	1	X	
11	Dolup taşmak	1	X	
12	Havalara uçmak	1	X	
13	Aklında kalmak	1	X	
14	Elinden almak	1	X	

Tablo 31 incelendiğinde eğlence konusunda 8/B öğrencilerinin 17 defa deyim kullandığı tespit edilmiştir. En sık söz vermek, etekleri zil çalmak ve vakit geçirmek deyimlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldıkları

tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Ağzı açık kalmak

“Bazılarının da şaşkınlıktan ağızları açık kalır.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Elinden almak

“Demek ki onların bu hakları başkaları tarafından ellerinden alınmış demektir.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Havalara uçmak

“Bana göre eğlence sevinçten havalara uçmak demektir.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.7. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜR KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının Kültür konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32. 8/A Sınıfı Kültür Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Yola çıkmak	1	X	
2	Uyum sağlamak	1	X	
3	Şaşkına dönmek	1	X	
4	Kendine özgü	1	X	
5	Dillere destan	1	X	
6	Ün salmak	1	X	

Tablo 32 incelendiğinde kültür konusunda 8/A sınıfı öğrencilerinin 6 kez deyim kullandıkları tespit edilmiştir. Kültür konusu 8/A öğrencilerin en az deyim kullandıkları konu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu konuda en çok yola çıkmak deyimini kullandıkları tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Dillere destan

“Bir de lokumu vardır ki dillere destandır.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Şaşkına dönmek

“Onur zeybeğin kıyafetlerini görünce çok şaşırmış, şaşkına dönmüştü.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Ün salmak

“Bütün dünyaya ün salmıştır.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının Kültür konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler Tablo 33’te sunulmuştur.

Tablo 33. 8/B Sınıfı Kültür Konusunda Kullandıkları Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Sahip çıkmak	3	X	
2	Zarar vermek	1	X	
3	Akla gelmek	1	X	
4	Kendine özgü	1	X	
5	Tadı damağında kalmak	1	X	
6	Aklına gelmek	1	X	
7	Tadını çıkarmak	1	X	

Tablo 33 incelendiğinde 8/B sınıfı öğrencilerinin kültür konusunda 9 deyim kullandığı tespit edilmiştir. Kültür konulu yazılı anlatımlarda 8/B sınıf öğrencilerinin en az deyimini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu konuda en sık sahip çıkmak deyimini kullandıkları tespit edilmiştir. Deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Sahip çıkmak

“Yemeklerimizi koruyup sahip çıkmalıyız.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Tadını çıkarmak

“Kırık hava severler, onsuz düğünün tadını çıkaramazlar.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Tadı damağında kalmak

“Asla unutmam tadı damağımda kaldı.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2.8. SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KONULU YAZILI ANLATIMLARINDAKİ DEYİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8/A sınıfının teknoloji konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 34’te sunulmuştur.

Tablo 34. 8/A Sınıfının Teknoloji Konusunda Kullandıkları Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Gözü doymak	2	X	
2	Vakit geçirmek	2	X	
3	Geri kalmak	2	X	
4	Kendine has	1	X	
5	Göz ardı etmek	1	X	
6	Uzak durmak	1	X	
7	Dikkat çekmek	1		X
8	Farkına varmak	1	X	
9	İcat çıkarmak	1		X
10	Başını kaldırmak	1	X	

Tablo 34 incelendiğinde 8/A sınıfının teknoloji konusunda 14 deyim kullandığı tespit edilmiştir. 8/A sınıfı teknoloji konusunda en sık gözü doymak ve vakit geçirmek deyimlerini kullandıkları tespit edilmiştir. İcat çıkarmak ve dikkat çekmek deyimlerinin anlamları dışında, diğer deyimlerin anlamlarına uygun kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Uzak durmak

“Tabletten uzak durmuş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Dikkatini çekmek

“Evde dikkatini çekecek bir şey mi var?” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Başını kaldırmak

“Telefon aldı ondan başını kaldırmıyor.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

8/B sınıfının teknoloji konusunda kullandığı bütün deyimler ve anlamlarına uygun olarak kullanıp kullanılmadıklarına ilişkin bilgiler tablo 35’te sunulmuştur.

Tablo 35. 8/B Sınıfında Teknoloji Konusunda Kullanılan Deyimler

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	Anlamına Uygun	Anlamına Uygun Değil
1	Karar vermek	2	X	
2	Lafı uzatmak	1	X	
3	Ağzı açık kalmak	1	X	
4	Ayağını denk almak	1	X	
5	Gözüne ilişmek	1	X	
6	Gözden kaybolmak	1	X	
7	Yüreği ürpermek	1	X	
8	Tır tir titremek	1	X	
9	Hataya düşmek	1		X
10	Söz vermek	1	X	
11	Hak vermek	1	X	
12	Yol açmak	1	X	
13	Dilinde tüy bitmek	1	X	
14	Küplere binmek	1	X	
15	Gurur duymak	1	X	
16	Temel atmak	1	X	
17	Tehlikeye atılmak	1	X	
18	İlk göz ağrısı	1	X	
19	Lafı uzatmak	1	X	

Tablo 35 incelendiğinde 8/B sınıfının teknoloji konusunda 23 deyim kullandığı tespit edilmiştir. 8/B sınıfının teknoloji konulu metinlerde en sık karar vermek deyimini kullandığı tespit edilmiştir. Hataya düşmek deyiminin anlamına uygun kullanılmadığı

tespit edilmiştir. Diğer deyimler anlamlarına uygun kullanılmıştır. Bu deyimlerden rastgele seçilen üç tanesinin öğrenci metinlerinde yer aldığı hali şöyledir:

1. Dilinde tüy bitmek

“Bilgisayar oynama diye dilinde tüy bitmiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

2. Karar vermek

“İnternetin fişini çekip bilgisayarı bir yere saklamaya karar vermişler.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

3. Küplere binmek

“Doğa eve geldiğinde sinirden küplere binmiş.” Bu bağlamda bakıldığında deyim anlamına uygun kullanılmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların yorumlanıp değerlendirilmesi ile ilgili sonuçlar verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre son bölümde öneriler sıralanmıştır.

Sonuç

Deyimler, bazı durumlar karşısında kısa ve öz sözlerle derin anlamlar iletebilen ifadelerdir. Atasözleri ise öğüt vermek ve gerçekleri açıklamak için kullanılan, kavramları mecaz yoluyla ileten kalıplardır. Her ikisi de anlatımın gücü ve estetik değerini yükselten ifadelerdir; zihinsel kavrayıştan çok dilin zenginliğiyle etkileyicilik kazanırlar (Aksoy 1988, Hatiboğlu 1963: 64). Atasözleri ve deyimler dilin zenginliğini ve anlatım gücünü ortaya koyan önemli kültürel unsurlardır. Bu kalıplar, insan deneyimlerini derinlemesine ifade ederken, kısa ve öz biçimde büyük bir bilgelik ve tecrübe barındırırlar. Bu çalışmada, atasözlerinin toplumda yaygın olarak öğüt verme ve yol gösterme işleviyle kullanıldığı; deyimlerin ise mecaz yoluyla duygu ve düşünceleri güçlü bir şekilde ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu ifadelerin, sadece dilin yapısal öğeleri değil aynı zamanda kültürel mirasımızın önemli bir parçası olduğu görülmüştür. Dilbilimsel ve kültürel açıdan atasözleri ve deyimlerin incelenmesi, insan iletişimindeki derin etkisini anlamamızı sağlamakla birlikte, dilin evrensel ifade biçimlerinden biri olarak değerlendirilmesini sağlar.

Örneklem seçilen Erenler köyünde bulunan ortaokul Afyonkarahisar'da akademik başarı bakımından araştırmacının gözlemlerine göre ortalama başarıya sahip bir ortaokuldur. Örneklem bu şekilde belirlenmesi bu bakımdan Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kırsal alanda bulunan okullardaki öğrencilerin yazılı anlatım durumlarını görmek için de değerlendirilebilir. Araştırmada toplam 18 adet atasözü kullanılmıştır. Bu atasözlerinden 11 'inin anlamına uygun kullanıldığı, 8'inin anlamına uygun kullanılmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yazdıkları 8 metinde 276 deyim kullandıkları tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına benzer sonuçların elde edildiği birtakım çalışmalar bulunmaktadır. Ortaokul düzeyindeki Uluçay ve Börekçi (2015)'nin çalışmasında 6. sınıfların oluşturduğu metinlerde yer alan deyimler belirlenmeye çalışılmıştır. 60 öğrencinin 3'er metin yazdığı çalışmada toplam 481 kez deyim kullandıkları tespit edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin 180 metinde 481 deyim bulması ile

8. sınıfların 258 metinde 256 deyim bulması karşılaştırıldığında 8. sınıfların daha çok metinde daha az deyim buldukları tespit edilmiştir.

7. sınıfta öğrenim gören 100 öğrenci ile çalışılmış ve öğrencilerin atasözü dağarcıklarının 166, deyim dağarcıklarının 173 olduğu tespit edilmiştir. 8. sınıf öğrencileri ile yapılan bu çalışmada 43 öğrencinin yazdığı 258 metinde 18 atasözüne ulaşılmıştır. Kayhan (2009)'ın araştırması ile bu araştırmanın bulgularına bakıldığında 8. sınıf öğrencilerinin daha az atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. 8. sınıf öğrencilerinin atasözü dağarcıkları yeteri kadar fazla olsaydı metinlerde kullanılan atasözlerinin daha fazla olması beklenilirdi. Bu yönden 8. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine oranla daha az atasözü dağarcığına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yazılı anlatımların birçoğunda deyimler anlamına uygun kullanılmıştır. Ulaşılan veriler ile öğrencilerin deyimleri atasözlerinden daha iyi anlamlandırdıkları ve yazılarında anlamlarına daha uygun kullandıkları tespit edilmiştir. Çalışma grubunda bulunan öğrenciler için deyimler atasözlerinden daha sık tercih edilen bir dil unsurudur. Dilimizin oldukça zengin bir dil olduğu bilinmektedir. Bu durum öğrencilerin yaşantılarında deyimlerle daha fazla karşılaştıkları sonucuna ulaştırır. Bu karşılaşmaların onların konuşmalarına ve yazılarına olumlu etki etmesi beklenir. Karşılaşılan bir durum ya da duygu deyim kullanılarak daha etkili ifade edilmektedir. İncelenen diğer çalışmaların sonuçları ile bu çalışma bulguları karşılaştırıldığında Erenler köyü öğrencilerine ait yazılı anlatımlarda atasözü kullanımının yetersiz olduğu, deyim kullanımının atasözü kullanımlarına göre daha yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Türkçe ders kitaplarında atasözü ve deyimlerle ilgili konuşma ve dinleme/izleme etkinliklerine yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu nedenle, öğrencilerin ders kitaplarında yer alan atasözü ve deyimlerin özlü ve etkili ifade yeteneklerini anlamalarını sağlamak amacıyla, yeni öğrenilen atasözü ve deyimlerin kullanılmasını teşvik eden konuşma ve dinleme/izleme etkinliklerine daha fazla önem verilebilir.

Deyim ve atasözleri 5. sınıflar için T.5.3.6., 6.sınıflar için T.6.3.6., 7. sınıflar için T.7.3.6. ve 8. sınıflar için T.8.3.6. olan “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.” kazanımı ile Türkçe eğitim programında yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca T.8.4.7. “Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.” kazanımı da deyim ve atasözleri ile ilgi kazanım olarak belirlenmiştir. Bu kazanımların, öğrencilerin

kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmek için oldukça yetersiz olduğu belirlenmiştir. Bu kazanımların okuma ve yazma becerilerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamdan yola çıkarak daha fazla deyim ve atasözü kazanımının müfredata eklenebileceği öğrencilere beceri kazandırmada önemli olacaktır. Atasözü ve deyimlerle ilgili kazanımların okuma ve yazma becerilerinde olduğu görölmüştür. Öğrencilerin atasözü ve deyimlerle ilgili kazanımları, yalnızca bu iki beceride değil tüm becerilerde gözlemlendiğinde onlara fayda sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu tezde kırsal bir yörede bulunan Erenler köyü öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki atasözü ve deyim kullanma becerileri üzerinde durulmuştur. Bu tür okullarda öğrencilerin seviyeleri farklılık göstermektedir. Sınıflarda başarılı olan öğrenciler olduğu gibi orta seviye ve alt seviye öğrenciler de bulunmaktadır. Bu tezde yazılı anlatımları incelenen öğrencilerden başarılı olanların metinlerinde daha çok sözcük grubu kullanıldığı görölmüştür. Başarı düzeyi sınıf seviyesinden geri olan öğrencilerin kendilerini daha düz cümlelerle ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Bu araştırma bulguları göz önüne alınarak ilkokul ve ortaokul ders kitaplarında daha fazla deyim ve atasözü kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle atasözleri ile metinlerde daha çok karşılaşılması gerekir. Okuma ve dinleme metinlerinden sonra gelen ders kitabı etkinliklerinde atasözü ve deyimlere daha sık yer verilmelidir.

İlkokul ve Ortaokul öğrencileri evlerindeki ve okullarındaki kütüphanelerde yaşlarına ve seviyelerine göre Türkçe bakımından zengin kitaplarla karşılaşmalıdır.

Bu tezde kırsal bir yöredeki ortaokul öğrencileri arasındaki veriler karşılaştırılmıştır. Bunun dışında daha merkezi, akademik başarısı ve sosyo-ekonomik düzeyi gelişmiş bir okulda bu araştırma yapılabilir. Ayrıca örneklem olarak orta seviye kırsal yöre bir ortaokul ile merkezi ve akademik yönden daha başarılı olan öğrencilerin yazılı anlatımları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, B. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Kitaplarının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Akar, Y. (1994). Deyimlerde Güçlü ve Etkin Anlatım. *Dil Dergisi*, 18, 32- 36.
- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1988a). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Atasözleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yay.
- Aksoy, Ö. A. (1988b). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp Yay.
- Akyol, Ö. A. (2006). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Altunışık, R. vd., (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Apaydın, D. (2007). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir yöntem denemesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arı, G. (2003). *İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Kelimeler ve Bu Kelimelerin Kullanılabilirliği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arıca Özkök, E. (2008). Türkçe Deyimlerin Tahmin Edilebilirliğinde Anlam bilimsel ve Bilişsel Özelliklerinin Etkisi. *14. Uluslararası Türk Dilbilim Kurultayı: 7-8-9 Ağustos*. Ankara Üniversitesi, Side-Türkiye.
- Arslan Kutlu, H. (2006). MEB İlköğretim 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Sözvarlığı Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Artun, E. (2004). *Türk Halk Edebiyatına Giriş*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Bağcı, H. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin atasözleri ve deyimleri algılama düzeyi. *TÜBAR-XXVI*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Bayraktar, N. ve Yaşar, F. Ö. (2005). İlköğretim I. kademe V. sınıfta deyim öğretimine ilişkin uygulamalar ve deyim öğretimine yeni bir yaklaşım. *TÖMER Dil Dergisi*, 127, 7-19.
- Baysal, A. D. (2007). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının kelime serveti bakımından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Bilgin, M. (2006). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışkan, N. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi. *Turkish Studies*, 5(4), 258-275.
- Çifçi, M. ve Soyuçok, M. (2021). Türkçe öğretim programlarında hikâye yazma öğretimi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(5), 309-332.
- Çiftçi, Ö. ve Çeçen, M. A. (2010). İlköğretim 6-8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Anlamı Bilinmeyen Sözcükler Açısından Değerlendirilmesi. *Türkçe Öğretiminde Güncel Tartışmalar*. (ss. 122- 137). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları.
- Çotuksöken, Y. (2000). Türkçe ve Edebiyat Ders Kitapları Nasıl Olmalı? *Milliyet Sanat Dergisi*, 487(9), 7- 10.

- Demir, C ve Karakaş Yıldırım, Ö. (2019) Türkçede Metaforlar ve Metaforik Anlatımlar. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1085-1096
- Demir, C. (2010). İlköğretim 2. Kademe Türkçe Ders Kitaplarının İçerik ve Sözcük Sayısı Bakımından Değerlendirilmesi. *Türkçe Öğretiminde Güncel Tartışmalar*. (ss. 53-66). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları.
- Dervişoğulları, N. (2008). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretilen Sınıflarda Oyunlarla Sözcük Öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğrul, S. K. (2007). *Effects of Childrens Literature on Success in Vocabulary Teaching*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkul, A. B. (2008). *İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Kitaplarındaki Olaya Dayalı Metinlerin Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirmedeki Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Esin, B. (2007). Eğitiminde bir araç olarak atasözü. 38. (ICANAS) Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi'nde bildiri olarak sunuldu. *Bildiriler: dil bilimi, dil bilgisi ve dil eğitimi*, II. cilt / yay. haz. Zeki Dilek. Ankara:Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Fil, O. (2006). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Sözcük Türlerinin Öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gaziantep Üniversitesi.
- Göçer, A. (2010). Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı. *Turkish Studies*. 5(1), 1007- 1036.
- Günay Çavdar, F. (2007). *8. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kelime Serveti Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Gündüzalp, S. (2003). *Deyimler ve Öyküleri* (Birinci Kitap). İstanbul: Zafer Yayınları.
- Güneş, F. (2002). *Ders Kitaplarının İncelenmesi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Hatiboğlu, V. (1963-64). Atasözleri ve Deyimler, *Türk Dili*. 13(152). 469-471, Ankara. TDK Yay.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karakurt, A. (2023). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Geçen Atasözü İle Deyimlerin Tespit Ve Sınıflandırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Kaya, E. (2008). *İlköğretim 2. Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Sözvarlığı İncelemesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Kayhan, G. Ç. (2009). *Hakkâri/Yüksekova 75. Yıl Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ilköğretim 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin deyim, atasözü ve bilmece dağarcıklarının belirlenmesi ve bunların öğretilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Keklik, S. (2010). Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Atasözleri ve Özdeyişler Açısından İncelenmesi. *Türkçe Öğretiminde Güncel Tartışmalar*. Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları. 95- 113.
- Keskin, A. (2007). Dil-Kültür İlişkisi ve Okuma Kültürü-Okuduğunu Anlamama Koşullanma ve Öğrenme Sorunu mu? S. Sever (Yay. Haz.), II. Ulusal Çocuk ve

- Gençlik Edebiyatı Sempozyumu: 04-06 Ekim 2006 (ss. 629- 640). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2006). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kubbealtı Lûgati. (t.y.). Kubbealtı Lûgati.. Erişim Tarihi: Nisan 25, 2024, <https://lugatim.com/>
- Kurudayıoğlu, M. (2005). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kutlu, H. A. (2006). *MEB İlköğretim 6, 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- MEB (1995). Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, 2434.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>.
- Mert Lüle, E. (2009). *Türkçenin Sözvarlığı Açısından Eflatun Cem Güney'in Derleyip Yazdığı Masallar*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oğuz, B. ve Aydın, İ. S. (2016). Ortaokullarda çalışan Türkçe öğretmenlerinin öğrenme alanlarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(14), 479-508.
- Oğuz, B. ve Doğan Kahtalı, B. (2020). Yazma stratejilerine yönelik bir derleme çalışması ve stratejilerin yazma kazanımlarıyla ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 119137.
- Oğuz, B. ve Yıldırım, G. (2023). Opinions of Gifted Students on Creative Writing Activities Carried.
- Onan, B. ve Baş, B. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarında deyim kullanımı: Hatay ve Sivas örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 113-139.
- Out with Blackout Technique, Education In An Innotive Perspective İçinde (Ed. Prof. Dr. Kelime Erdal, Dr. Sercan Alabay, Dr. Gültekin Erdal). Sentez Yayıncılık.
- Özbay, M. (2000). *Öğretmen Görüşlerine Göre Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Özdemir, E. (1990). *Edebiyat Bilgileri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özer, M. (2005). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Kelime Serveti Bakımından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. New York: John Wiley ve Sons, Ltd.
- Pehlivan, A. (2003). Türkçe Ders kitaplarında Sözcük Dağarcığını Geliştirme Sorunu ve Çözüm Yolları. *Dil Dergisi*. 122, 84-91.
- Sağlam, M. Y. (2001). Atasözleri ve Deyimlerde İmgelem. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(11), 45-51.
- Singleton, R.A. and Straits, B.C. (2005) *Approaches to Social Research*, (4. Baskı). New York: Oxford University Press.
- Sönmez, H. (2011). Türkçe Ders Kitabındaki İki Temada Sık Kullanılan Sözcükler ve Bunların Bilişsel Şemaları. *Türkçe Öğretimi Üzerine Çalışmalar*. (ss. 123- 133). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

- Temur, T. (2006). *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurlarının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Turgut, Ö. (2006). *Yabancı Dil Dersinde Pedagojik Uygulama Açısından Sözcük Öğretimi ve Sözcük Dağarcığını Geliştirme Yöntem ve Tekniklerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim Tarihi: Nisan 25, 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Uluçay, M., ve Börekçi, M. (2015). Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları deyimler üzerine bir inceleme, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 317-338.
- Uzdu, F. (2008). *Betimleyici Metinlerin Dilsel Özellikleri ve Bu Tür Metinler Yoluyla Sözcük Öğretimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Uzun, L. (1991). *Deyimleşme ve Türkçede deyimleşme dereceleri*. Dilbilim Araştırmaları. Ankara: Hitit.
- Varışoğlu, B., Şeref, İ., Yılmaz, İ., ve Gedik, M. (2014). Deyim ve Atasözlerin Öğretilmesinde Görsel Bir Araç Olarak Karikatürlerin Başarıya Etkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, (41), 226-242.
- Yalçın, S. K. (2005). *İlköğretim 1. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözvarlığı Unsurlarının Eğitsel Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yaman, H. ve Gülcan, F. (2009). Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Etkinliği Olarak Deyim Öğretimi: Gösteri Tekniği Uygulaması. *SAU Fen- Edebiyat Dergisi*, XI(1), 59-71.
- Yemenici, A. İ. ve Koca, S. (2023). 3.ve 4. Sınıf Bilsem öğrencilerinin yazma çalışmalarında yazım ve noktalama kurallarına uyma durumları üzerine bir inceleme. *Kocatepe Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2), 140-167.
- Yeşil, H. (2000). Çocuk kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin önemi. S. Sever (Ed.). *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, (ss. 244-252). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Yeşil, Y. (2014). Bir gelenek, bir deyim: Mürekkep yalamak. *Türkbilig*, 127-132.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112),7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2008). *Muğla İlköğretim Okullarının 1,2,3,4,5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Kelime ve Kelime Gruplarının Davranış Değişikliği Oluşturmasına Yönelik Katkıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: Özdemir Yayınları.

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Ek 1. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	89
Ek 2. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	90
Ek 3. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	91
Ek 4. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	92
Ek 5. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	93
Ek 6. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	94
Ek 7. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	95
Ek 8. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	96
Ek 9. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.....	97

Ek 1. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

DÜĞÜN

Düğün nasıl olur önce birer tuzluk süsleme yapılır
güzelikten sonra Gelin Gelin Damat gelir oynarlar birde damatın
babası annesi gelin biden Gelinin Annesi gelir birde Babası gelir
Sonra Qnaslar para saçılır girilene oynarlar oynadından sonra
herkez evlene dağınır gelin le damat erlerine gideller
Çok yıl geçti ondan sonra damatın askerlik sepi gelir
ondan kutlanır sonra askerliğini arkasından sa dökülür
arkeye gelir askeride eğitim verilir 6 ay geçer ondan
sonra gelir birde kutlama olur ondan sonra evine gelir

Düğün birer herkez erlerine dağılır

Düğün birer herkez erlerine

Ek 2. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Çiftlikte Bir gün

Benim büyük dedemin bir hayvan çiftliği vardır.

Biz bir gün büyük dedeme gittim ve oradaki hayvanlara baktım ve orda at, eşek, köpek, koyun, inek, Düve ve dana vardı. Biz koyunları ineklerle birlikte dağlara götürdük. 3 köpek 100 koyun 20 Düve 5 dana vardı ve biz dağdayken dağdaki kurtlar yanımıza gelip koyunlara saldırdı ve dedem tüfekle havaya sıktı ve kurtlar korkup kaçtı ve bizim karabaş, sakallı ve bulut onları kovaladı ve onları korkuttular.

Öndan sonra biz eve gittik hayvanları evlerine koyduk ve suyunu ve yemini verdik.

Ek 3. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Aile Tanıtımı

Merhaba ben kadir bugün ailemi tanıtı-
cam

benim ailem 5 kişiden oluşur babam
annem, ablam, ben ve kardeşim babam şekerleme
de çalışır ortalama 11.500 12.000 arası
maaş alır annem ev hanımı kardeşime bakar
ablam sıtaya gider ve ortalama 7.000 6.500
arası maaş alır ben okula giderim gezerim
sömestir tatilinde çalışırım. kardeşim 4
yaşında evde duran çocuktur

benim ailem bukadardır.

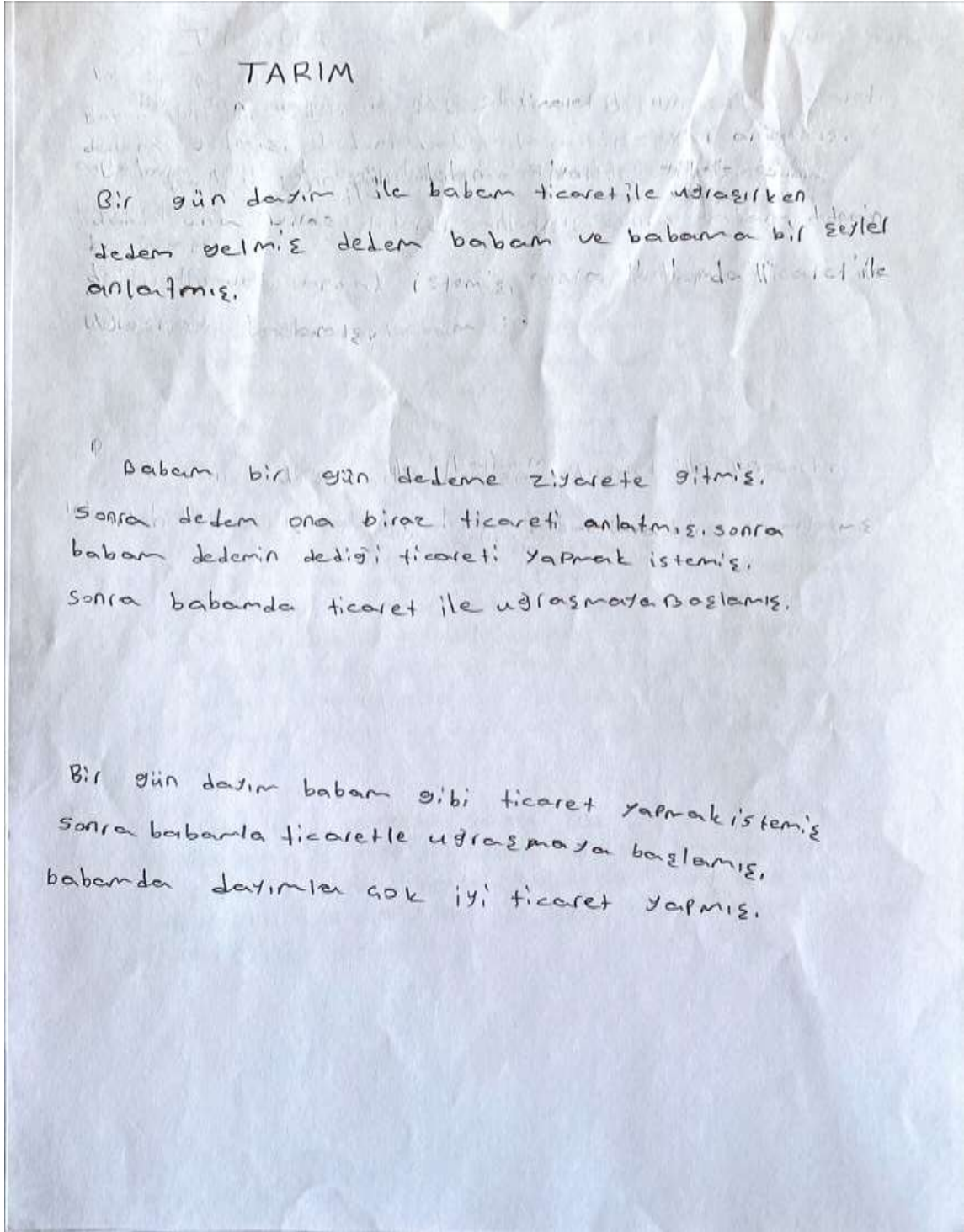
Ek 4. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Ticaret

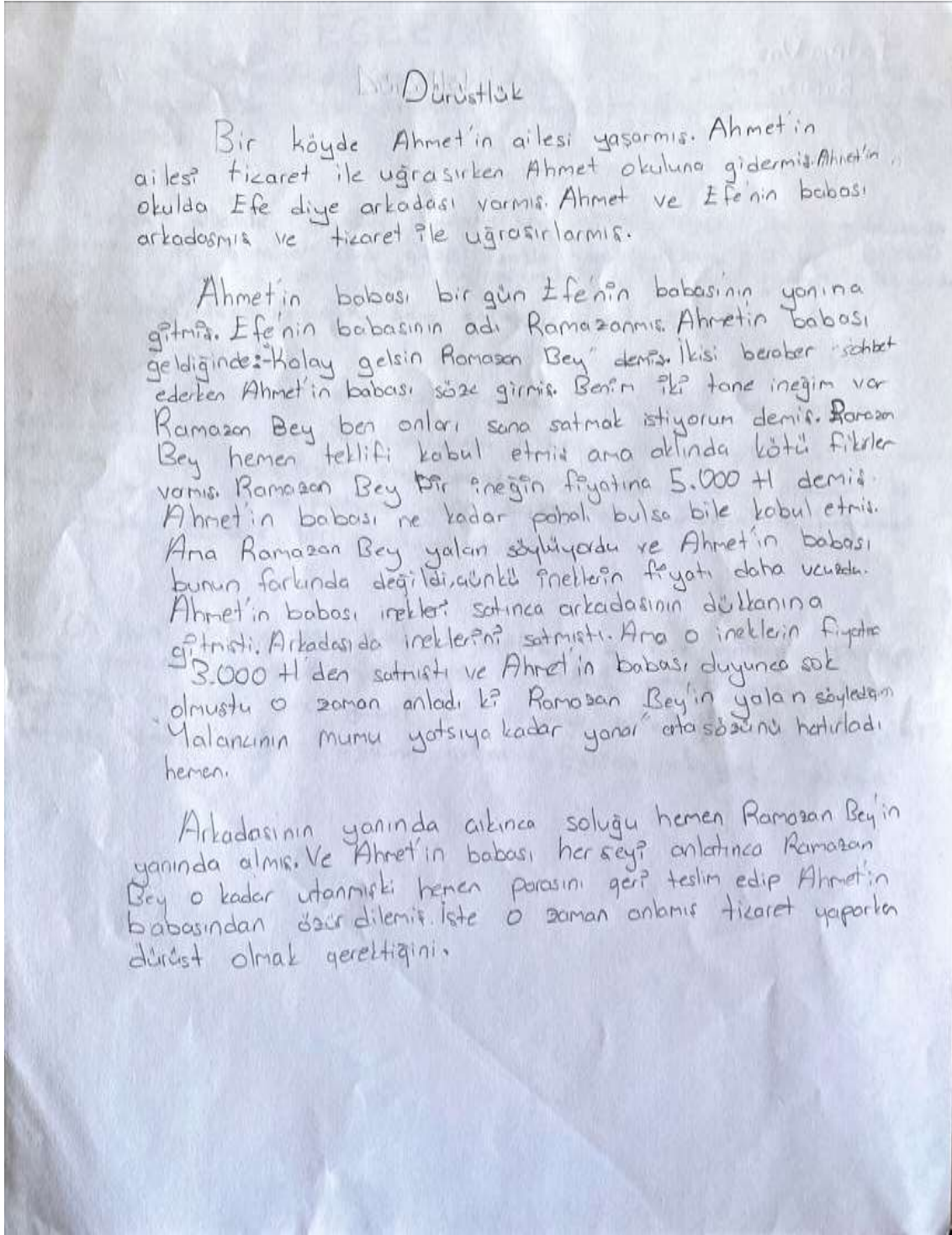
Bir adam ve bir çocuk varmış köyde yaşıyorlarmış.
Her hasat zamanında köye giderler.

Hasat zamanı gelmiş gitmiş. Mayıs veya Haziran fidelerini alıp dikmeye başladılar.
Çizgiye çapraz olacak şekilde fukurlarına başladı. Öglü ise fideleri -
çapraz şekilde fideleri bırakıyor. Sonra fideleri dikmeye başlıyorlar bahçe-
yi aralık günlerde suluyorlar. Bir kaç ay geçtikten sonra arıkları alıyorlar.
Aralardan bir kaç ay geçtikten sonra küçük küçük biberle almaya başladı.
Bahçe dedi fideler yavaş yavaş almaya başladı. Bahçe dedi mahsul bir-
kaç ay geçtikten sonra iyice büyüdü. Babası ve oğlu mahsulü toplayıp
Pazarla götürüp satacaklar ve bu böyle devam eden.
Akıp gittiler.
Sonunda kış gelir hasat biten. Tarlayı sürüp bırakırlar.
Kışları evlerinde oturup kışlarını geçirir.

Ek 5. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Ek 6. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Ek 7. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

EĞLENMEK

Eğlenmek çok güzel şeydir, insanlar boş zaman eğlenirler. Düğünlerde, partilerde, doğum günlerinde ve sevdiklerinin yanında olduklarında çok eğlenirler.

Bir gün ailemle beraber lunaparka gittik, annem, ben, kardeşlerim ve babaannemle beraber çok güzel vakit geçiriyorduk. Biz 4 kardeşiz ve dördümüz de o kadar güzel eğleniyorduk ki hiç eve gitmek istemiyorduk. Atlıkarıncılar, dönmedolarlar dolup taşmıştı çocuklarla.

Bir tane çocuk vardı ve annesine zorla dondurma aldırmaya çalışıyordu. Annesine zorla dondurma aldırdı tam yalıyordu ki dondurma elinden kayıp düştü. Bizde tam oradan geçiyorduk ve o çocuğu izliyorduk, o çocuğun dondurması yere düştüğünde kahkahalara boğulduk. Bir yandan üzüldük bir yandan sevindik.

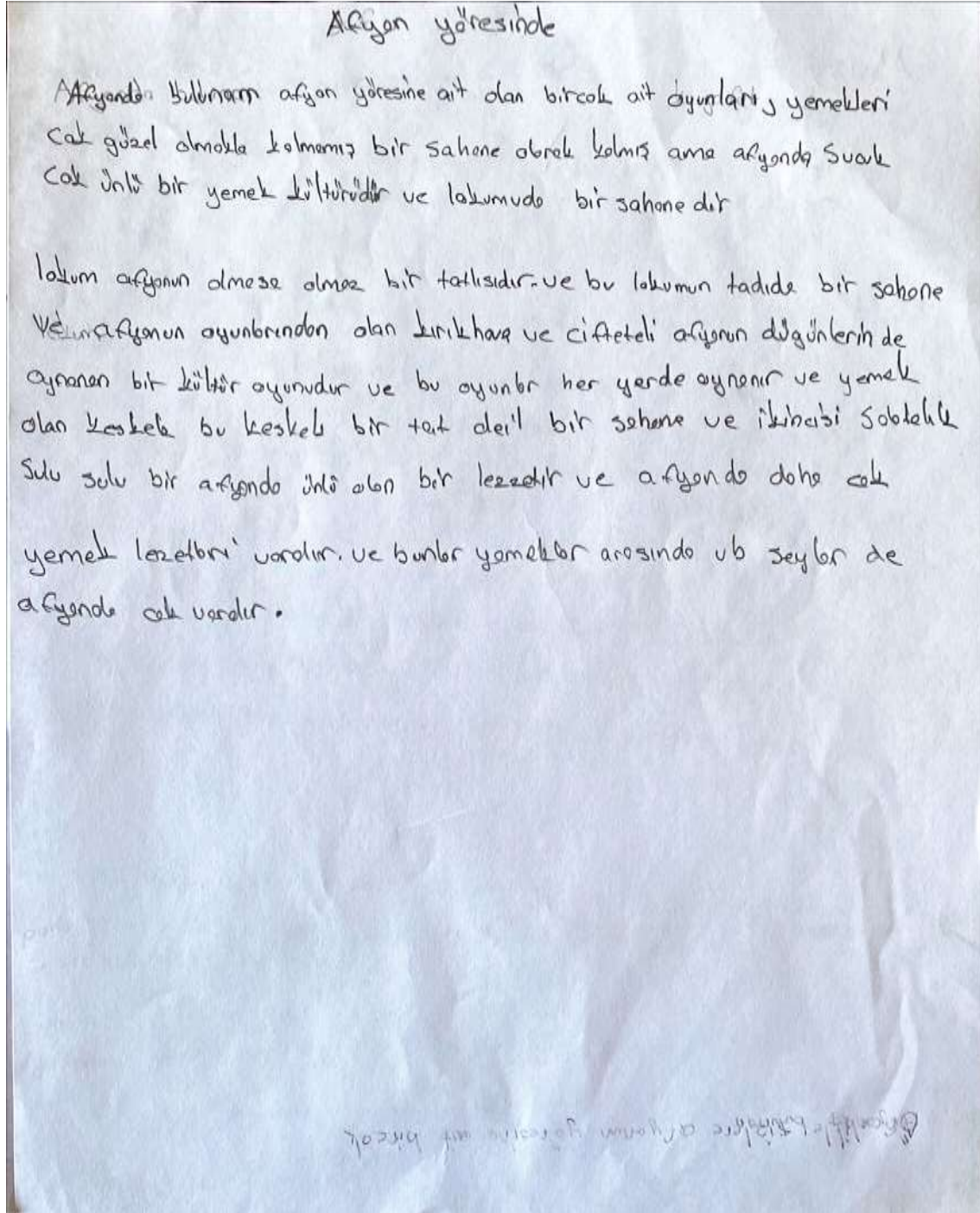
O gün lunaparkta çok eğlendik, hiç eve gitmek istemiyorduk ama annem gitmemiz gerektiğini söyledi. Eğlenmek çok güzel duyguydü ailecek çok güzel bir anımız oldu. Eğlenmek çok güzeldir hayatın tadını eğlene eğlene çıkarın. Eğlenmenin yaşı yoktur.

Ek 8. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Kürtüler Bakım

osmanlı da kültürel bakım
osmanlı da insanlar üstüne gömlek
onun üstüne gelek altınada salvar giyerlerdi
ve onlar oğun havası zeybek v.b şeyler
öynardı evleri tek katlı müstakim evlerden
oluşurdur. osmanlıda hayırlı kuruluşlar vardır ve
hayvancılık tarım ve sanayi gelişmiştir
insanlar güzel giyinir ve yırtık şeyler
giymezler ve insanlar ayak kaplarına
çarık sinekliklerine cibindirir
insanların dendi iyi arabası vardır
ve osmanlı böyledir

Ek 9. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Ek 10. 8. Sınıf Öğrencisine Ait Yazılı Anlatım Kâğıdı.

Eğitim Öğretim

Günlerden bir gün Ekim adlı bir çocuk varmış. Ekim 13 yaşında ama okuldan nefret ederek, her günü kavgaya gürültüyle geçiriyormuş. Ne Ekim öğretmenleri seviyor ne de öğretmenler Ekim'i seviyormuş. Artık Ekim'in kavgalarında gına gelmişti.

Yine saatın sekizinde annesinin zoruyla uyandı. Kafkaslığını yaptı ve okula doğru yola çıktı. Bugün öğretmenlerinden bazılarının tayinini aldı. Ekim o gün birsey farketti eğitim öğretim olmadan hiçbir şey olmayacağını, bugüne kadar hayatının hatasını yaptığını anladı. Yeni gelen öğretmenleri de sevmeye başladı, derslerine daha çok önem verdi. Zorlanıyordu ama iyi yerlere gelmek istiyorsa katlanması lazımdı. Herkes Ekim'deki bu değişime hayretler için de bakıyordu. Öğretmenler küçükler için ne söylemek istersin diye sordu. Ekim'de "ağacın yaşarken eğilir" dedi.

Siz siz olun pişman olacağınız şeyler yapmayın. Çünkü pişman olduğunuz şeyleri şimdi yapın. İlerde yapamayacaksınız.